
**Egri fiatalok a bizonytalan jelenben
- kutatási beszámoló -**

A kutatási beszámolót írta: Domokos Tamás és Ruff Tamás

A kutatásra Eger Megyei Jogú Város Önkormányzatának megbízásából került sor. A program megvalósítója az Echo Innovációs Műhely volt. Projekt azonosító: Echo 185/2010

A kutatásban való együttműködésért az alábbiaknak szeretnénk köszönetet mondani:

Eger Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala

Eszterházy Károly Főiskola

A kutatás adatfelvétele során együttműködő középiskolák igazgatói és tanárai

Echo Innovációs Műhely
8000 Székesfehérvár, Tobak u. 17. I/30.
Tel: (22) 502-276 Fax: (22) 379-622
projekt@echoinn.hu; www.echonetwork.hu

Jelen kutatási beszámoló további felhasználásához lépjen kapcsolatba az Echo Survey Szociológiai Kutatóintézettel vagy Eger Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalával.

A kutatási beszámoló kéziratnak minősül, hivatkozni ennek figyelembevételével a feltüntetett szerzők, annak hiányában a beszámolót jegyző szervezet vagy a Polgármesteri Hivatal engedélyével lehet.

A kutatáshoz kapcsolódó adatbázis és módszertani anyagok az Intézetnél történt regisztráció után térítésmentesen elérhetők.

Javaslatait, észrevételeit, szakmai megjegyzéseit is szívesen várjuk a következő címen:

Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet

8000 Székesfehérvár, Tobak u. 17.

Tel: +36 (22) 502-276, Fax: +36 (22) 379-622

www.echosurvey.hu

info@echomail.hu

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezető.....	3
1.1 Ifjúságkutatás 2010.....	3
1.2 Kutatási módszer	4
1.3 Adatfeldolgozás	5
1.4 Összehasonlítás a korábbi évek adataival	7
2. A vizsgált fiatalok demográfiai helyzete és családi háttere	8
3. Oktatás, mobilitás.....	21
4. Egészségmegőrzés.....	31
5. Szabadidő és kulturális fogyasztás.....	45
6. Ifjúsági közélet.....	60
7. A fiatalok Egerhez való viszonya	67
Összegzés.....	73
Az ifjúsági szolgáltatásfejlesztés alapelvei	75

1. Bevezető

Köztudomású, hogy a kilencvenes évek társadalmi-gazdasági és politikai változásai jelentősen átrendezték és egyben szegregálták az emberek értékhierarchiáját. Felmerült a tradicionális családi értékekhez való visszatérés gondolata éppen úgy, mint az ezzel élesen szembenálló piaci alapokon nyugvó, fogyasztáscentrikus attitűd. Ezzel egyidejűleg megindult a generációs korszakváltás folyamata is. Azok a tanulók, akik a kilencvenes évek elején kezdték iskolai pályafutásukat már teljes mértékben a megváltozott gazdasági és társadalmi környezetre szocializálódnak, s ennek jellemzői áthatják életük minden területét, így a családi viszonyaikat, az iskolával kapcsolatos elvárásaikat, az identitásukat, a szabadidős preferenciájukat, az info-kommunikációs stratégiájukat, a mentálhigiénés állapotukat, a közéleti és politikai kultúrájukat, a médiahasználati és fogyasztási szokásaikat illetve a jövőre vonatkozó terveiket egyaránt.

Az önkormányzatok ifjúságpolitikai tevékenységének közvetlen jogforrása az 1990. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról, melynek 8. §-ában a települési önkormányzat feladatai között a törvény - 1994 óta¹ - felsorolja a gyermek és ifjúsági feladatokról való gondoskodást. Ezen belül a törvény értelmében a települési önkormányzat maga határozza meg - a lakosság igényei alapján, anyagi lehetőségeitől függően -, milyen ifjúsági feladatokat, milyen mértékben és módon lát el. Az ifjúsági feladatterv készítése vagy felülvizsgálata sem nélkülözheti tehát a minél szélesebb körű empirikus adatok számbevételét. Mivel az értékrendi és szemléletbeli változás az ifjúsági problémák struktúrájában is módosítást okozott, a fiatalok életéért felelősséget érző helyi közösségnek, családoknak, civil szervezeteknek és önkormányzatoknak időről időre fontos megismerni az új generáció sajátosságait, jellemzőit, problémáit. Különösen igaz ez, a kétezres évek elején megjelent új, ún. milleniumi generációra, mely generáció tagjainak közösségi kapcsolata, értékrendje és életmódja radikálisan eltér minden korábbi generációkétól.

1.1 Ifjúságkutatás 2010

Az elmúlt két évtizedben számos önkormányzat ismerte fel, hogy az ifjúsági problémák települési szintű kezelése nem nélkülözheti a szakmailag megalapozott helyzetkép és az arra épülő koncepció, feladatterv készítését. Az Echo Innovációs Műhely szakértői - az önkormányzati igényekre reagálva - a

¹ 1994. évi LXIII. törvény 3.§ (1) bekezdése

90-es évek közepén kidolgoztak egy több komponensű ifjúságkutató és fejlesztési programot, melyet a helyi igényekhez való nagyfokú alkalmazkodás jellemez. Az elmúlt tizenöt évben ifjúságkutató programjainkat megyei jogú városokban és kisebb településeken egyaránt sikerrel bonyolítottuk le. A kutatások között alapozó, általános helyzetkép készítése és célzott, egy-egy problématerületre (pl. alkohol és kábítószer fogyasztás, szabadidős szokások, lokálpatriotizmus, ifjúsági közéletiség, pályakezdő munkanélküliség, ifjúsági szolgáltatások stb.) fókuszáló kutatások egyaránt voltak. A kutatói, fejlesztői munka eredménye, hogy több önkormányzat megalkotta ifjúsági koncepcióját, a feltárt jelenségek, problémák kezelésére különböző programok indultak.

Közhasznú egyesületünk Szociológiai Kutatóintézete 1995-2009 között közel 50 településen bonyolított le ifjúságkutató programot az érintett önkormányzatokkal partnerségben. Az önkormányzati szakemberek, ifjúsági referensek körében többször felmerült, hogy az adott településen feltárt ifjúsági problémákat, jelenségeket fontos lenne összevetni más települések adataival, jó lenne egyeztetni a vizsgálati kérdéseket, szempontokat. Mindezen igényekhez igazodva hirdette meg kutatóműhelyünk "Ifjúságkutatás 2000 - Nagyvárosi fiatalok az ezredfordulón" című programját, melyhez akkor 21 város csatlakozott, köztük Eger is.

Azóta sok idő eltelt, sok minden változott az egyes településeken, a fiatalok új generációja lépett színre. Ennek szellemében hirdettük meg „Ifjúságkutatás 2008-2010 – Fiatalok a bizonytalan jelenben” című kutatási keretprogramunkat, melynek részeként valósult meg jelen kutatás is.

1.2 Kutatási módszer

Eddigi tapasztalataink alapján az ifjúsági problémák megismerésének egyik leghatékonyabb módja a középiskolások problémáinak, életének figyelemmel kísérése, ennek megfelelően a kutatást is rájuk fókuszáltuk, de az igényeknek megfelelően kiterjesztettük az általános iskola végzős évfolyamára is és a fiatal felnőtt korosztályra egyaránt.

A tanulói vizsgálat empirikus adatgyűjtésére a korábbi években jellemzően önkitöltős kérdőívek segítségével papír alapon került sor. Idén, kihasználva az internet kínálta technikai lehetőségeket mind a tanulóknak, mind pedig a fiatal felnőtteknek on-line ún. websurvey kérdőívet készítettünk, így a korábbi évekhez képest nagyságrendekkel több tanulót lehetett megszólítani a kutatás során.

Az adatgyűjtésre 2010 októberében és novemberében került sor. A 9-14. évfolyamos diákok a közel 200 kérdést tartalmazó kérdőíveket tanórákon töltötték ki. Mivel a tanulóknak minden körülmények között biztosítani kellett a válaszadás önkéntességét és anonimitását, a tanulókkal a kitöltés előtt a pedagógusoknak ismertetni kellett a kutatás célját, el kellett mondani, hogy a kérdőív kitöltése önkéntes és névtelen, valamint fel kellett hívni a tanulók figyelmét arra, hogy az elemzést és az értékelést külső

szakemberek, kutatók fogják végezni. Az adatgyűjtés során a számítógépes rögzítés csak a kitöltő képek ún. IP címét rögzítette annak érdekében, hogy be lehessen azonosítani, hogy mely kérdőívek kerültek egyszerre, egy órán kitöltve (ezzel megteremtve a lehetőségét a későbbi csoportos, akár osztályszintű összehasonlításnak), de ne lehessen az adott válaszadó fiatal személyét visszaazonosítani.

A kutatás során azt a célt tűztük, hogy lehetőleg minden tanulót elérjünk a kutatás során. A rendelkezésre álló időszak alatt 3742 tanuló töltötte ki az on-line kérdőívet, ebből 3319 tanuló válasza volt értékelhető. Az általunk megkérdezett diákok az alapsokaság (az összes 9-14. évfolyamos tanuló) egyharmadát teszik ki. Az egyenlőtlen válaszadási hajlandóság miatt illetve a hiányzásokból és válaszmegtagadásokból fakadó eltéréseket ún. mátrix súlyozással korrigáltuk. Súlyozás után a minta évfolyam és iskolatípus szerint reprezentálja az egri 9-14. osztályos diákokat.

Tanulók száma	Gimnáziumi képzés	Szakközép-iskolai képzés	Szakiskolai képzés	Érettségire épülő képzések	Összesen
9. évf.	169	281	256	0	706
10. évf.	199	292	259	0	750
11. évf.	208	276	240	0	724
12. évf.	222	231	167	0	620
13-14. évf.	0	0	0	466	466

Válaszadók száma az egyes rétegekben a súlyozott mintában

A mintavételi hiba a tanulói minta esetében városi szinten +/- 1-2 százalék az adott kérdésre válaszolók számától függően. Ez azt jelenti, hogy az általunk mért eredmények legfeljebb ennyivel térnek el attól az eredménytől, amit akkor kapnánk, ha minden 9-14. évfolyamos diákot megkérdeznénk a városban.

Az adatfelvétel során a fiatal felnőttek számára egy külön kérdőívet készítettünk, melynek on-line kérdőívét közösségi portálokra illetve a főiskolán keresztül juttatnunk el egri vagy Egerben tanuló fiatalokhoz. Az adatfelvételi módnak köszönhetően a fiatal felnőtt rész minta nem tekinthető reprezentatívnak statisztikai értelemben, de mivel az adatgyűjtési időszakban 472 fiatal válaszolt erre a kérdőívre, az ő véleményük is hasznos lehet az elemzés szempontjából.

1.3 Adatfeldolgozás

A kérdőívből kinyerhető empirikus adatokat kódolás után számítógépen rögzítettük és ellenőriztük. Az adatelemzést SPSS programmal végeztük.

Egyes kérdéseknél azt kértük a válaszolóktól, hogy értékeljenek állításokat, minősítsenek társadalmi cselekedeteket, problémákat, intézményeket négy illetve ötfokú skálán. Ezen kérdések esetében a kapott értékeket egy százfokú skálára számoltuk át, ahol a százas értéket az jelentette volna, ha az adott kérdésre minden válaszoló egyöntetűen a maximális, a nullát pedig az, ha a minimális pontszámot adja. A határ az ilyen százfokú skálákon az ötven pont. Az ez alatti érték általában negatív véleményt (bizalmatlanságot, elégedetlenséget, ellenszenvet stb.), míg az e feletti érték pozitív véleményt (elégedettséget, bizalmat, rokonszenvet stb.) jelez.

Más kérdéseknél - ahol pozitív vagy negatív tendenciát lehetett prognosztizálni - a százalékos értékeket egy ún. mérleg-indexre vetítettük. Ez esetben a kapott szám egy -100 és +100 közötti érték, ahol az egyöntetű pozitív tendenciát a pozitív, míg az egyöntetű negatív tendenciát a negatív véglet mutatja. A mérleg-indexen a nulla körüli értékek fejezik ki a változatlan helyzetet.

Az elemzés során a gyakrabban használt egyváltozós elemzési technikák (gyakoriság, átlagok stb.) mellett a rejtett tartalmak, tendenciák vázolására ún. többváltozós matematikai-statisztikai módszereket is használtunk. A leggyakoribb többváltozós elemzési formák a következők:

- * A korrelációs elemzés azt mutatja meg, hogy az egyes változók megítélése mennyiben hasonló. Ha van köztük hasonlóság (vagyis pozitív korreláció), akkor ezt egy korrelációs együttható fejezik ki, melynek értéke 0 és 1 között lehet. Minél magasabb ez az érték, annál nagyobb a hasonlóság a megítélésben. A megítélési hasonlóságot korrelációs mátrixon ábrázoljuk.
- * A faktoranalízis arra szolgál, hogy sok változóból (például egy hosszú kérdéssorból) kevesebb, jobban kezelhető egységeket kapjunk. Az eljárás alapja itt is az egyes változók megítélésének hasonlósága, de itt változó-csoportokat, megítélési mintázatokat kapunk végeredményül. Az egyes csoportokba tartozó itemekhez faktorsúlyokat rendel a számítógép (-1 és 1 között), amelyek azt fejezik ki, hogy az adott item, változó vagy állítás mennyire befolyásolja az adott faktor összképét. Minél inkább távol van a nullától ez a szám, annál jelentősebb az adott item befolyása az adott faktorra, (ha negatív ez a szám, akkor az adott item éppen ellenkező előjellel befolyásolja a faktort, mint pozitív faktorsúlyú társai).
- * A klaszteranalízis nem a változókból, hanem a válaszadókból képez csoportokat (klasztereket), aszerint, hogy egyes kérdéseket, kérdéssorokat mennyire hasonlóan ítélték meg. Ezzel lehetővé válik, hogy egy-egy témakör (akár viszonylag sok kérdéssel) megítélése szerint csoportosítsuk a válaszadókat, és a csoportokat utána elemezzük akár társadalmi-demográfiai összetételük, akár más kérdésekre adott válaszaik alapján.

1.4 Összehasonlítás a korábbi évek adataival

Kutatási beszámolónkban több helyen igyekszünk az eredményeket két korábbi egeri ifjúságkutatás fényében is bemutatni, értelmezni. A különböző kutatások eredményeinek összevetésének feltétele, hogy a kutatási módszerek azonosak legyenek, így a kérdőív, a kérdezési módszer és az alapsokaság is megegyezzen. Ez jelen esetben csak részben áll fenn, illetve átfedésekkel értelmezhető csak.

1999-ben a kutatás 8-9. osztályos tanulókra nézve volt reprezentatív, az akkor megkérdezett diákok az alapsokaság (az összes 8-9. évfolyamos tanuló) 24 százalékát tették ki, a 2637 tanulóból 637 fő válaszolt kérdéseinkre, a kérdezés módszere pedig papír alapú önkitöltős adatfelvétel volt. A mintavétel rétegzett valószínűségi módon zajlott.

2005-ben a Mobilitás Ifjúságkutatási Irodája által készített kutatás célcsoportja az Egerben élő, illetve az oda bejáró 15-29 éves korosztály volt, a minta nagysága 1000 fő volt, területileg rétegzett, korra és nemre vonatkozó kvótás mintavételi eljárással keresett válaszoló fiatalokat. A kérdések feltételének a módja is részben eltérő volt a korábbi kutatáshoz képest.

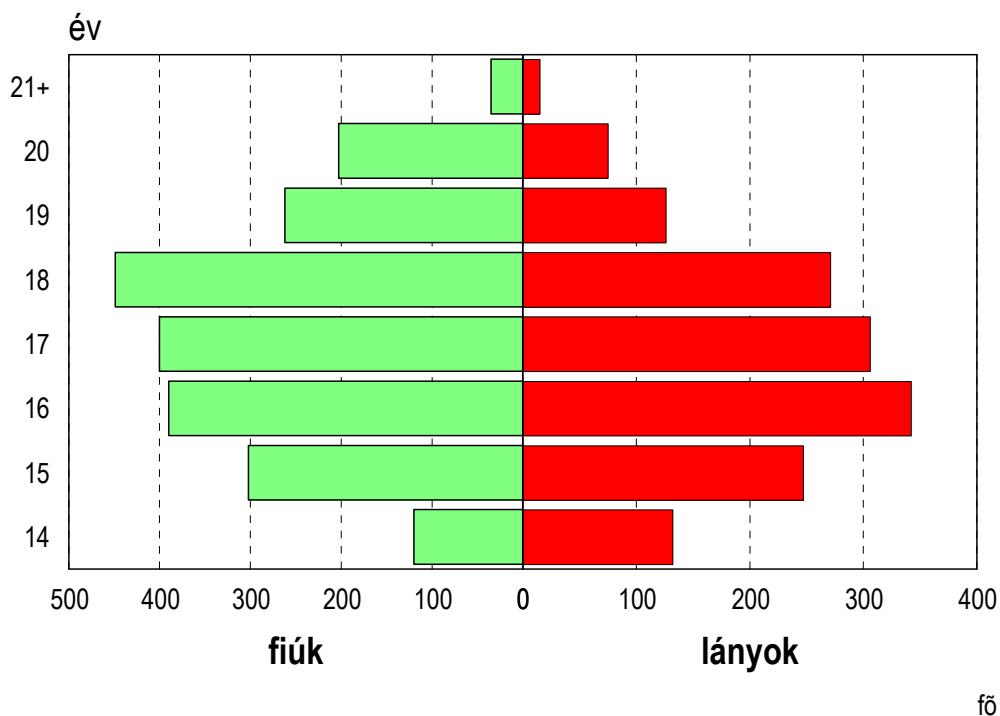
Mindezek fényében a jelen beszámolóban közölt korábbi kutatásokkal való összehasonlítást módszertanilag csak erősen korlátozottan, egy-egy szűkebb célcsoport vonatkozásába (leginkább 9. évfolyam illetve a 14-20 év közötti korosztály) lehet megtenni, de ez esetben is csak tájékoztató jelleggel.

2. A vizsgált fiatalok demográfiai helyzete és családi háttere

Mielőtt belekezdenénk a tanulói kérdőíves kutatás részletes tartalmi ismertetésébe, szükséges, hogy a vizsgált népesség demográfiai helyzetét, összetételét ismertessük, mert vannak olyan tendenciák, jelenségek, amelyek csak ennek fényében érthetők.

A társadalomtudományi vizsgálódások alapvető demográfiai változója közé tartozik az életkor. A vizsgálati mintában a fiatalok 61 százaléka fiatalkorú (tehát jogi értelemben korlátozottan cselekvőképes), több mint egyharmaduk jogilag felnőtt, betöltötte a 18. életévét. A mintában az ifjúság szakmai beavatkozások szempontjából különösen szenzitív 15-16 évesek aránya 36 százalék. Az ennél fiatalabbak (14 évesek) aránya 7 százalék. A kérdezett tanulók átlagéletkora 16.97 év, mely iskolatípusonként egy kicsit eltérő. A gimnáziumokban az átlagos életkor 16.1 év, a szakiskolákban 16.6, a szakközépiskolákban 16.3, az érettségire épülő szakképzésben résztvevőknél 19.1 év.

A vizsgált tanulók korfája

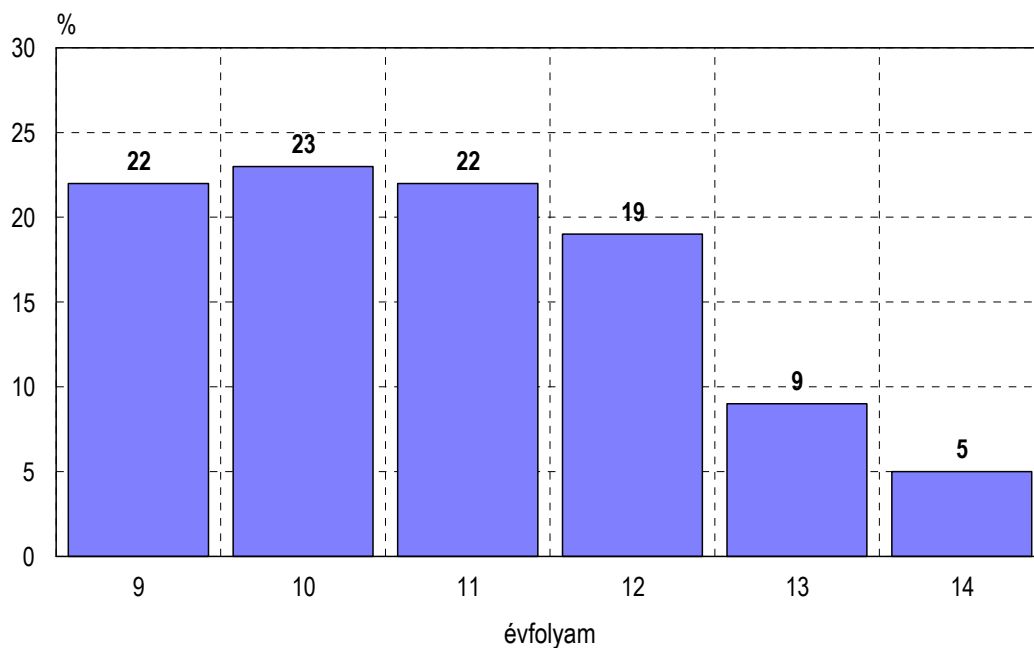

Az utóbbi évtizedben bekövetkezett gazdasági, társadalmi változások hatására a képzési struktúra jelentősen átrendeződött, a lakossági igényekre reagálva országosan növekedett az érettségire adó intézményben tanuló diákok aránya, a szakképzési rendszer is többször módosult. A kutatás során vizsgált fiatalok negyede szakiskolás, 29 százaléka szakközépiskolai képzésben vesz részt, 23 százaléka gimnáziumi tanuló, közel egytized az érettségire épülő szakképzésben résztvevők aránya, s

a minta 11 százaléka már végzett középfokú tanulmányaival.

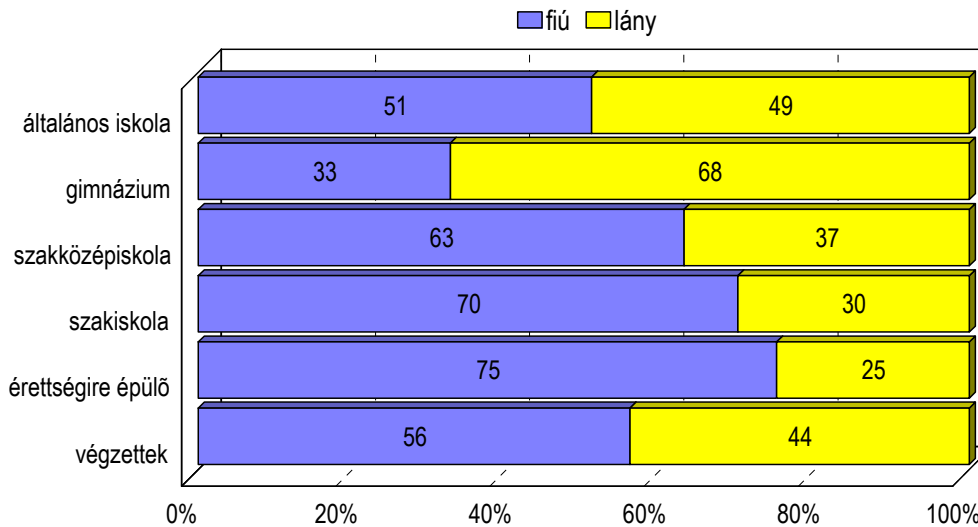
Az egri iskolákban a 9-11. évfolyamon közel egyenlő arányban vannak a tanulók (22-23 százalék). A középiskolai osztályok közül a legnépesebb a tizedik (23 százalék), a 12-en pedig 19 százalék a részarány. Érettségi utáni képzésekben (13-14. évfolyam) is sokan maradnak, ám arányuk érthetően ennél alacsonyabb. Ennek megfelelően az egyes iskolatípusok között eltérő a válaszolók évfolyam szerinti megoszlása is.

A válaszolók évfolyam szerinti megoszlása

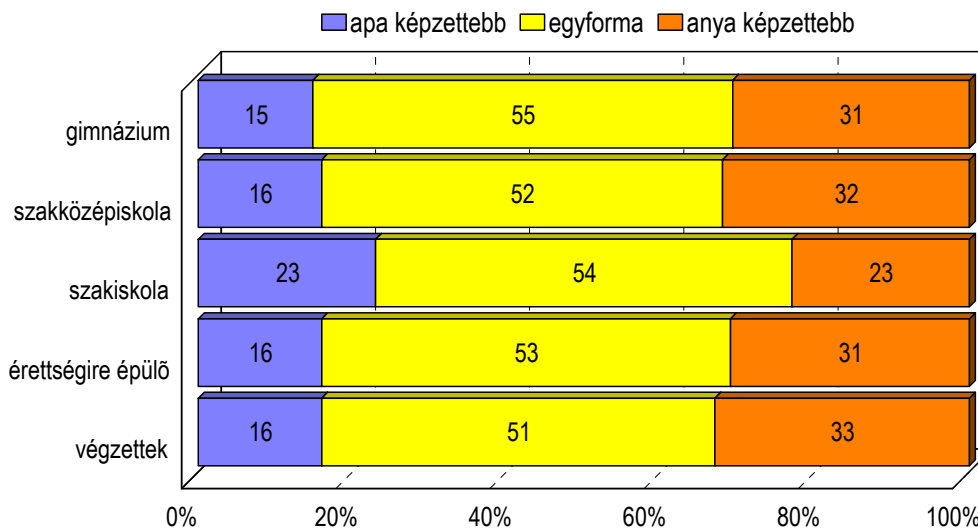
A válaszolók nem szerinti összetétele megfelel a korcsoportra jellemző általános demográfiai helyzetnek, kis mértékű fiú többlet mutatható ki az egri ifjúsági korosztályban. A tanulók nemek szerinti összetételét az egyes iskolatípusok dimenziójában vizsgálva - ahogy az várható volt - komolyabb eltérés tapasztalható. Míg az általános iskolában kiegyensúlyozott a nemek aránya, addig a gimnáziumi képzésben résztvevő középiskolások 67 százaléka, míg a szakközépiskolások 37 százaléka lány, s a szakiskolákban is fiú dominancia érvényesül. Ha a középfokú tanulmányaikkal végzett fiatalokat nézzük, a nemi megoszlásbeli különbség újra eltűnik, csakúgy mint a középfokú képzés előtti szakaszban.

A tanulók nemek szerinti megoszlása képzési formák szerint

Eddigi tapasztalataink alapján a legfontosabb magyarázó változók egyike a szülők iskolai végzettsége, azon belül is az apa iskolázottsága. A kutatásban vizsgált egri fiatalok 12 százalékának édesapja csak általános iskolát végzett (1 százalékuknál azt sem), 42 százalékuk kitanult valamilyen szakmát, további 31 százalék édesapja le is érettségizett. A diplomás szülő aránya 15 százalék, ez nagyjából megegyezik más hasonló nagyságú megyeszékhelyen mért adatokkal. Az apa és az anyag iskola végzettsége között szoros ($r=+0,62$) pozitív korreláció van, ami mögött a jól ismert „hasonló hasonlót választ” jelenség húzódik meg. Ezzel együtt az is kimutatható, hogy a fiatalok esetében az anya iskolai végzettsége némileg eltérő és polarizáltabb is, az anyák körében magasabb a teljesen képzetlen (16 százalék) és a diplomások aránya is (20 százalék). A szülőket nézve a diplomás apák 64 százaléka mellett diplomás anyáról számoltak be a fiatalok, míg fordítva 47 százalékra igaz ez, a diplomás anyák 47 százaléka esetében van diplomás férfi, s 33 százalékban érettségizett. A 80-as és 90-es évek váláskutatásainak általános tapasztalata volt, hogy a magyar társadalom nehezen tolerálta, ha a családon belül a nő iskolai végzettsége a magasabb. Az Egerben élő illetve tanuló fiatalok 27 százaléka esetében ez a helyzet, 20 százalékuknál az apa az iskolázottabb, míg 53 százalékuk esetében nincs különbség. A szülők képzettségi szintje alapján meghatároztuk a fiatalok családi háttérére vonatkozó összevont képzettségi szintet. Ezek alapján az egri fiatalok 9 százaléka teljesen képzetlen családban nevelkedik, 28 százaléka szakiskolai háttérrel bír, 42 százalékuk érettségizett családban él és 21 százalékuk diplomás szülői háttérrel rendelkezik.

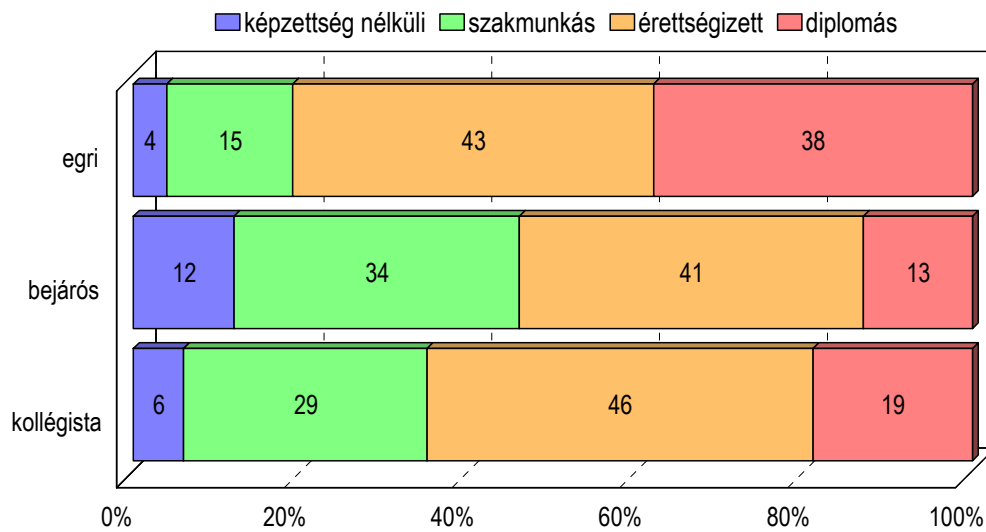
Az apa és az anya egymáshoz viszonyított képzettsége

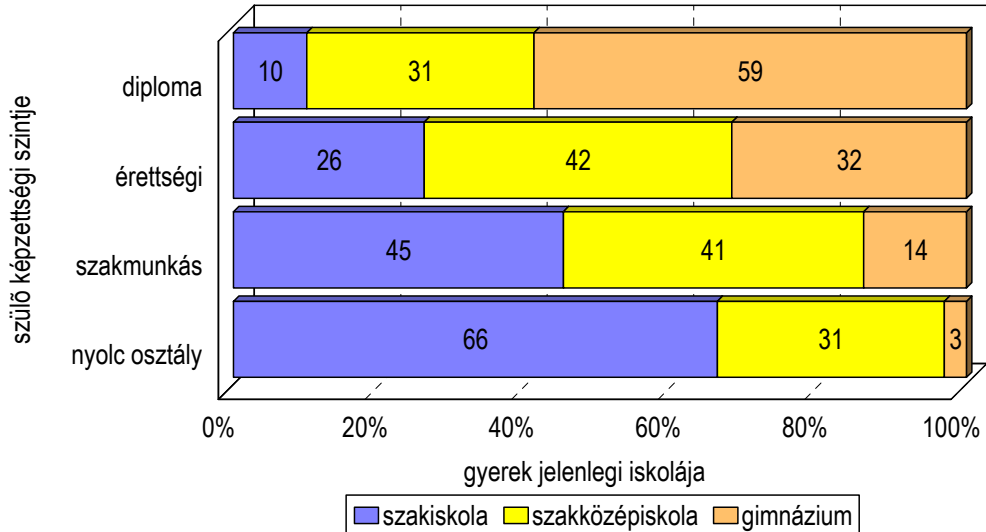
Összevetve a városban helyben lakó illetve a bejárós tanulók szüleinek képzettségi szintjét kiderül, hogy Eger kulturális tőkében sokkal gazdagabb, mint a környező kistélepülések, mert míg az Egerben lakó fiatalok szüleinek 39 százaléka diplomás, s további 42 százalékuk érettségizett, addig a nem egri, naponta bejáró vagy kollégiumban élő tanulók szüleinek csak 13-19 százaléka diplomás.

A szülő iskolai végzettsége - közvetve - jelentősen meghatározza, hogy a nyolcadikos tanuló milyen iskolatípusban tanul tovább. A két változó közötti korrelációs együttható értéke $r=+0.42$. Az összefüggés pozitív előjelű, a képzettebb szülők gyerekei a magasabb képzettséget adó iskola felé orientálódnak. A gimnáziumokban tanuló diákok 41 százaléka diplomás, további 43 százaléka érettségizett családból került ki, míg a szakközépiskolások 17, a szakiskolások 7 százalékának szülei diplomások. Jellemző, hogy a teljesen képzetlen szülők gyerekei között jóval átlag alatti az érettségit adó iskolába járó fiatalok aránya, s ez a kulturális tőke hátrányának újratermeléséről ad hírt.

A szülők iskolai végzettségének megoszlása

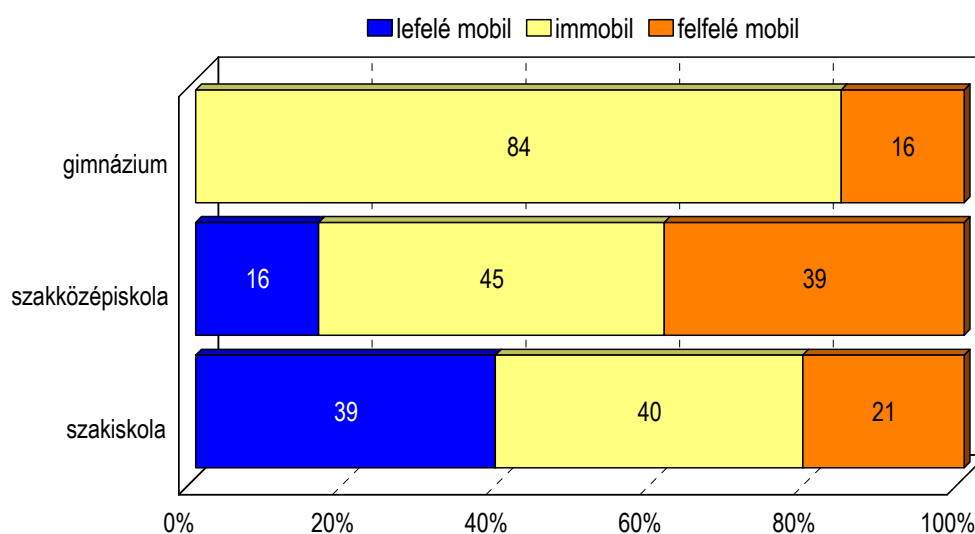
A szülő iskolai végzettségének hatása a gyermek képzettségére

Mindezek alapján kísérletet tehetünk arra, hogy meghatározzuk a generációk közötti mobilitás irányát. A középiskolás tanulók iskolázottsága nyilván még nem teljesen lezárt, de a tudás mobilitás értelmezéséhez felhasználható a hazai iskolarendszernek az a sajátossága, hogy a középiskolai végzettség erősen befolyásolja a későbbi tanulmányokat, illetve ezen keresztül az elért társadalmi

státuszt. Immobilnak tekinthetjük azokat, akiknél a gyerek és a szülői helyzet megegyezik, felfelé mobilnak, ha a gyerek helyzete jobb, s lefelé mobilnak, ha a gyerek helyzete várhatóan rosszabb, mint a szülőké². Az ily módon értelmezett mobilitási csoportok megoszlása a következő iskolatípusonként: a gimnazisták 16 százaléka, a szakközépiskolások majdnem 40 százaléka, míg a szakiskolások mindössze egyötöde felfelé mobil, míg az utóbbiak többsége immobil - egyelőre. Nincs tehát lezárva a mobilizációs csatorna, nem determinisztikus a családi háttér, de erős a hatása.

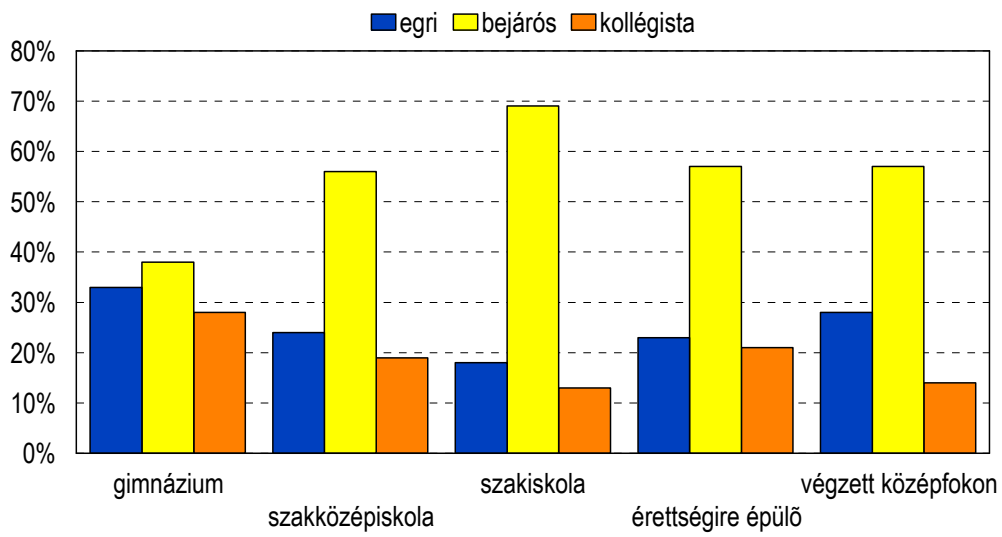
Mobilitási irányok az egyes iskolatípusokban

A vizsgált fiatalok egynegyede egeri lakosú, 55 százalékuk naponta jár be a környező kisebb településekről, 20 százalékuk pedig kollégiumban vagy albérletben. Iskolatípusonként vizsgálva a kérdést elmondható, hogy a legnagyobb arányban a gimnáziumokban vannak a helyi diákok (33 százalékban). A szakközépiskolákban és különösen a szakmunkás képzést adó középfokú oktatási intézményekben pedig a bejárósok aránya a legmagasabb, utóbbi esetében kétharmad körül van.

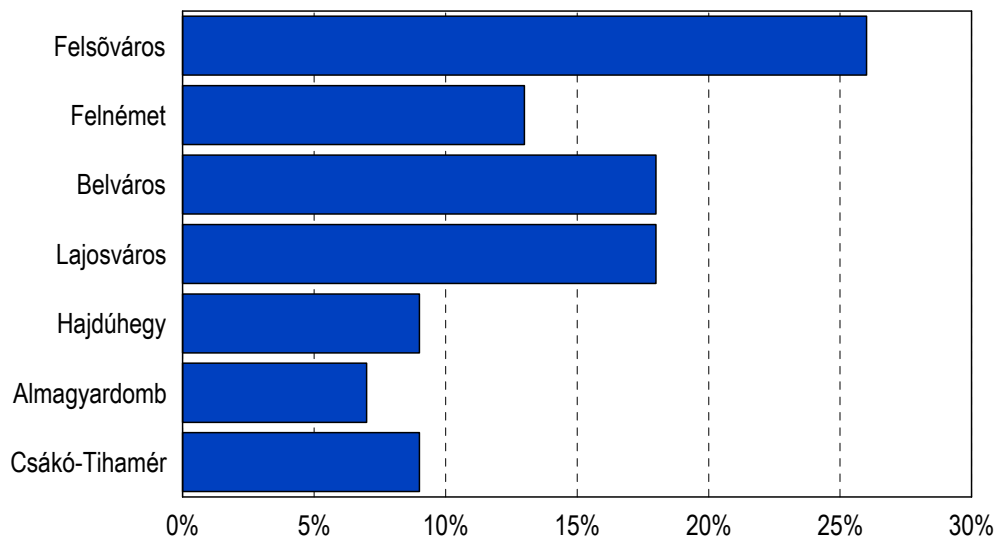
² Ennél az eljárásnál csak a középiskolások válaszait vettük figyelembe.

A lakóhely iskolatípusonkénti megoszlása

százalékos megoszlás

Az egri tanulók megoszlása városrészenként

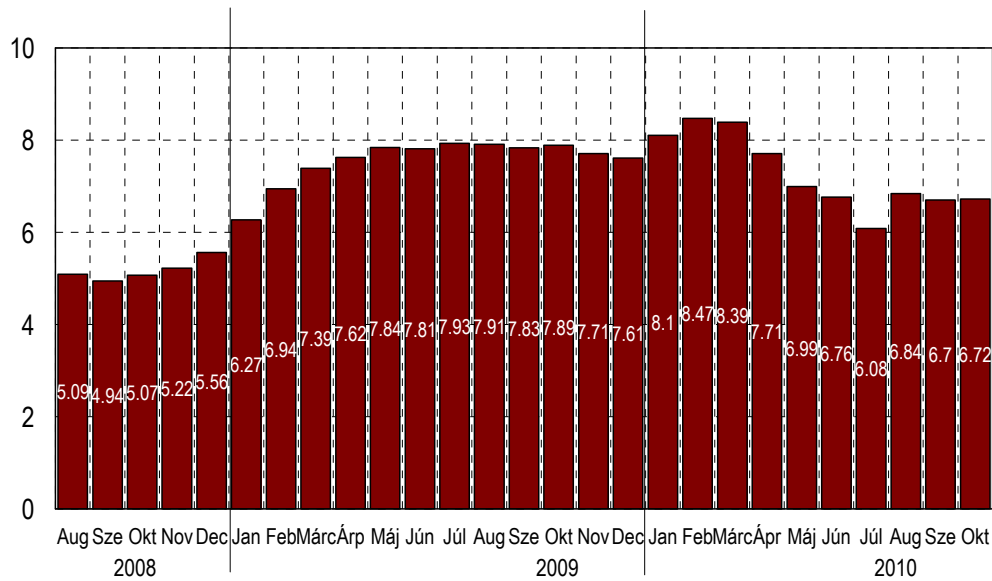
százalékos megoszlás

Köztudott, hogy az elsődleges szocializációs közeg, a család meghatározó szerepet tölt be az egyén életében, számos olyan ifjúsági probléma van, melynek gyökere a családban, a családi mintában van. Nemcsak a neveltség és az erkölcsi szint alakulásának legfontosabb színtere, hanem követendő mintákat, életmódbeli mintázatokat, kulturális tőkét ad át a felnövekvő generációknak, továbbörökíti az adott mikroközösségre jellemző viselkedés irratlan szabályait.

A család összetétele, kulturális tőkéjének szintje mellett a másik fontos tényező, amely járulékos hátrányokat okozhat, a munkanélküliség. A diákok számára a munkanélküliség - igaz egyelőre csak közvetve, de - megélt jelenség. Szomorú tény, hogy a tanulók 21 százalékának családjában egy, míg 7 százalék családjában egynél több munkanélküli van. A munkanélküli családtag számos szempontból érinti hátrányosan a családot, elsősorban természetesen egzisztenciálisan, de az ebből eredő mentálhigiénés, értékrendi problémák veszélye sem elhanyagolható. 1999-ben a tanulók 17 százalékának családjában volt egy, míg 4 százalék családjában egynél több munkanélküli.

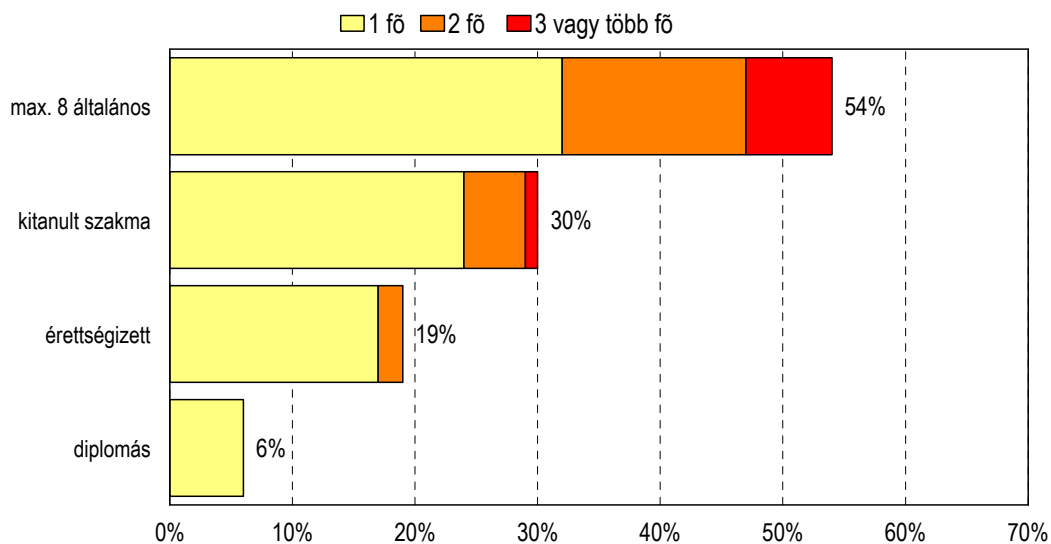
Az elmúlt két év a foglalkoztatási helyzetet jelentősen átrendezte a városban, a viszonylag kedvező munkanélküliségi adatok az elbocsátások következtében negatív irányt vettek. Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat 2008. októberi adatai szerint Egerben a regisztrált álláskeresők száma 1894 fő volt, 5 százalékát tette ki a munkavállalási korú népességnek. 2009 októberében a városban már 2963 fő volt a regisztrált álláskeresők száma, ebből 551 fő egy évnél régebben volt a rendszerben. A KSH munkaerőpiaci elemzése alapján ez az arány a valóságban még magasabb volt. 2010 októberében a nyilvántartott 2509 fő 6.7 százalékát jelentette a munkaképes-korú népességnek. Ugyanakkor azokon a településeken, ahonnan a bejárós fiatalok kerülnek ki a munkanélküliségi ráta ennél jóval magasabb, 12-17 százalék. A regisztrált álláskeresők 49 százaléka férfi, ami az aktív korúak nemi megoszlását ismerve azt mutatja, hogy a nők jellemzően nehezebben tudnak elhelyezkedni a városban. Iskolai végzettség szerint, az álláskeresők 48 százaléka legalább érettségivel rendelkezik, 30 százaléka szakmunkás, 22 százaléka teljesen képzetlen munkavállaló. Közismert, hogy ma már a diploma sem garancia semmire, az álláskeresők 8 százaléka főiskolai, 3 százaléka egyetemi diplomát birtokol. Életkor szerint az egeri álláskeresők közel harmada 30 év alatti.

Munkanélküliség ráta alakulása a gazdasági válság kialakulása óta Egerben (2008-2010)

forrás: ÁFSZ

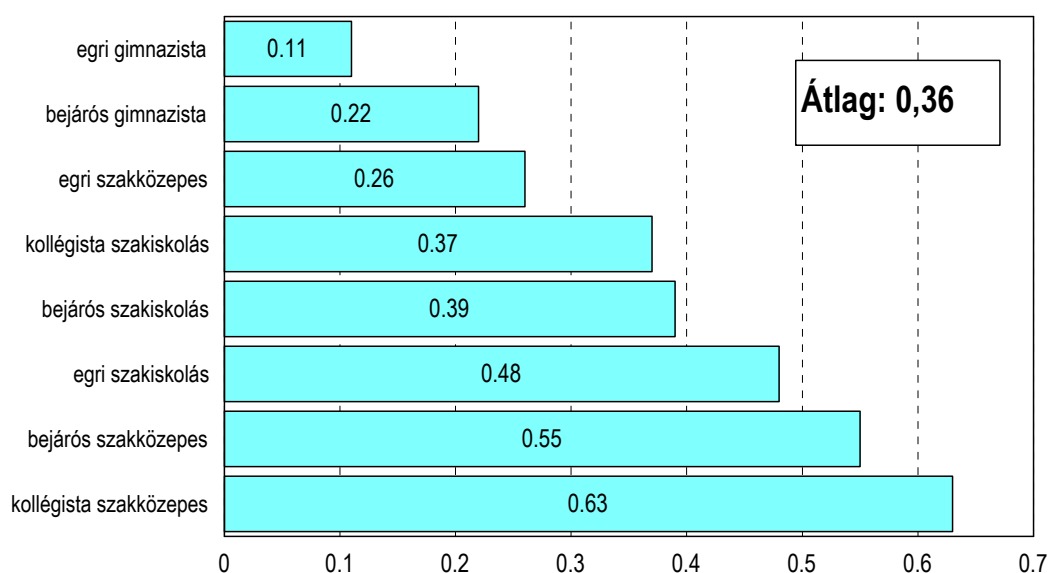
Családon belüli állástalanok száma az apa iskolai végzettségének dimenziójában

A családon belüli munkanélküliség jellemzőit és predesztinálhatóságát jól mutatja a fenti ábra, ahol a munkanélküliséget az apa iskolai végzettségével vetettük össze. Ezen látszik, hogy ennek elsősorban az alacsonyabb végzettségű családfővel rendelkező családok vannak kitéve, az ő körükben minden második családban van egy vagy több munkanélküli.

A munkanélküliséggel sújtott családok aránya alacsonyabb a gimnazisták körében, s magasabb a szakiskolások és szakközépiskolások családjában. Az iskolatípus és a település dimenzióját együtt szemlélve kirajzolódik, hogy melyek azok a tanulói alcsoportok, ahol a munkanélküliség gyakrabban megélt problémának tekinthető. Ezt az ábrán a magasabb indexszámok jelzik.

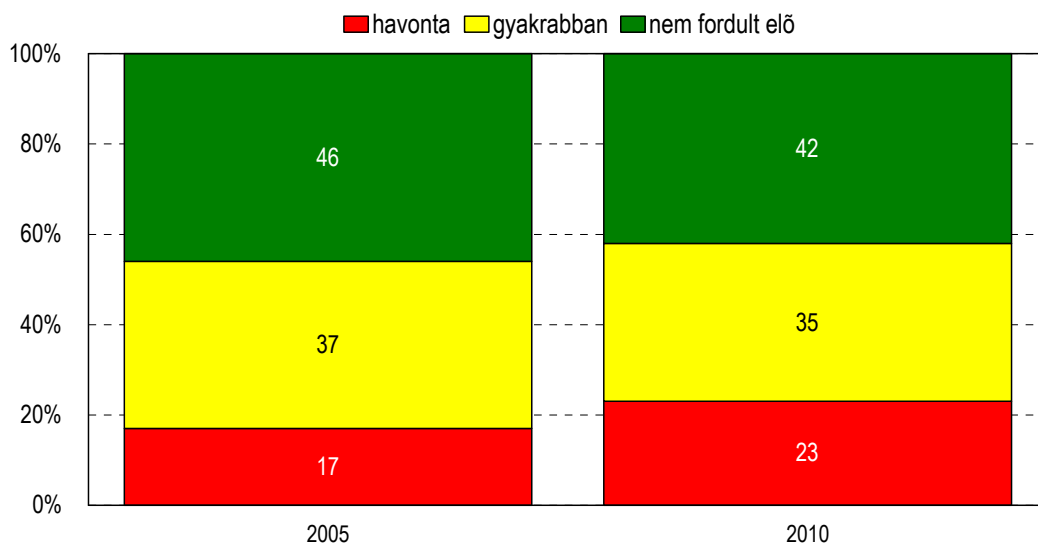
A családi munkanélküliség vélelmezett indexe az egyes alcsoportokban

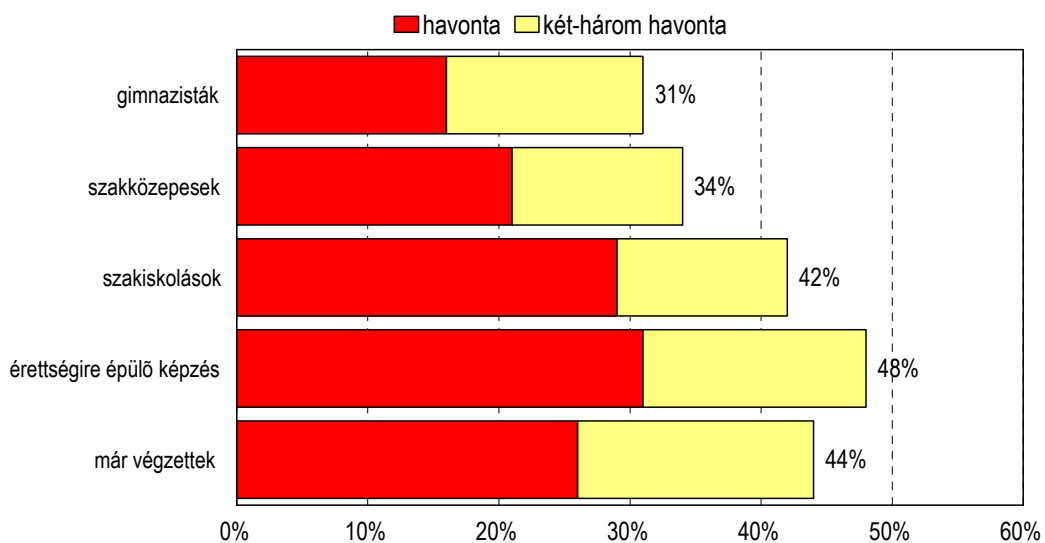
A 2005-ben készült városi ifjúságkutatás megállapította, hogy az egri fiatalok anyagi helyzete semmiképpen sem nevezhető rosszabbnak, mint az ország más területein élő társaiké. Öt évvel ezelőtt arra a kérdésre, hogy „Milyen gyakran fordult elő otthon az elmúlt 12 hónapban, a hónap végére elfogyott a pénz” a legtöbben (45-46 százalékban) azt választották, hogy ilyen helyzet – tudomása szerint – még soha sem fordult elő. Azonban a magyar fiatalok mintegy egyötödénél, az egrieknek ennél valamivel kisebb részénél havonta fordult elő lényeges anyagi probléma. Az is jellemző volt, hogy a 15-19 évesek többsége nincs teljesen tisztában a család anyagi helyzetével. Az idei adatfelvétel során ugyanerre a kérdésre az egri fiatalok 42 százaléka fogalmazott úgy, hogy tudomása szerint nem fordult elő, hogy hó végével elfogyott volna a pénz, 20 százalékuk esetében félévente vagy ritkábban, 14 százalékuknál két-háromhavonta, s minden negyedik fiatal otthonában havonta megélt jelenség az

anyagi források hó végi kimerülése. Ezt összevetve a 2005-ös adatokkal egyértelműen kedvezőtlen folyamatokról, az életkörülmények romlásáról, a szegénység növekedéséről ad hírt. Ebben a tekintetben a legkedvezőtlenebb helyzetben az érettségire épülő szakképzésben résztvevők és a már végzettek vannak, ám ez nyilván összefügg az életkorral, az idősebbek pedig jellemzően tájékozottabbak e kérdésben is.

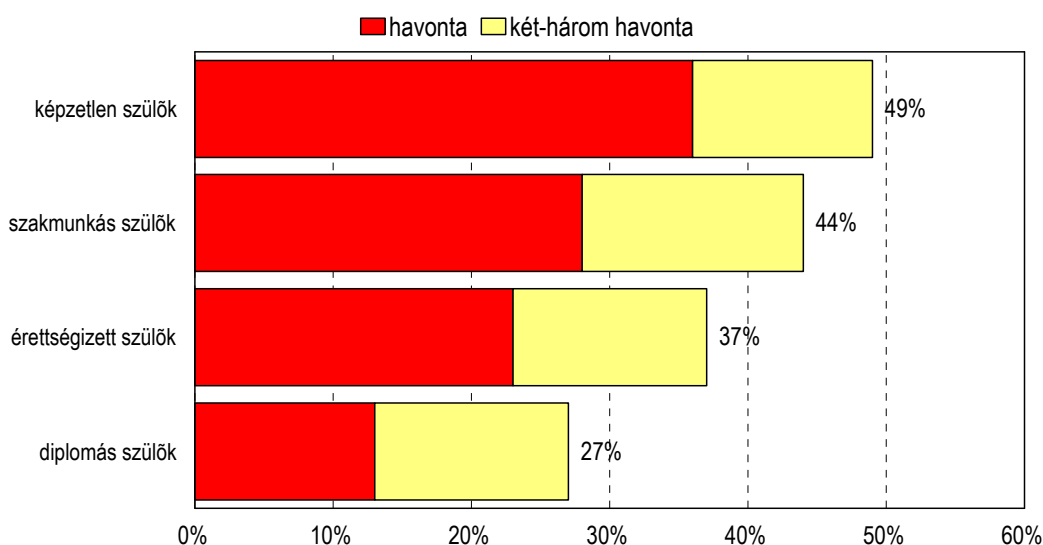
Milyen gyakran fordult elő otthon az elmúlt 12 hónapban, hogy hónap végére elfogyott a pénz?

Milyen gyakran fordult elő otthon az elmúlt 12 hónapban, hogy hónap végére elfogyott a pénz?

Milyen gyakran fordult elő otthon az elmúlt 12 hónapban, hogy hónap végére elfogyott a pénz?

A szegénységben való ilyen jellegű érintettség a háttérváltozókat vizsgálva leginkább a szülő képzettségével függ össze, míg a településtől jellemzően független.

Ha a kérdésnek a szubjektív oldalát tekintjük, 2005-ben az egri fiatalok hét százaléka tartozott az igazán jó anyagi helyzetben élők közé. További durván egytizedük azonban pont ellenkező benyomásokról számol be, az ifjúsági társadalomnak ezt az egytizedét tekinthetjük 5 éve a legszegényebbeknek. 2010-re e tekintetben némileg polarizálódtak a vélemények, most a válaszadó fiatalok egynegyede állította, hogy gond nélkül megélnék, 39 százalék családjának be kell osztani a keresetét, hogy kijöjjön belőle, 23 százalék nyilatkozott kisebb anyagi gondokról és 12 százalék állította, hogy ezek a gondok igen gyakoriak. Az anyagi helyzet megítélését százfokú skálára vetítve 62 pontot kapunk. Azok aránya, akik gond nélkül élnek a gimnáziumban a legnagyobb (32 százalék), míg anyagi gondokról a szakiskolások tanulók és az érettségi utáni szakképzésben résztvevők vallottak a legmagasabb arányban.

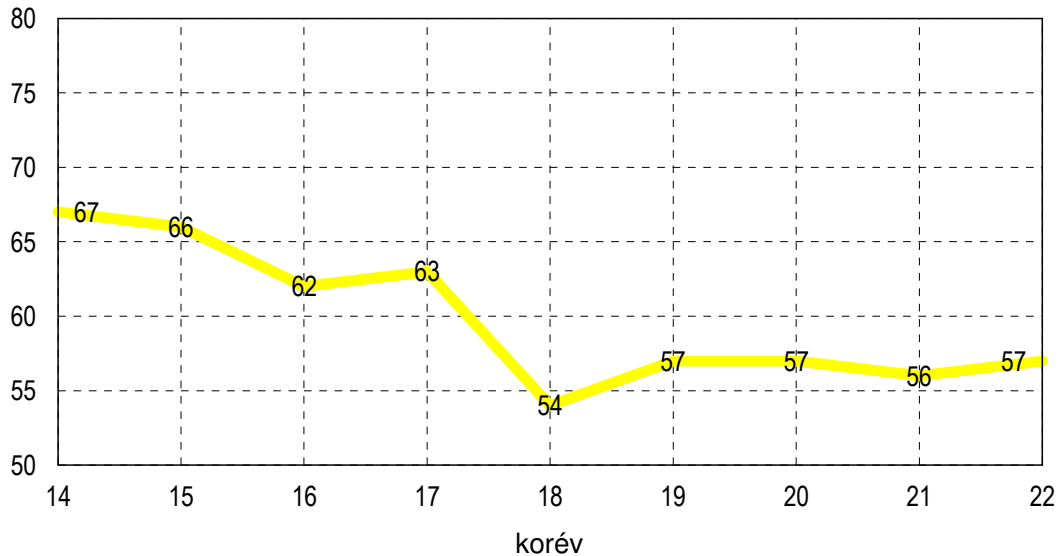
Milyennek ítéled a családod anyagi helyzetét?

	2005	2010	Változás Százalékpont
gond nélkül megélnék	7	25	+18
általában beosztással, de kijövünk a keresetből	49	39	-10
néha kisebb anyagi gondjaink vannak	34	23	-11
gyakran vannak anyagi gondjaink	9	12	+3

százalékos megoszlás

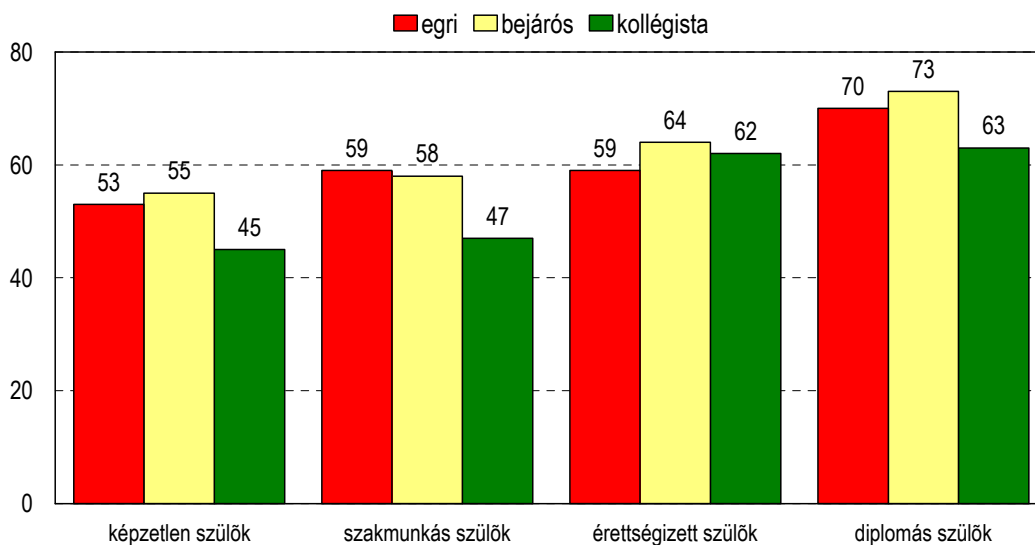
Jellemző tendencia, hogy a szülő iskolai végzettségének emelkedésével javul a család és benne a tanuló anyagi helyzete, s az is mérhető, hogy a kollégiumban lakó tanulók nagyobb arányban nyilatkoztak úgy, hogy vannak anyagi problémáik.

A család anyagi problémáinak érzékelése az életkor mentén

pontszám 100 fokú skálán, a magasabb érték a nagyobb biztonság

A család anyagi problémáinak érzékelése a családi háttér mentén lakóhely szerint

pontszám 100 fokú skálán, a magasabb érték a nagyobb biztonság

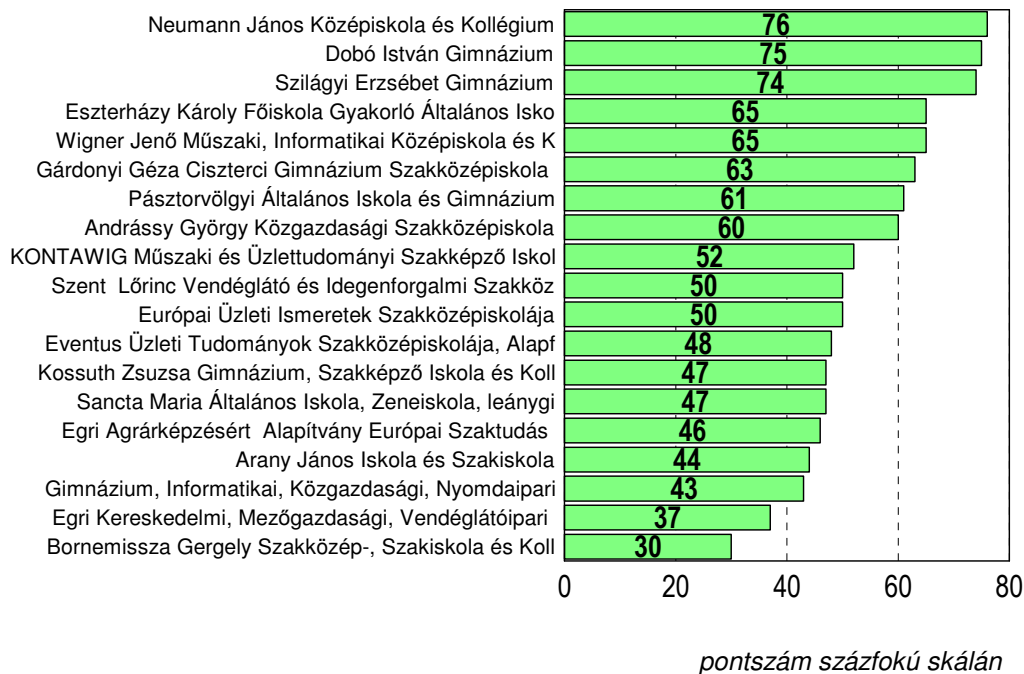
3. Oktatás, mobilitás

Egy város életére nagy hatással bír az, hogy milyen színvonalú iskolákkal rendelkezik, azokban milyen az oktatás helyzete, a tanárok felkészültsége, illetve az, hogy a diákok hogyan ítélik meg ezeket az oktatási intézményeket színvonaluk alapján. Az egri fiatalok a város legjobb iskolájának a Neumann János Középiskolát és Kollégiumot tartják, ezt követi a Dobó István Gimnázium és a Szilágyi Erzsébet Gimnázium. Ennek a három iskolának az átlagos megítélése százfokú skálán több mint 70 pont, ami azt jelenti, hogy a fiatalok alapvetően jó színvonalú iskoláknak tartják ezeket, főleg ha a többi oktatási intézményhez viszonyítjuk ezeket. Az iskolák „rangsorában” 60-70 pont között értékelték az Esterházy Károly Főiskola Gyakorló Általános Iskola, Középiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, a Wigner Jenő Műszaki, Informatikai Középiskola és Kollégium, a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium, a Pásztoryölgyi Általános Iskola és Gimnázium illetve az Andrássy György Közgazdasági Szakközépiskola színvonalát. Egy százfokú skála értelmezésénél tudni kell azt, hogy az 50 pont körüli értékek ambivalens vélemények megjelenését tükrözik, azaz a pozitív tartalmú vélemények nagyban keverednek a negatív irányú vélekedésekkel. Ennél a kérdésnél konkrétan mindez azt jelenti, hogy a KONTAWIG Műszaki és Üzlettudományi Szakképző Iskola, a Szent Lőrinc Vendéglátó és Idegenforgalmi Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium, az Európai Üzleti Ismeretek Szakközépiskolája, az Eventus Üzleti Tudományok Szakközépiskolája, Alapfokú Művészetoktatási Intézet és Kollégium, a Kossuth Zsuzsa Gimnázium, Szakképző Iskola és Kollégium, illetve a Sancta Maria Általános Iskola, Zeneiskola, Leánygimnázium és Kollégium színvonalának megítélésében az egri fiatalok inkább heterogén véleménystruktúrát mutatnak, azaz egy részük ezeket jó iskoláknak tartja, másik részük pedig nem. Legrosszabb véleménnyel a Bornemissza Gergely Szakközép-, Szakiskola és Kollégiumról és az Egri Kereskedelmi, Mezőgazdasági, Vendéglátóipari Szakközép-, Szakiskola és Kollégiumról vannak a fiatalabb generációk, és inkább rosszabb színvonalúnak tartják a Gimnázium, Informatikai, Közgazdasági, Nyomdaipari Szakközépiskola és Szakiskolát, az Arany János Iskola és Szakiskolát, továbbá az Egri Agrárképzésért Alapítvány Európai Szaktudás Szakiskoláját.

Az iskolák közül a lányok a gimnáziumokat jobb színvonalúnak tartják, mint a fiúk, míg az utóbbiak a lányokkal összehasonlítva inkább a szakiskolákat és a műszaki típusú szakközépiskolákat ítélik jobbnak a középiskolák közül. Jellemző, hogy a fiatalabb korosztályok, a 9. évfolyamosok minden iskola esetében jobb színvonalúnak tartják az adott iskolát, mint idősebb, felsőbb évfolyamokba járó társaik, illetve a magasabb iskolai végzettségű szülőkkel rendelkező diákok jóval kritikusabbak az iskolák iránt és alacsonyabb színvonalúnak tartják őket, főleg a szakközép- és szakiskolákat. Megfigyelhető az is, hogy a bejárós tanulók minden iskolát jobb színvonalúnak ítélnék meg, mint az

Egerben lakó vagy kollégista társaik.

Az egri középiskolák színvonalának megítélése

A fiatalok 54 százaléka jelenlegi iskolája befejezése után egyértelműen tovább szeretne tanulni, 22 százalékuk szeretne továbbtanulni, de még nem döntötte el, hogy hol szeretné folytatni tanulmányait, 17 százalékuk bizonytalan még abban a kérdésben, hogy akar-e továbbtanulni, illetve 7 százalékuk egyértelműen azt nyilatkozta, hogy nem szeretné folytatni tanulmányait. Az öt évvel ezelőtti eredményekhez képest 2010-ben 8 százalékponttal többen szeretnének továbbtanulni.

A lányok 61 százaléka mindenképpen akarja folytatni tanulmányait, ezt a fiúk 49 százaléka tudja csak biztosan, utóbbiak 19 százaléka szeretne továbbtanulni, de még nem döntötte el, hogy hova, továbbá 22 százalékuk nem tudja, hogy akar-e továbbtanulni, és minden tizedik fiú pedig nem szeretné folytatni tanulmányait. A lányok esetében 26 százalék szeretné folytatni tanulmányait, de még nem tudja, hogy hova menjen, minden tizedik lány bizonytalan tanulmányai folytatásában, illetve 3 százalékuk nyilatkozta, hogy ő biztosan nem akar továbbtanulni.

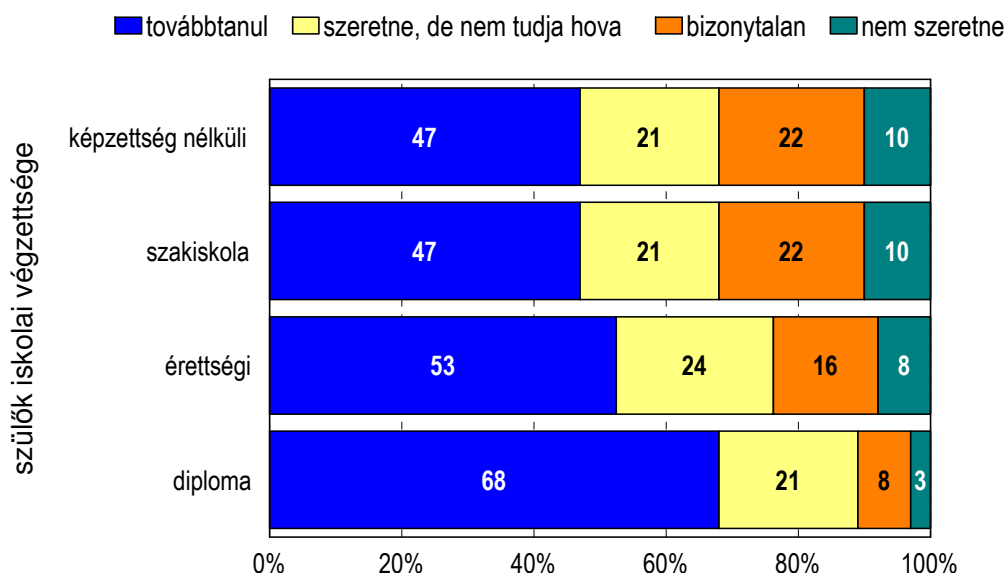
Az évfolyamok emelkedésével természetes módon nő a továbbtanulni vágyók aránya, a 9. és 10. évfolyamosok 73-73 százaléka szeretné folytatni tanulmányait, a 11. évfolyamosok 77 százaléka és a 12. évfolyamosok 85 százaléka tervezi, hogy jelenlegi iskolája befejezése után továbbtanul.

A szülők iskolai végzettsége nagyban befolyásolja a továbbtanulási szándékot, ahogy ezt a 2005. évi ifjúságkutatásnál is láthattuk. A diplomás szülőkkel rendelkező fiatalok 89 százaléka szeretné

folytatni tanulmányait, az érettségivel rendelkező szülők gyerekeinek 77 százaléka, illetve a szakmunkás és a középfokú képzettséggel nem rendelkező szülők gyermekeinek kétharmada tervezi tanulmányai folytatását.

Iskolatípus szerint legnagyobb arányban a gimnáziumban tanuló diákok szeretnék továbbtanulni, mindössze 3 százalékuk bizonytalan továbbtanulási szándékában. A szakközépiskolások háromnegyede, a szakiskolások 60 százaléka, az érettségire épülő szakképzésben résztvevők 63 százaléka, illetve a középfokú végzettséggel rendelkezők 84 százaléka akarja tanulmányait továbbfolytatni a jövőben.

Továbbtanulási tervek a szülők iskolai végzettsége szerint

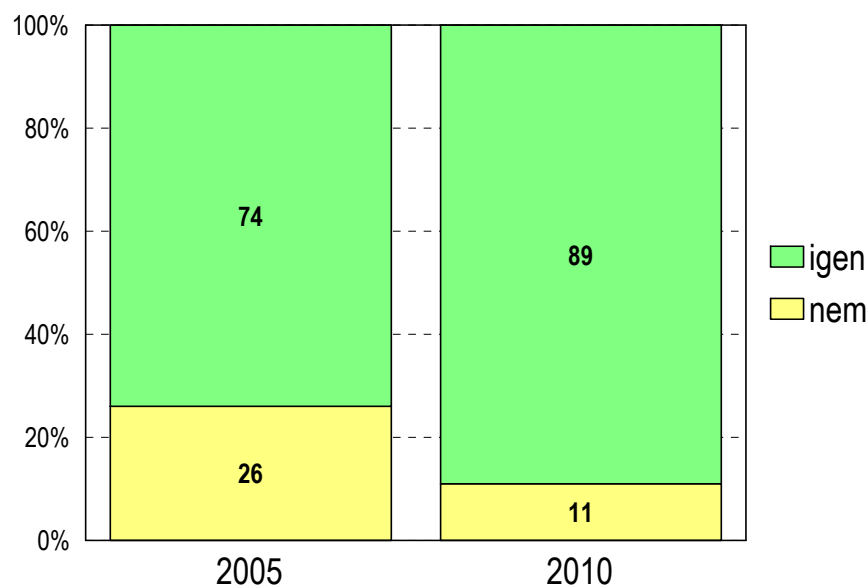
Az egeri fiatalok 90 százalékának tervei között szerepel az érettségi bizonyítvány megszerzése, 64 százalékuk szeretne valamilyen diplomát szerezni, szakmunkás bizonyítványt 44 százalékuk, illetve technikai bizonyítványt 36 százalékuk. A fiúk nagyobb arányban szeretnék szakmunkás és technikai bizonyítványt szerezni, mint a lányok, utóbbiak célja pedig inkább az érettségi bizonyítvány és diploma. Az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező szülők gyermekei alacsonyabb szintű végzettség megszerzése törekcsenek, míg a diplomás szülők gyerekeinek 91 százaléka is a diploma megszerzésére törekcszik.

A fiatalok képességeinek kibontakozását nagyban meghatározza az is, hogy a településen van-e elegendő lehetőség önfejlesztésre, speciális felkészítésre, beleértve a különböző korrepetálási

lehetőségeket, nyelvtanfolyamokat, iskolán kívüli képzéseket, művészeti vagy tudományos felkészítő tanfolyamokat. A fiatalok 59 százaléka szerint ilyen lehetőségből elegendő van a városban, egyharmaduk szerint vannak ilyenek, bár szerintük lehetne több is, és 8 százalékuk mondta azt, hogy véleményük szerint kevés ilyen van Egerben, ezért más településre kell menni, ha ilyenre szeretnének járni. A legtöbb fiatal a korrepetálási és művészeti lehetőségeket (tánc, zene, film, rajz, képzőművészeti képzéseket) hiányolja Egerből, többen a nyelvtanulási lehetőségekből látnának többet (többféle nyelv és több iskola). Sok fiatal említette problémaként azt, hogy a magántanárok és korrepetálások drágák számukra, lassan nem tudják szüleik fizetni a különórát, és ezek csak a jómódúak számára lesznek elérhetőek. Szívesen látnának egyetemi képzést a városban, ezen belül is főleg a műszaki tartalmú képzési formákat, illetve ingyenes ismeretterjesztő előadásokat.

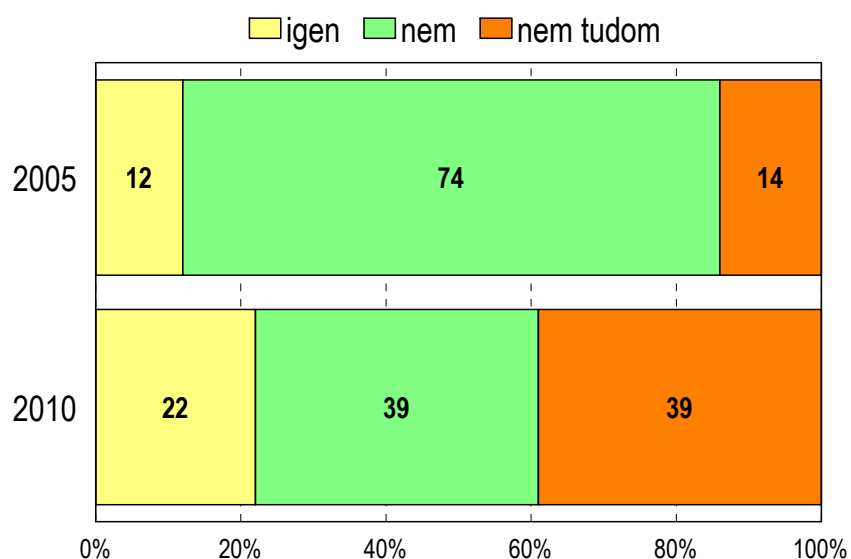
A fiatalok mobilitási jellemzőit és készségeit nagyban meghatározza az, hogy beszélnek-e idegen nyelvet, illetve milyen szinten. Az egeri fiatalok 73 százaléka saját bevallása szerint beszél idegen nyelvet, de nincs nyelvvizsgája, 4 százalékuk rendelkezik alapfokú, 11 százalékuk középfokú és 1 százalékuk pedig felsőfokú nyelvvizsgával. Az elmúlt öt évben 26 százalékról 11 százalékra csökkent az idegen nyelvet nem beszélő fiatalok aránya, azonban ez még azt jelenti, hogy minden tizedik fiatal nem tud más nyelven kommunikálni. A fiatalok 65 százaléka beszél angolul, 46 százalékuk németül, 8 százalékuk franciául.

Beszélsz-e idegen nyelvet?

Hazánk európai uniós csatlakozása óta és a különböző csereprogramokba való bekapcsolódás következtében a fiatalok számára újabb lehetőségek nyíltak arra, hogy ne csak az országon belül menjenek más településre tanulni, hanem külföldön is tudjanak tapasztalatot szerezni. Az egri fiatalok 22 százaléka tervezi, hogy az Európai Unió valamelyik országába megy egy időre tanulni, 39 százalékuk ezt nem tervezi, és másik 39 százalékuk pedig bizonytalan ebben a kérdésben, nem tud állást foglalni még. A külföldi tanulmányok iránt érdeklődő fiatalok aránya majdnem duplájára nőtt az elmúlt öt évben, és a bizonytalanok aránya is nagyobb mértékben nőtt, ami azt jelenti, hogy többen fontolóra vették ezeket a lehetőségeket.³

Tervezed-e, hogy az EU valamelyik országába mész tanulni egy időre?

A lányok valamivel érdeklődőbbek a külföldi tanulmányok iránt, körükben 29 százalék, míg a fiúknál 17 százalék tervezi egyértelműen, hogy külföldre megy tanulni egy időre, és ezt mutatja az is, hogy míg a fiúk 47 százaléka nem tervezi ezt, addig az ilyen fiatalok aránya a lányok körében 27 százalék. A „még gondolkodó” lányok aránya 44 százalék, a fiúknál a bizonytalanok pedig 36 százalékot tesznek ki.

Életkor alapján megállapítható, hogy a 14-16 évesek körében 26-29 százalék a külföldi tanulmányokat tervezők aránya, a 17-18 éveseknél 22 százalék, míg az idősebb generációknál ez 16-19 százalékra becsülhető. A középiskolai évfolyamok mentén is hasonló tendenciák láthatóak, minél

³ Az adatok értelmezéséhez tudni kell, hogy a 2005. évi adatfelvétel során a „nem tudom” válasz helyett az „attól függ” válaszkategóriát használták a kutatók.

feljebb megyünk az évfolyamok között, annál jobban csökken az érdeklődők aránya.

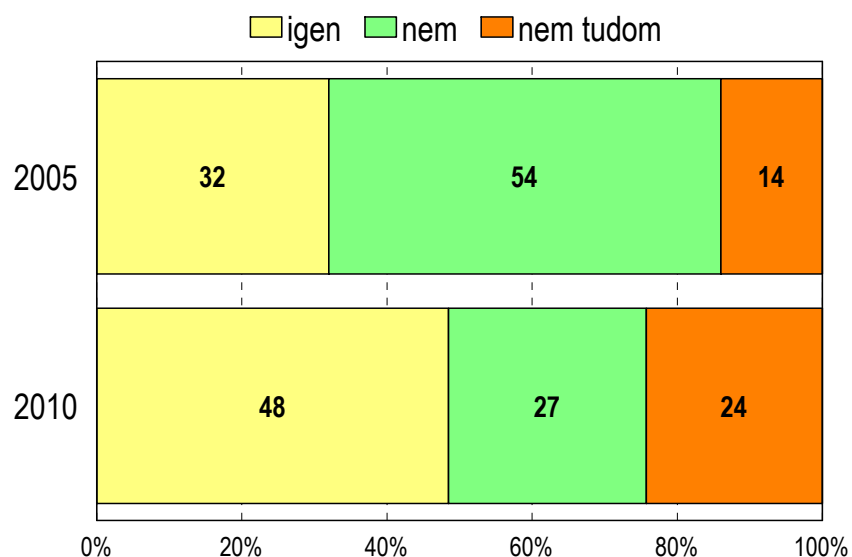
A szülők iskolai végzettsége is meghatározó erővel bír ebben a kérdésben, amíg a diplomás szülőkkel rendelkező fiatalok 35 százaléka egyértelműen kimenne külföldre tanulni, addig a maximum 8 általánossal rendelkező szülők gyermekeinek 17 százaléka mondta ugyanezt. Ezt kiegészítve állapítható meg az is, hogy ugyanezek az arányok tapasztalhatóak a gimnáziumba tanulók és szakiskolai képzésben résztvevő tanulók között is.

Lakhely szerint az egriek és a kollégisták fogékonyabbak ezekre a lehetőségekre, 25-28 százalékuk gondolkodik ilyenbe, a bejárósok körében ez az arány 19 százalék.

A nyelvet beszélő fiatalok 24 százaléka tervez a jövőben külföldi tanulmányokat, míg akik nem beszélnek egy nyelvet sem, azok 11 százaléka szeretne más országban tanulni, azonban 53 százalékuknak egyértelműen nincsenek ilyen tervei.

A kutatás során nemcsak arra voltunk kíváncsiak, hogy külföldre szándékoznak-e kimenni tanulni a fiatalok, hanem arra is, hogy Magyarországon belül tervezik-e, hogy más településen tanuljanak a jövőben. Ahogy az előző kérdésnél, itt is azt láthatjuk, hogy nőtt azoknak az aránya, akik más településen tanulnának később, az egri fiatalok közel felének vannak ilyen tervei, 27 százalékuk nem tervez ilyet, és 24 százalékuk bizonytalan ebben a kérdésben.⁴

Tervezed-e, hogy Magyarország más településére mész tanulni?

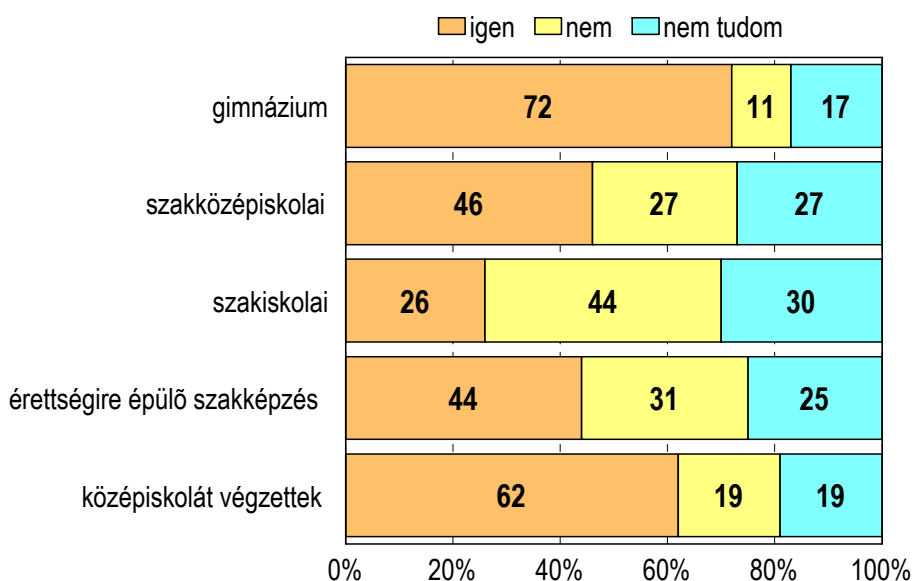

⁴ Az adatok értelmezéséhez tudni kell, hogy a 2005. évi adatfelvétel során a „nem tudom” válasz helyett az „attól függ” válaszkategóriát használták a kutatók.

A lányok 60 százaléka szívesen elmenne más településre tanulni, 19 százalékuk nem tervezi ezt, 21 százalékuk pedig nem tudja még eldönteni. A fiúk 41 százaléka menne el máshova tanulni országon belül, egyharmaduk nem gondolkodik ebben, 26 százalékuk pedig bizonytalan.

Az életkor és az iskolai évfolyamok előrehaladtával nő a mobilis fiatalok aránya, a 12. évfolyamosok 61 százaléka tervezi máshol folytatni tanulmányait, a diplomás szülőkkel rendelkezők 69 százaléka, és a gimnáziumi tanulók 72 százaléka.

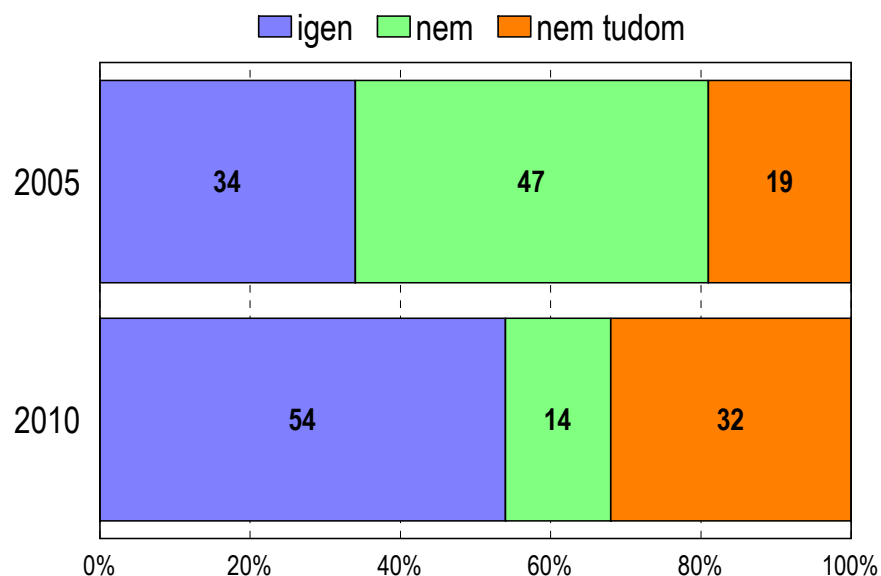
Tervezed-e, hogy Magyarország más településére mész tanulni?

A külföldi tanulási tervek mellett a fiatalok gyakran gondolkodnak azon, hogy hosszabb- rövidebb időre elmennek dolgozni egy másik országba, egyesek azért, hogy megalapozzák jövőjüket itthon, mások pedig azért, hogy életük nagyobb részét külföldön élhessék le. Az egeri fiatalok több mint fele tervezi azt, hogy az EU valamelyik országába megy dolgozni egy időre, egyharmaduk nem tudja még, és 14 százalék véli úgy, hogy ez életében nem fog megtörténni. Ha összehasonlítjuk ezeket az öt évvel ezelőtti adatokkal, lényeges változásokat láthatunk, megnőtt a külföldi munkavállalást biztosan tervezők aránya, és lényegesen lecsökkent az ezt biztosan elutasítók száma, ami azt jelenti, hogy a fiatalok komolyan számba veszik jövőbeni lehetőségként ezt az alternatívát.⁵

⁵ Az adatok értelmezéséhez tudni kell, hogy a 2005. évi adatfelvétel során a „nem tudom” válasz helyett az „attól függ” válaszkategóriát használták a kutatók.

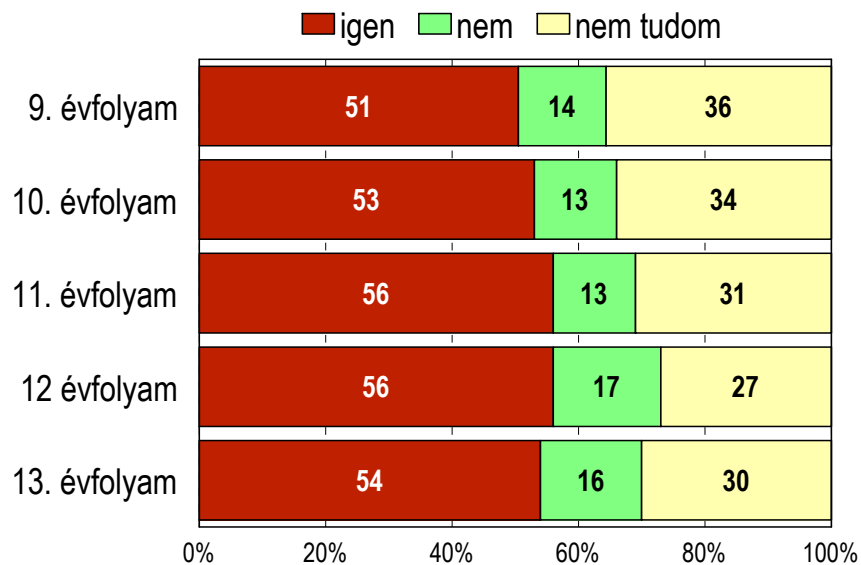
Tervezed-e, hogy az EU valamelyik országába mész dolgozni egy időre?

Ennek a kérdésnek a megítélésében nem tapasztalható szignifikáns különbség a fiúk és a lányok között, mindkét alcsoportban a főatlagnak megfelelően oszlanak meg a vélemények. Évfolyamok szerint főleg a 11. és 12. évfolyamon tanulók tervezik valamivel nagyobb arányban, hogy kimennek külföldre dolgozni. A szülők iskolai végzettségének erre a kérdésre nincsen erős ráhatása, a szakiskolai és érettségi végzettséggel rendelkező szülők gyermekeinek 55-55 százalékának, és a diplomás szülők gyermekeinek 56 százalékának vannak a fejében ilyen tervek a jövőre nézve. Iskolatípus szerint a gimnáziumban és szakiskolában tanuló diákok 55-56 százaléka, a szakközépiskolások 51, az érettségire épülő szakképzésben résztvevők 54, és középfokú végzettséggel rendelkezők 59 százaléka dolgozna külföldön.

Természetesen a nyelvismeret fontos háttértényező ebben a kérdésben, amíg a nyelveket beszélők 55 százaléka menne ki külföldre dolgozni, addig a nyelvismerettel nem rendelkezők 48 százaléka próbálná ezt meg, egyötödük pedig egyértelműen nem vállalkozna erre.

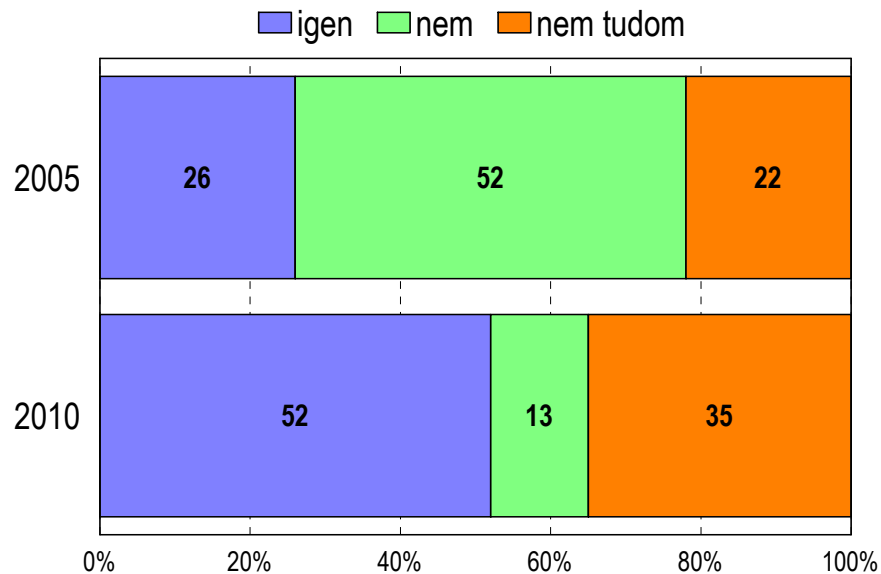
Tervezed-e, hogy az EU valamelyik országába mész dolgozni egy időre?

Az egri fiatalok több mint fele nemcsak abban gondolkodik, hogy külföldre megy dolgozni, hanem azt is számba veszi, hogy Magyarországon belül más településen fog dolgozni. A város fiatalságának 52 százaléka tervezi azt, hogy nem Egerben fog dolgozni a jövőben, több mint egyharmaduk nem tud állást foglalni abban, hogy hol fog dolgozni, és 13 százalékuk gondolja úgy, hogy Egerben fog dolgozni aktív éveiben. A nem és a szülő iskolai végzettsége alapján nem láthatunk szignifikáns különbséget ebben a kérdésben, azonban a kor meghatározó szereppel bír, az idősebb generációk nagyobb arányban tervezik azt, hogy más magyarországi településen fognak dolgozni, a 13. évfolyamosok 64 százaléka van ezen a véleményen, míg a 9. évfolyamosok 43 százaléka gondolkodik hasonlóképpen.⁶

⁶ Az adatok értelmezéséhez tudni kell, hogy a 2005. évi adatfelvétel során a „nem tudom” válasz helyett az „attól függ” válaszkategóriát használták a kutatók.

Tervezed-e, hogy Magyarország más településére mész dolgozni?

A kutatás során arra is kíváncsiak voltunk, hogy a fiatalok hogyan ítélik meg a munkavállalási lehetőségeket Egerben illetve annak környékén. Ezt a kérdést pozitívan a fiatalok nem egész egyötöde látja, azaz 3 százalékuk szerint nagyon kedvezőek, 15 százalékuk szerint inkább kedvezőek a lehetőségek a városban és környékén a munkavállalás területén, vagyis szakképzettségüknek megfelelő munkát tudnak találni itt. A fiatalok közel fele, 49 százalékuk szerint inkább vegyes kép mutatkozik ebben a kérdésben, egyötödük inkább kedvezőtlenül, 13 százalékuk pedig nagyon negatívan látja a munkavállalási esélyeket Egerben illetve környékén. A lányok egy kicsivel borúsabban látják ezeket az alternatívákat a városban, mint a fiúk, és az életkor emelkedésével párhuzamosan nő a kedvezőtlen helyzeteket látók tábora, a 19-20 évesek 37 illetve 43 százaléka gondolja azt, hogy nehezen lehet elhelyezkedni a városban.

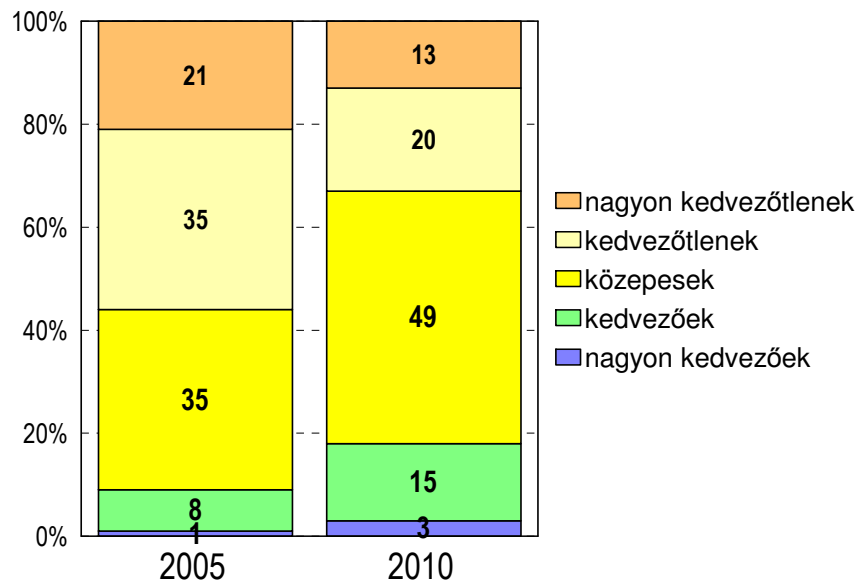
Megfigyelhető az is, hogy a magasabb iskolai végzettségű (érettségizett vagy diplomás) szülők gyermekei szerint kedvezőtlenebbek a munkavállalási lehetőségek a városban, mint a szakiskolai vagy általános iskolai végzettségű szülőkkel rendelkező tanulók körében.

Ha összehasonlítjuk a kapott válaszokat a 2005. évi adatokkal, látható, hogy valamelyest emelkedett a pozitív véleménnyel lévők aránya, azonban ezzel párhuzamosan nőtt az ambivalens nézeteket valló fiatalok száma is.

Megfigyelhető az is, hogy akik kedvezőtlennek ítélik meg a munkavállalási esélyeket a környéken, azok közül kb. 10 százalékkal többen tervezik, hogy külföldre mennek ki dolgozni egy időre, mint azok,

akik pozitívan látják a munkalehetőségeket a szóban forgó területen, azonban már nem ekkora a különbség akkor, ha a más magyarországi településre való mobilitást nézzük ebben a kontextusban.

Tapasztalataid szerint milyenek a munkavállalási lehetőségek Egerben illetve környékén?

4. Egészségmegőrzés

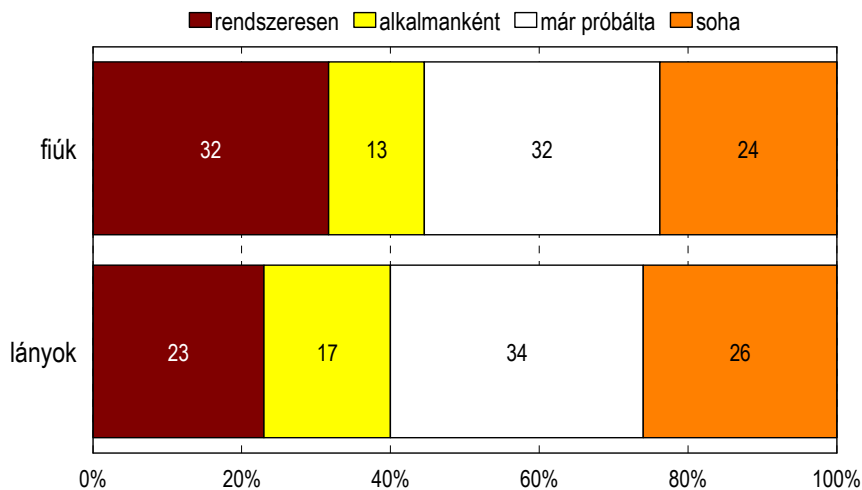
A jövő szempontjából igen fontos tudni azt, hogy a fiatalok hogyan gondolkodnak egészségükről, illetve mennyire figyelnek erre életük folyamán. Ebben a fejezetben az egeri diákok alapvető egészségmegőrzési és egészségkárosítási tevékenységeinek intenzitásáról számolunk be, így többek között szó lesz a legális és illegális pszichoaktív szerek fogyasztásáról, a sportolásról és a pszichés zavarokról.

A tudatot és lelkiállapotot egyaránt módosító pszichoaktív szerek egyik része a modern társadalmakban élvezeti cikként szervesült, fogyasztásuk legális, kereskedelmi forgalomban hozzájuk lehet jutni. Hagyományosan ilyen anyagok az alkohol, a dohány, a kávé, a tea, bizonyos növényekből kivont vagy szintetikus úton előállított gyógyszerek illetve ide sorolhatók az utóbbi időben a különböző energia italok is. A pszichoaktív szerek másik része az európai kultúrkörben kevéssé szervesült, számos országban tiltott, illegális anyagok, drogok, kábítószer (depresszánsok, stimulációs anyagok, hallucinogének, szerves oldószerek).

A fiatalok 28 százaléka rendszeresen dohányzik, további 14 százalékuk pedig alkalmanként

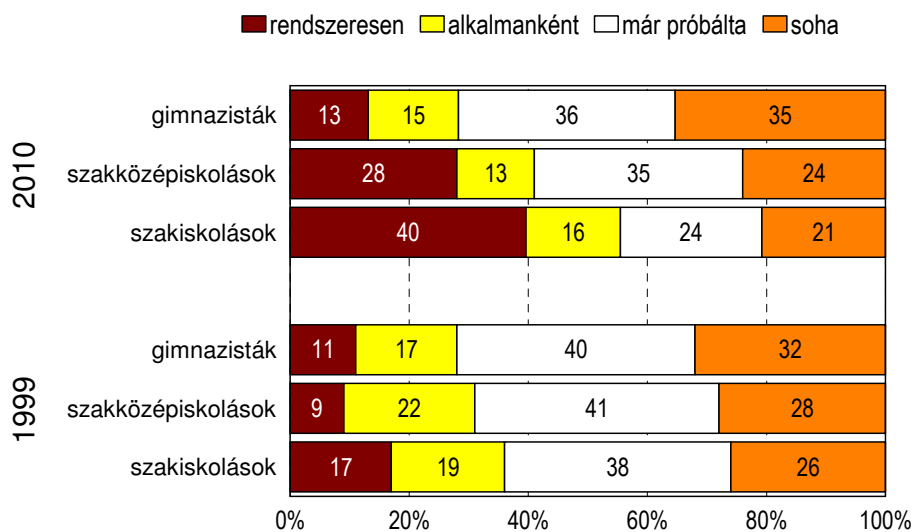
gyűjt rá. A fiatalok egyharmada válaszolt úgy, hogy nem dohányzik, de már kipróbálta, minden negyedik egri fiatal soha nem is próbálta ki.

A dohányzó fiatalok aránya nemenként

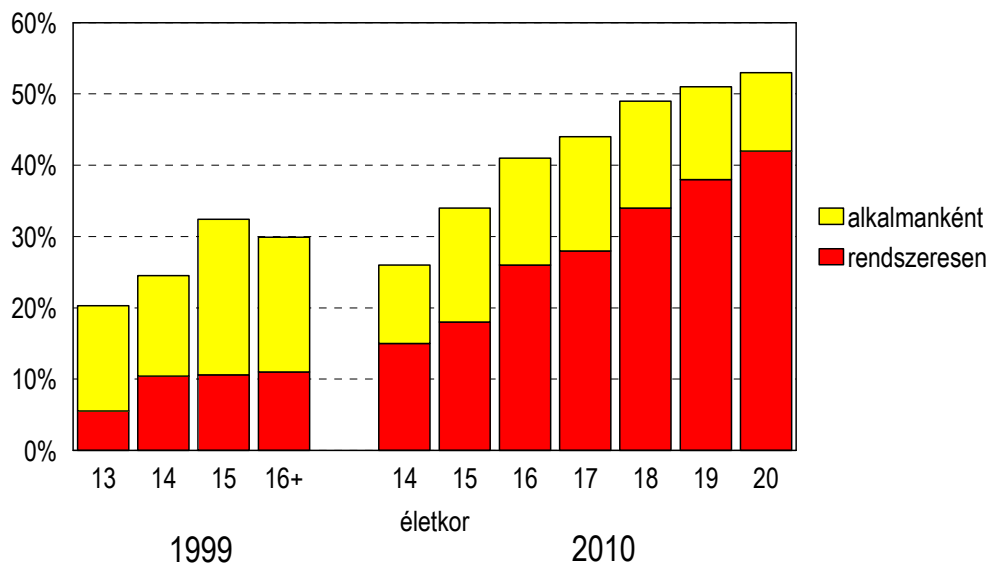
A fiúk között valamivel magasabb a rendszeres dohányosok aránya, a lányok viszont az alkalmi dohányosok körében vannak többen. Iskolatípus mentén tekintve, amíg a gimnazisták körében 13 százalék dohányzik rendszeresen, addig a szakközépiskolásoknál ez az arány 28, illetve a szakiskolásoknál 40 százalék. A kollégisták egynegyede és a bejárósok 31 százaléka is rendszeresen gyűjt rá. A szakközépiskolások és szakiskolások körében az elmúlt tíz évben nagymértékben nőtt a dohányosok aránya.

A dohányzó tanulók aránya iskolatípusonként

Jól látható tendencia, hogy az életkor növekedésével hogyan emelkedik a rendszeresen és alkalmanként dohányzók aránya. A 14 évesek között már 15 százaléknyi a rendszeres dohányosok aránya, ez 17 éves korig majdnem megduplázódik, majd folyamatosan emelkedik, a 20 éves korú egri fiatalok több mint 40 százaléka rendszeresen, további 11 százaléku pedig alkalmanként dohányzik.

A dohányzó fiatalok aránya az életkor dimenziójában

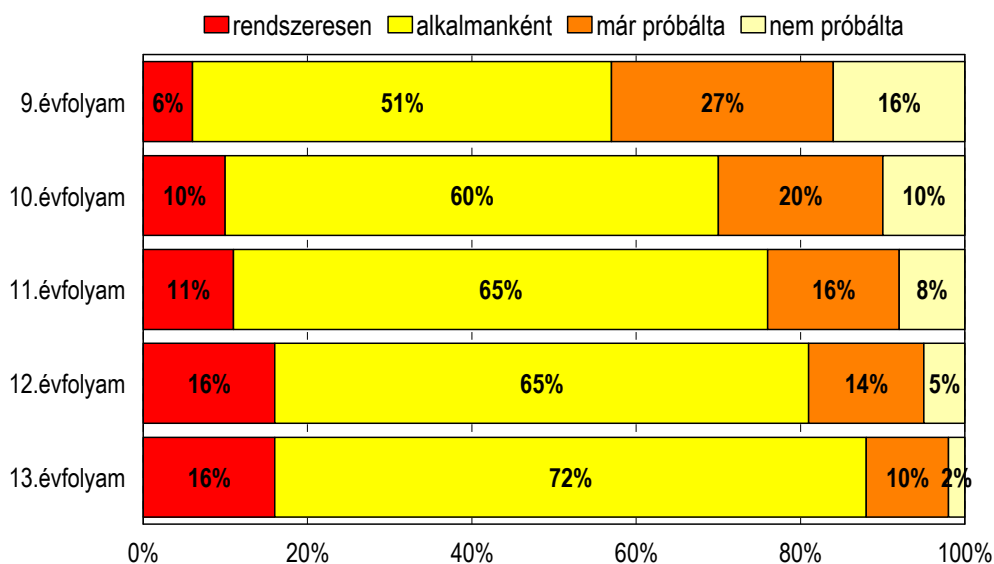

Az életkor mellett a szülők végzettségével is szoros összefüggésben van a dohányzás kérdése. A képzettség nélküli szülők gyermekeinek 44 százaléka, a szakiskolai végzettségű szülők 34 százaléka, az érettségizett szülői háttérrel rendelkezők 26 százaléka, míg a diplomás szülők gyermekeinek egyötöde dohányzik rendszeresen.

A magyar társadalomban a legelterjedtebb pszichoaktív szer, "drog" az alkohol. Ez érezhető az egri fiatalok között is, ugyanis mindössze 9 százaléku nem ivott még soha alkoholt, 11 százaléku rendszeresen, 63 százaléku alkalmanként fogyaszt alkoholtartalmú italt. A fiatalok 17 százaléka nem fogyaszt ugyan alkoholt, de életében már legalább egyszer kipróbálta. Iskolatípusok szerint a gimnazista tanulóknál a rendszeres alkoholfogyasztók aránya 9, az alkalmankénti ivóké 58, az absztinenseké 33 százalék, a szakközépiskolákba és szakiskolákba járóknál az alkoholt fogyasztók aránya 3-5 százalékkal magasabb csak, de az érettségire épülő szakképzésben résztvevőknél a rendszeresen ivók aránya eléri a 16 százalékot és az alkalmankénti alkoholfogyasztóknál a 72 százalékot.

Ha a nemek dimenziójában vizsgáljuk a kérdést, kiderül, hogy a rendszeresen alkoholt fogyasztó tanulók többsége férfi, 15 százalékuk teszi ezt gyakran, a lányok közül csak 6 százalék. Az alkalmankénti ivók aránya hasonló a két csoportban (62-63 százalék). Az átlag azonban elfedi azt a tényt, hogy míg a 9. évfolyamosok “csak” 57 százaléka iszik rendszeresen vagy alkalmanként, addig a 10. évfolyamban tanulónál már 70, a 11-esek között 76 százalék, és az érettségi előtt állók esetében már több mint 80 százalék fogyaszt alkoholt ilyen rendszerességgel. A legintenzívebb alkoholfogyasztás a helyben lakó tanulókra jellemző, nem a bejárósokra illetve a kollégistákra, illetve érdekes, hogy minél magasabb a szülők iskolai végzettsége, annál rendszeresebben isznak alkoholt a gyermekeik.

Alkoholfogyasztás az évfolyam mentén

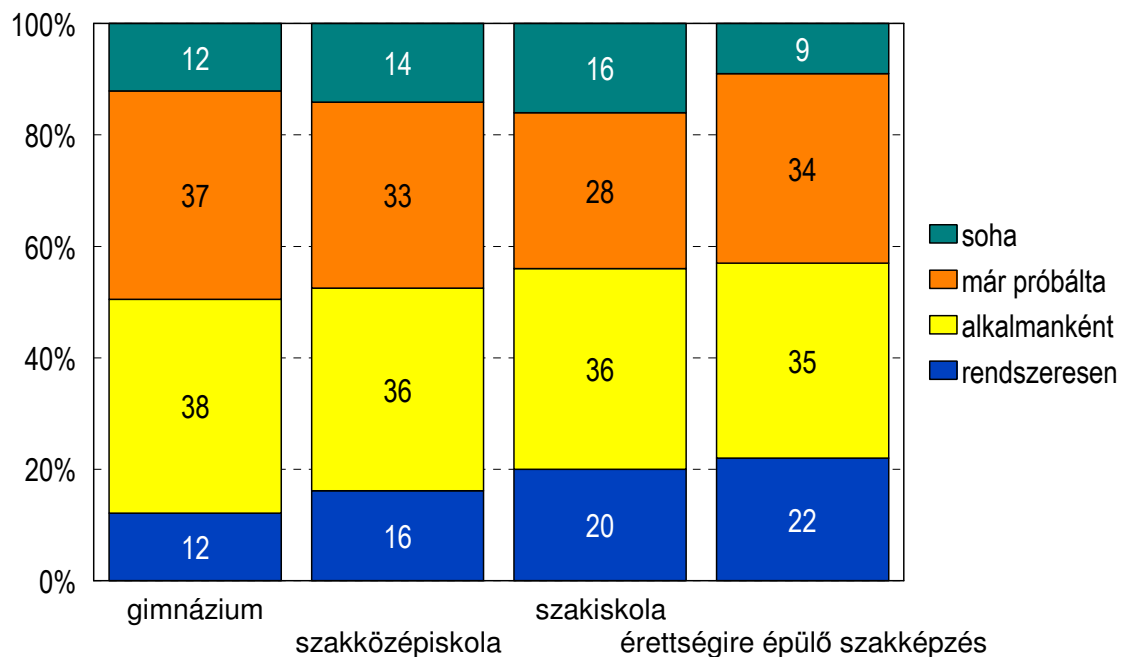

Bár nem sorolják a klasszikus egészségkárosítási módozatok közé a kávé fogyasztását, ugyanakkor túlzott fogyasztása, életformává válása esetén - különösen hosszabb távon - gyengíti a szervezetet, ugyanúgy megbontja az egészséges rendszert, mint bármely más pótszer, ha szenvedéllyé válik (naponta 6-8 csésze kávé elfogyasztásának már jelentős veszélyei lehetnek). Az egri fiatalok 16 százaléka rendszeresen, 37 százaléka alkalmanként szokott kávé inni. Azok aránya, akik kipróbálták ugyan, de nem fogyasztanak 34 százalék. A kávézók aránya - ahogy az feltételezhető - az iskolai évek alatt az életkor emelkedésével nő. A középiskola elején 12 százaléknál a rendszeres kávéfogyasztó tanulók aránya, s további 39 százalék az alkalmankénti kávézóké. A 10. évfolyamosoknál 14 illetve 38 százalék ez az arány, a végzősöknél pedig 21 százalék a rendszeresen kávézók aránya, s az

alkalmankénti fogyasztók köre is 40 százalékra emelkedik.

A kávéfogyasztás intenzitása nem független az iskolatípustól sem. Érezhető tendencia, hogy a szakiskolás tanulók körében magasabb a rendszeresen és az alkalmankénti kávézók aránya is, míg a gimnazisták között vannak a legtöbben azok, akik nem egyáltalán kávé. Nemek szerint nagy különbségek tapasztalhatóak.

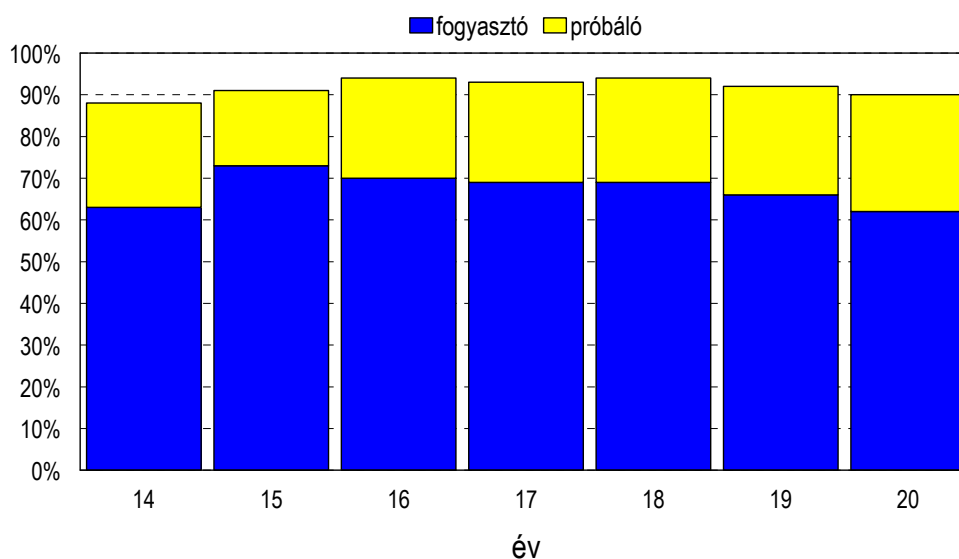
A kávé fogyasztása az iskola dimenziójában

Az utóbbi években a fiatalok körében fokozatosan elterjedt egy másik értágító, serkentő hatású legális doppingszer, az energia ital. Az energia italt (pl. Red Bull, Pop, stb.) az egeri tanulók csupán 8 százaléka nem próbálta ki még eddig, egynegyedük kipróbálta már, de nem fogyasztja. Az energia italt rendszeresen fogyasztók aránya 20 százalék, 49 százalékuk pedig alkalmi fogyasztónak vallja magát e tekintetben.

A fiúk egyötöde és a lányok 17 százaléka fogyaszt rendszeresen ilyen italt, illetve az alkalmankénti fogyasztók aránya 47-50 százalék körökben. Megfigyelhető az is, hogy az alacsony képzettségű szülők gyermekei jóval nagyobb arányban isznak energia italt (27 százalék körökben a rendszeres fogyasztók aránya), mint a magasabb iskolai végzettségű szülők gyerekei (a diplomás háztartásokban 10 százalék a rendszeres fogyasztók aránya). Hasonló megoszlások figyelhetőek meg a szakiskolások és gimnáziumi tanulók körében is.

Energia ital fogyasztása az életkor mentén

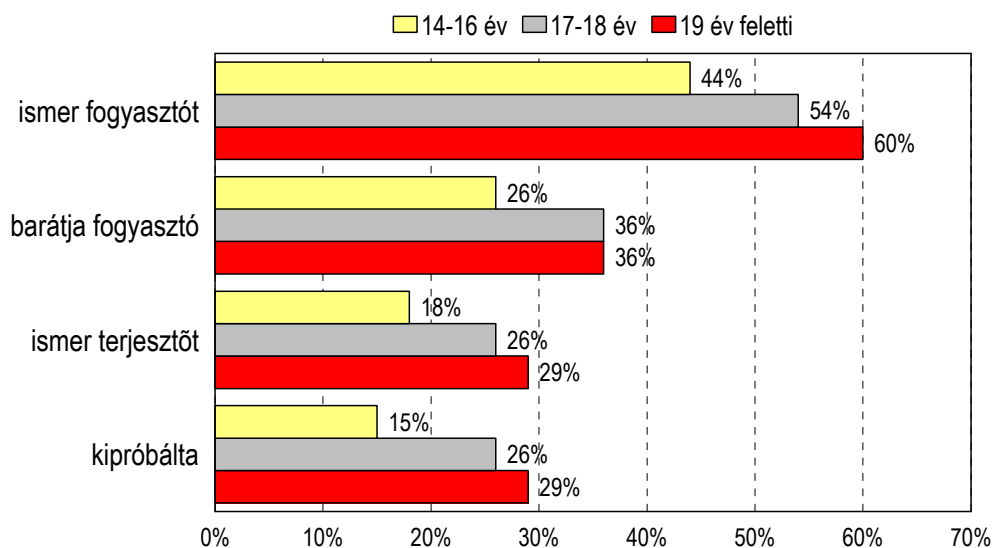
A legális szereknél sokkal kevésbé elterjedt a kábítószer fogyasztása. A fiatalok 79 százaléka egyelőre nem próbált még ki semmilyen klasszikus értelemben használt kábítószer, 15 százalékuk már legalább egyszer kipróbálta valamelyik kábítószer, de ezeket jelenleg nem fogyasztja. A fogyasztók 4 százaléka tekintheti magát alkalmi, és 2 százaléka rendszeres drogfogyasztónak - saját bevallása alapján. A valós arány azonban - feltételezhetően - ennél magasabb, ugyanis a megkérdezett tanulók fele (51 százalék) ismer olyan fiataalt, aki kábítószer fogyaszt, 32 százalékának a barátaik körében is van drogos, s 23 százalékuk személyesen ismer olyan fiataalt, aki kábítószer árusít. Tapasztalataink szerint a kábítószer fogyasztó tanulók jelentős része a szigorú büntetőpolitikából fakadó törvénymódosítás óta (BTK szigorítás) rejtőzködve marad, még az anonim kérdőívekben sem vállalja drogfogyasztását, tudva, hogy jogilag is elítélhető cselekedetről van szó.

A középiskolán belül a háromféle képzési típusban eltérő arányban vannak drogfogyasztók, a gimnáziumokban 3, a szakközépiskolákban 6, a szakiskolákban 10 százalék használ rendszeresen vagy alkalmi jelleggel kábítószer.

Érdeemes megnézni, hogyan alakul az egeri fiatalok kábítószerrel való kapcsolata az életkor dimenziójában. Jól látható, hogy mind a fogyasztás, mind pedig a terjesztés tekintetében aktívabbá válik a kapcsolat az életkor emelkedésével. A kábítószer kipróbálását tekintve a 15 százalékos bevallott 13-15 éves fogyasztó a nagykorúság elérésére 26-29 százalékra nő, és azok aránya akik tudnak arról, hogy barátjuk fogyasztó, 10 százalékponttal emelkedik. A leglazább kapcsolat az "ismer fogyasztót"

kategória. Azon tanulók aránya, akik ismernek kábítószer fogyasztó fiatalot a 13-15 éveseknél még “csak” 44 százalék, a középiskola végzőseinél már 54 százalék, az idősebbeknél pedig 60 százalék.

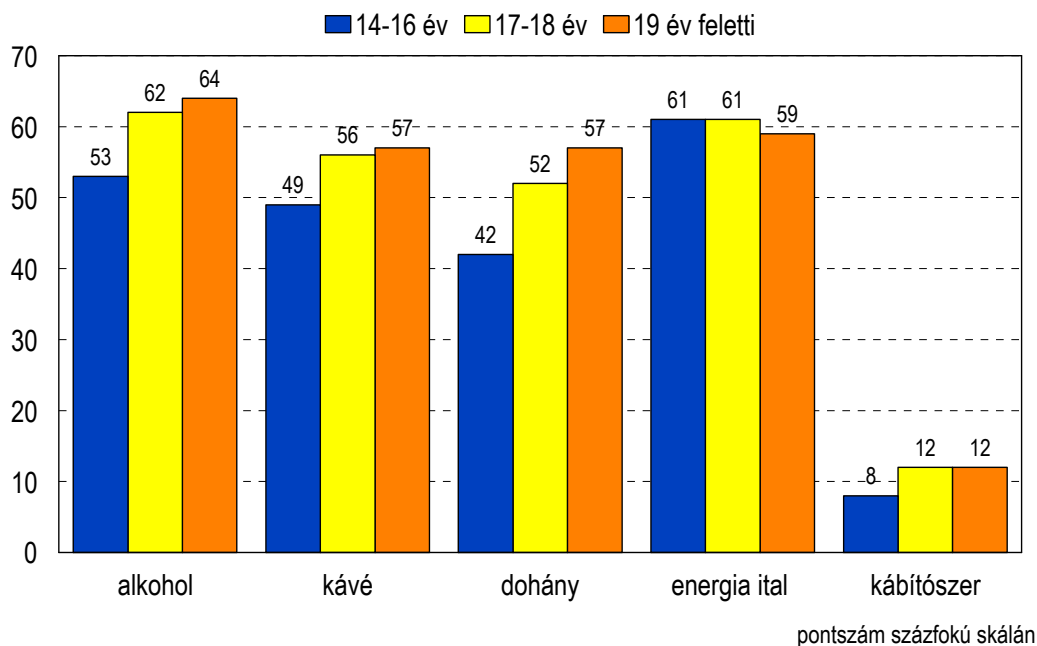
A tanulók kábítószerrel való kapcsolata

Megállapítható, hogy a drog szempontjából az átlagnál veszélyeztetettebbek a fiúk, az alacsonyán kvalifikált családi háttérrel rendelkező és szakiskolákba járó tanulók, az ő körükben a fogyasztók aránya megközelíti a 10 százalékot.

A drogozó fiatalok 90 százaléka nyilatkozott úgy, hogy van kábítószer fogyasztó barátja. Ezzel szemben, akiknek nincs drogfogyasztó barátja, 91 százalékban nem is próbált még ki egy kábítószer sem.

A pszichoaktív szerek fogyasztási indexének alakulása

Az ötféle egészségkárosító tevékenység intenzitását százfokú skálára vetítettük. Az adott szer fogyasztási indexe minden esetben 0-100 közötti szám és azt mutatja meg, hogy az adott válaszoló milyen mértékben rombolja saját egészségét. Minél nagyobb az index értéke, annál intenzívebb károsításnak van kitéve a tanuló szervezete. Az index értéke az alkohol és energia ital fogyasztás esetében a legmagasabb, 60 pont, de dohánytermékek fogyasztási indexe (49) és a kávéfogyasztás intenzitása is az ötven pontos határ közelében van (53). A kábítószeres fogyasztási indexe 10 pont százfokú skálán. A fenti diagram az egyes pszichoaktív szerek fogyasztási indexének alakulását mutatja az életkor dimenziójában. A pszichoaktív szerek fogyasztásának intenzitása az egyes iskolatípusokban is eltérő, a legintenzívebb a szakiskolákban.

A pszichoaktív szerek fogyasztásának intenzitása az egyes iskolatípusokban

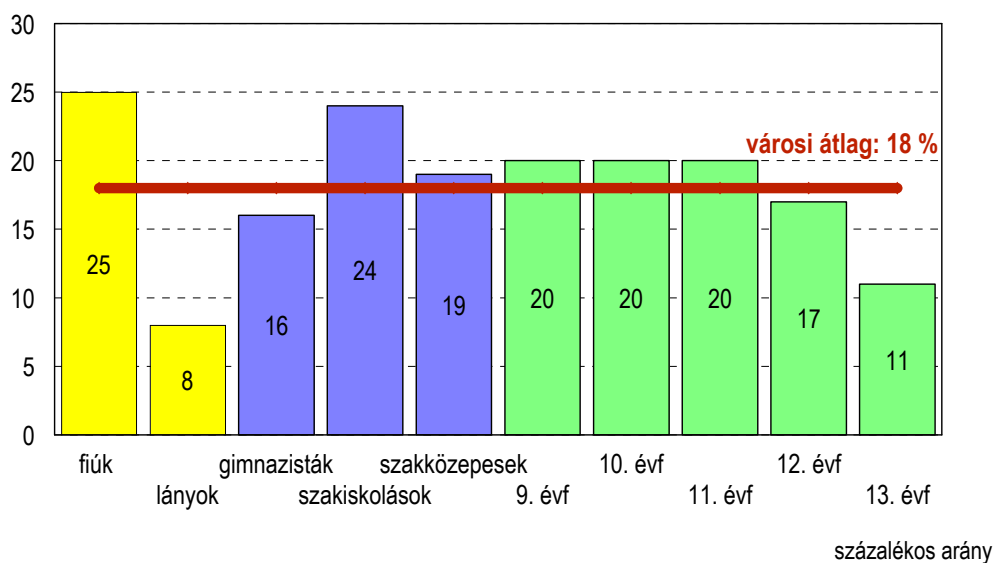
	<i>gimnázium</i>	<i>szakközép-iskola</i>	<i>szakiskola</i>	<i>érettségire épülő képzés</i>
kávé	51	52	54	57
dohány	35	48	58	55
energia ital	53	63	66	61
alkohol	55	58	56	67
kábítószer	6	10	13	12

pontszám százfokú skálán

Az életmóddal kapcsolatos másik elterjedtebb probléma a rendszeres testmozgás, a sport hiánya. Kérdéseinkkel azt próbáltuk vizsgálni, hogy az iskolai és a tanórán kívüli lehetőségeket milyen mértékben használják ki az egeri fiatalok.

A fiatal generációkhoz tartozók 18 százaléka sportol napi rendszerességgel az iskolai tanórán kívül, további 32 százalékuk pedig hetente többször, illetve heti rendszerességről 16 százalék nyilatkozott. Azok aránya, akik soha nem sportolnak saját bevallásuk szerint 13 százalék.

A napi rendszerességgel sportoló tanulók aránya

Jellemző, hogy a fiúk és az fiatalabb (14-16 éves diákok) az átlagnál sportosabbak, rendszeresebben mozognak. A település szerint is mérhető különbség, míg az egeri lakosú tanulók 22 százaléka sportol valamit naponta, addig a bejárós és a kollégista diákoknak 16-17 százaléka, ők - feltehetően időhiány miatt - inkább a heti rendszerességet preferálják.

A sportoló fiatalok 27 százaléka sportol valamilyen sportegyesület keretén belül, ami azt jelenti, hogy az egyesületi keretek között sportoló fiatalok aránya 3 százalékkal növekedett az elmúlt öt évben.

A sportok típusaiban és azok űzésének arányában nem következett be lényeges változás, a futás, a foci és az úszás még mindig a listavezető, ezeket követi a torna, aerobic, kerékpár és kosárlabda.

A tanulók élethelyzetét, élményvilágát, értékrendjét felmérő kutatásunk nem lenne teljes a diákok pszichés állapotának és identitásának vázolója nélkül.

A tanulók többsége a lelki állapotára vonatkozó negatív jellemzőket általában nem érezte

magára nézve igaznak, ugyanakkor az egri fiatalok egynegyede kisebb-nagyobb intenzitással, de küszködik valamilyen lelki problémával.

A következő állításokat mennyire érzed igaznak magadra nézve?

	14-16 év		17-18 év		19 év felettek	
	inkább igen	inkább nem	inkább igen	inkább nem	inkább igen	inkább nem
Gyakran idegeskedem.	57	41	59	40	61	37
Gyakran fog el félelemérzés.	24	72	21	75	21	74
Gátlásos vagyok.	25	63	29	62	36	59
Általában rosszul alszom.	15	81	17	78	19	79
Néha úgy érzem, hogy senkinek sincs rám szüksége.	24	69	24	70	26	67
Kerülöm a társaságot.	8	88	10	85	13	82
Sikeres életet élek.	61	25	62	26	56	31
Sokszor magányosnak érzem magam.	25	70	27	69	32	62
Boldog vagyok	84	12	80	15	72	21

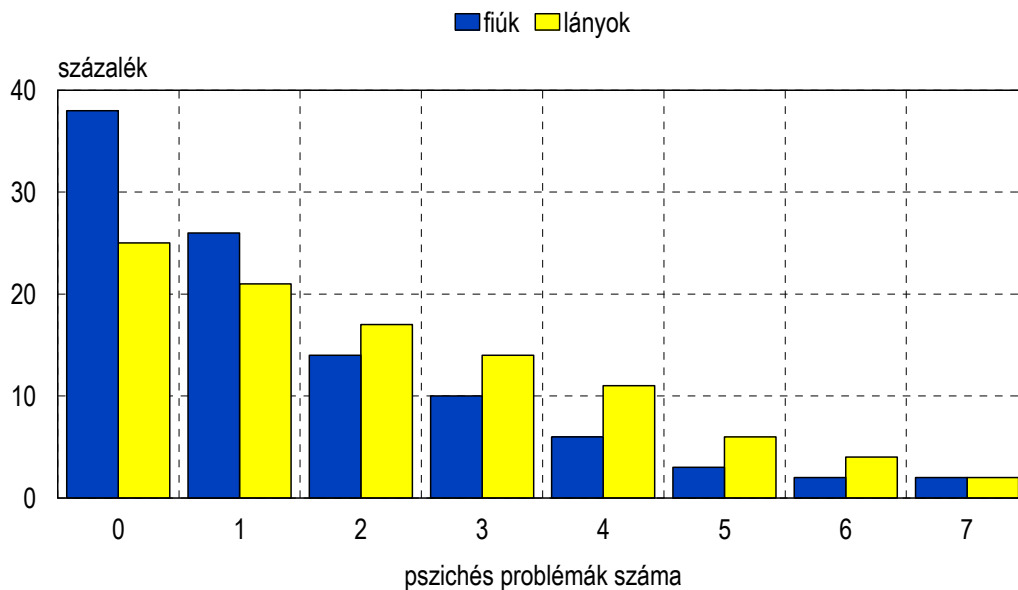
százalékos megoszlás

A diákok több mint fele, 58 százalékuk nyilatkozott úgy, hogy gyakran idegeskedik, egynegyedük érzi néha úgy, hogy senkinek sincs rá szüksége. A gátlásossággal 29 százalékuk, a magány érzetével 27 százalékuk, félelemérzéssel minden ötödik tanuló küzd több-kevesebb rendszerességgel, alvászavar 17 százalékuknál jelentkezik, és minden tizedik fiatal inkább kerüli a társaságot. Életkor szerint vizsgálva kérdést megállapítható, hogy az idősebb generációhoz tartozó személyeket magasabb arányban jellemzik a pszichés problémák.

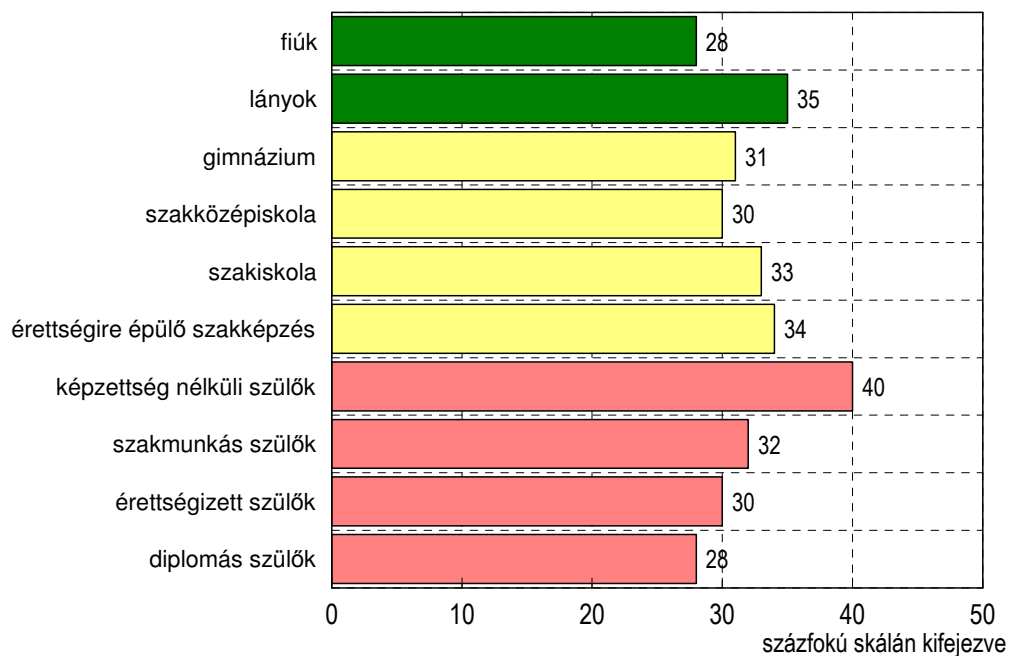
Ha összevonjuk a pszichés problémákat (félelemérzés, magány, gátlások, alvászavar, idegesség, feleslegesség érzése, társaságkerülés) egy közös változóba, akkor a fiatalok 24 százalékánál találtunk legalább egy itemet, 15 százalékánál minimum kettőt, s a tanulók 29 százalékánál három vagy több pszichés probléma alkalmankénti vagy gyakori előfordulását regisztráltuk. Érdeemes összegezni a pszichés problémákat egy közös változóba, mely egy 0-100 közötti szám lesz. Az index városi átlagpontszáma 32.

A lelki problémákkal szignifikánsan magasabb arányban küszködnek a lányok, a kollégisták, a szakiskolások, és az alacsony képzettségű szülők gyermekei.

A pszichés problémák előfordulási aránya

A lelki problémákat jelző index a különböző alcsoportokban

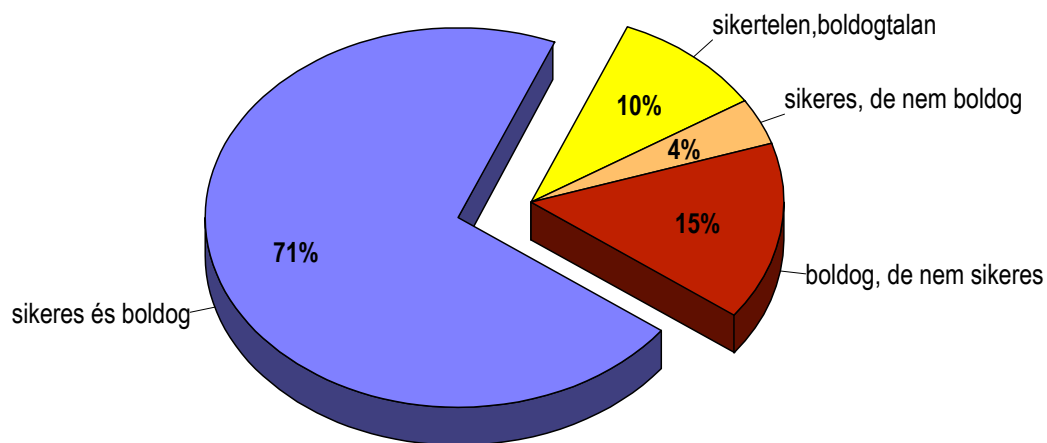
A tanulók lelki állapotát jellemezni lehet azzal is, hogy mennyien vallják magukat boldognak illetve sikeresnek. Azok, akikre teljes mértékben igaz, hogy sikeres életet élnek, a válaszadók 14 százalékát adják, de további 46 százalék is inkább igen választ adott. Az alapvető demográfiai

jellemzők szerint tekintve a képzettebb szülők gyermekei magasabb arányban gondolják úgy, hogy sikeresek. Arra a kérdésre, hogy boldog életet élnek-e, a fiatalok túlnyomó többségben igent válaszoltak, 36 százalékuk teljes mértékben, 44 százalékuk inkább egyetért.

A sikeres és boldog életet élő fiatalok aránya 71 százalék. A boldog, de nem sikeres tanulóké 15 százalék, a sikeres boldogtalanoké 4, míg a boldogtalan és sikertelen diákok aránya 10 százalék. Ez azt is jelenti, hogy a boldog élet, és a boldog élet jellemző értékei könnyebben élhetőek a fiatalok számára.

Érdeemes megvizsgálni, hogy a pszichés problémákat jelző indexe mennyivel alacsonyabb a boldog, sikeres tanulóknak, mint a boldogtalan, sikertelen diákoknak.

A sikeres és boldog tanulók aránya

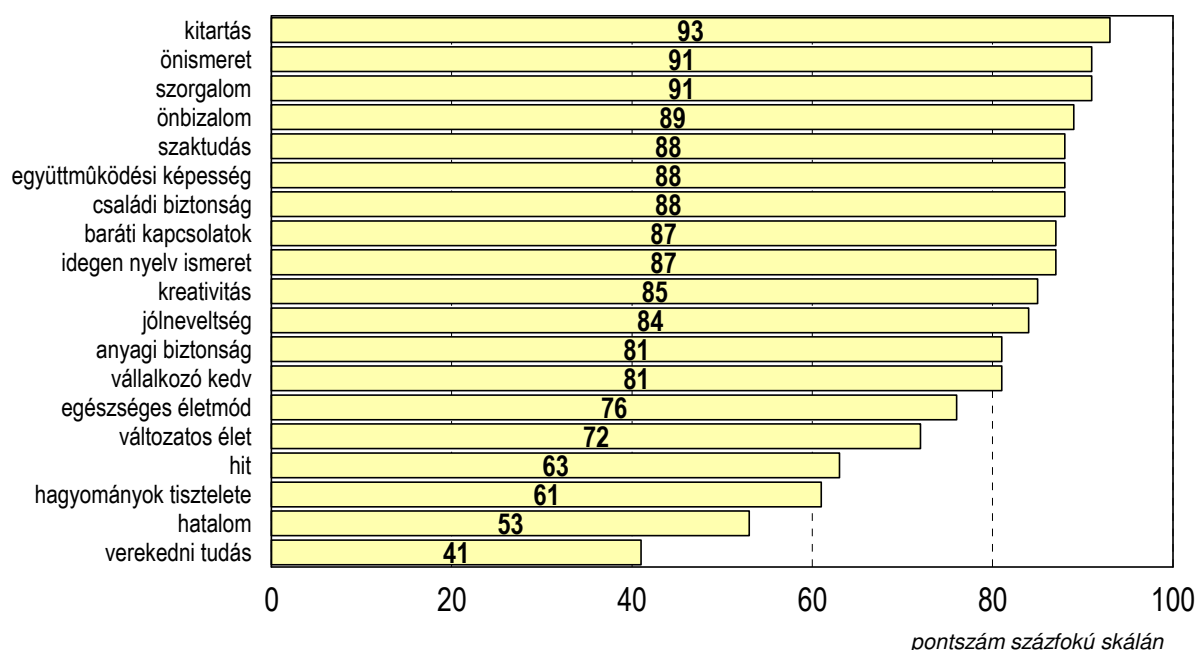
A sikeres tanulók körében a lelki problémákat jelző index értéke 26 pont, míg a magukat sikertelennek vallóknál 42. Még nagyobb az eltérés a boldog/boldogtalan dimenzióban, a boldog diákoknál 27, a boldogtalanoknál ehhez képest 24 ponttal több, 51 pont a pszichés problémáit mutató index értéke.

	a pszichés problémák intenzitása a fiúknál	pszichés problémák intenzitása a lányoknál
sikeres és boldog	22	27
boldog, de nem sikeres	32	43
sikeres, de nem boldog	41	52
sikertelen és boldogtalan	47	61

pontszám százfokú skálán

A fiatalok véleménye szerint a sikeres élethez leginkább kitartásra, önismeretre, szorgalomra, önbizalomra és szaktudásra van szükség. Ezenkívül fontosnak tartják az együttműködési képesség meglétét, a családi biztonságot, a barátokat, az idegen nyelv ismeretét, illetve szerintük jó, ha kreatív és jólnevelt is az ember. Elutasítják az erőszakot, és a hatalom megítélése heterogén véleménystruktúrát mutat, azaz egyesek szerint szükség ez, mások szerint pedig nem ahhoz, hogy sikeres életet élhessünk.

A sikeres élethez mennyire fontosak a következő képességek, értékek?

A fiatalok problémáinak orvoslására több szervezet vagy intézmény is létezik. Mi hat problémátípust vetettünk fel és arra voltunk kíváncsiak, ezekkel vajon hová fordulnak elsősorban az egri fiatalok.

Kihez fordulsz elsősorban a problémáiddal?

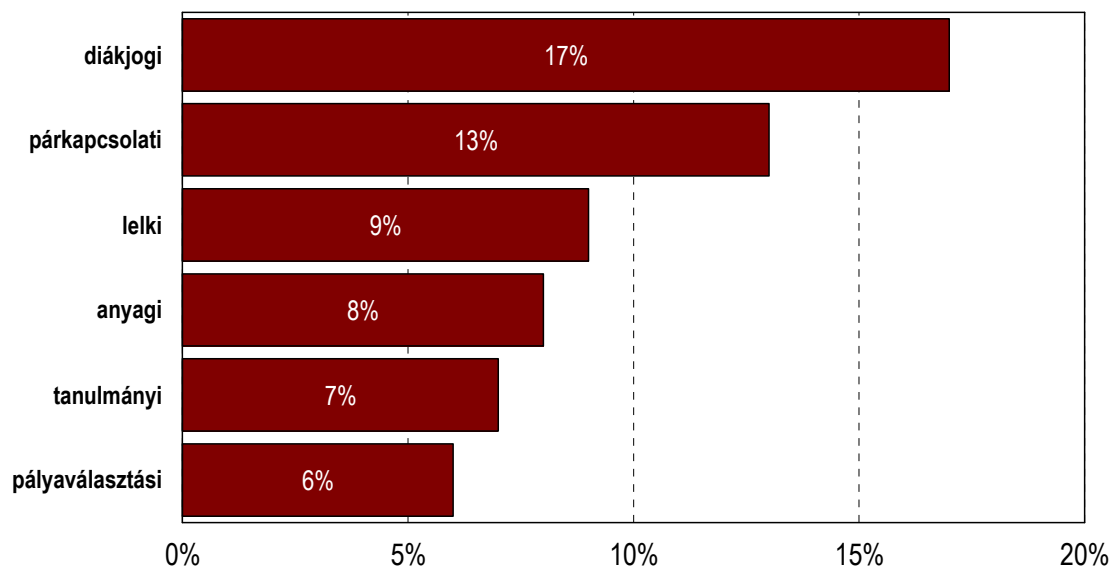
A probléma jellege	barátokhoz	szülőkhöz	tanárokhoz	segítő szervezetekhez	másokhoz
Tanulmányi problémával	21	47	22	1	3
Pályaválasztás kérdésében	7	62	22	1	2
Anyagi problémával	5	85	1	1	1
Lelki problémával	54	32	1	1	2
Párkapcsolati problémával	65	17	1	1	3
Diákjogi problémával	12	25	38	4	3

százalékos megoszlás

A fenti táblázatból világosan látszik, hogy az iskolásoknak szerencsére a legfontosabb segítői hátterük a szülei, a legtöbb problémával hozzájuk fordulnak elsősorban. Anyagi problémával 85, pályaválasztási kérdésekben 62, tanulmányi nehézségekkel 47 százalékuk elsősorban őket keresik meg (azért az ideális ezen kérdések esetében a 100 százalék lenne). Párkapcsolati problémára és lelki probléma esetén elsősorban a baráti körben keresnek válaszokat, 54 és 65 százalékuk kortársaival osztja meg ilyen típusú gondjait. A diákjogi problémák tekintetében megosztottabbak, 12 százalék barátokhoz, 25 százalékuk a szüleihez, 38 százalékuk tanáraihoz fordul elsősorban.

Azok aránya, akik senkihez sem fordulnak problémáikkal, a diákjogi és párkapcsolati kérdések esetében a legmagasabb, a fiatalok 13-17 százaléka nem veszi igénybe sem az intézményes, sem pedig az informális segítő aktorokat. Jellemző, hogy az idősebb tanulók (18 év felettek) és fiúk szignifikánsan nagyobb arányban nyilatkoztak úgy, hogy a különböző problémáikkal sehova sem fordulnak, hanem megpróbálják saját maguk megoldani. Ez részben érthető, mert az életkorral fokozatosan előtérben kerülő önállóság és az egyéni problémamegoldásnak nemcsak az igénye, hanem a lehetősége is.

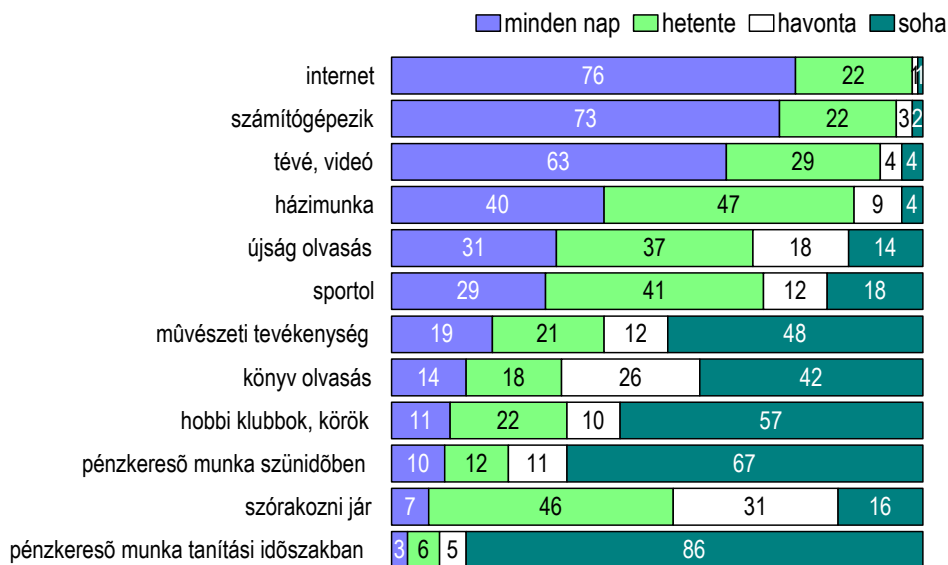
A problémával sehova nem forduló aránya

5. Szabadidő és kulturális fogyasztás

A fiatalok életében meghatározó jelentősége van annak, hogy a szabadidejüket milyen módon töltik, mire van egyáltalán lehetőségük. A kérdőíves felmérésben a diákoknak 12 szabadidős tevékenységet kellett értékelniük, hogy melyiket milyen gyakran végzik.

A szabadidőben milyen gyakran végzed a következőket?

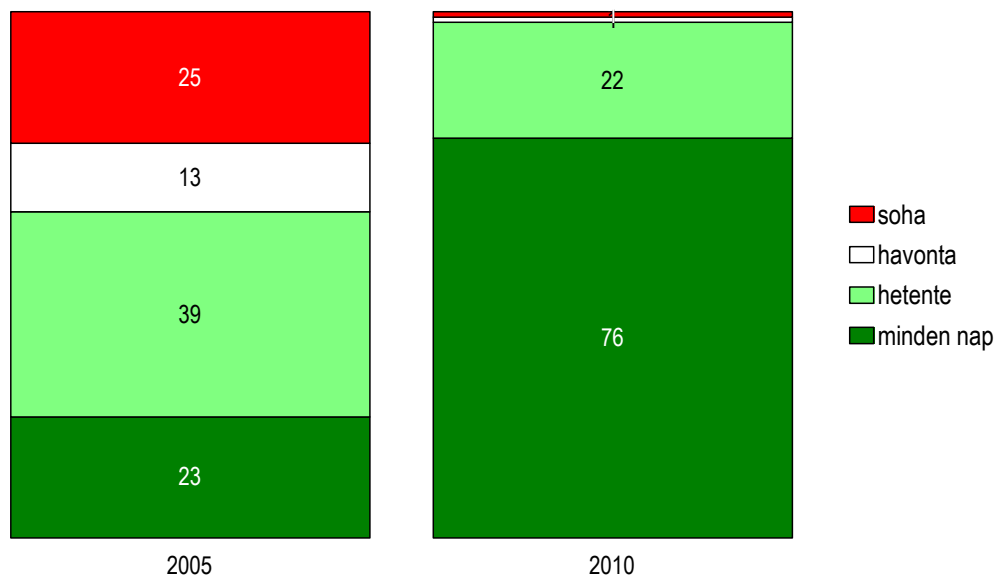
A fiatalok szabadidős tevékenysége éppen úgy a passzív időtöltések felé tolódik el, mint a felnőttek esetében. Az első két helyen szereplő tevékenység nem okoz meglepetést. A számítógép, a tévé és a videó a legkönnyebben elérhető szabadidős tevékenység, és a legkényelmesebb is. Jelentős változás a korábbi évekhez képest, hogy az idejű adatfelvétel során az internetezés már megelőzi a korábban egyeduralgkodó tévézést és a leggyakoribb szabadidős tevékenységgé lépett elő az egri fiatalok körében. A virtuális világ előretörése, az egri fiatalok szabadidejük nagy részét a weben töltik: játszanak, kapcsolatokat teremtenek és ápolnak, tanulnak. Az elmúlt öt évben hatalmas mértékben nőtt a közösségi oldalak forgalma. Ugyanakkor az ifjúságsegítők felelőssége is, hogy az online világot biztonságos környezetté tegyék, amelyben csökkenteni lehet az internetezés kockázatait.

Fontos, hogy a fiatalokat tájékoztassuk a személyes információk megosztásának kockázatairól, és hogy arra bátorítsuk őket, kontrollálják saját online identitásukat azáltal, hogy alaposan átgondolják cselekedeteik következményeit. Egy 2010-es EU szintű kutatás megállapította, hogy a fiatalok 57 százalékuk azt állítja, hogy tudatában van annak, hogy nem biztonságos személyes adatokat

közzétenni blogon vagy közösségi oldalakon. Ennek ellenére a fiatalok 44 százaléka közzéteszi személyes adatait és nyolcból egy még a lakcímét is. Az európai szülők 40 százaléka elismeri, hogy nem ellenőrzi, merre jár gyermeke az interneten és mit tesz közzé. Bár nincsenek Egerre vonatkozó konkrét adatok, de feltételezhető, hogy az arányok hasonlóak.

Azok aránya, akik naponta interneteztek 2005-ben még csak 23 százalék volt, ez most 76 százalékra nőtt, míg a 25 százaléknyi soha nem internetező fiatalok tábora gyakorlatilag eltűnt. Egerben 2005-ben az országos adatokhoz képest valamennyivel alacsonyabb volt a napi internethasználók aránya (4 százalékkal), ugyanakkor 4 százalékkal több a heti többszöri internethasználó. A legnagyobb eltérést az egri és az országos adatok között a nem internetezők arányában lehetett látni akkor, a soha nem internetezők Egerben a fiatalok 25 százalékát tették ki s ez 10 százalékkal több volt mint az országos átlag akkor. Jelenleg az egri fiatalok háromnegyede naponta használja az internetet és további 22 százalék pedig hetente.

Internet használat gyakorisága

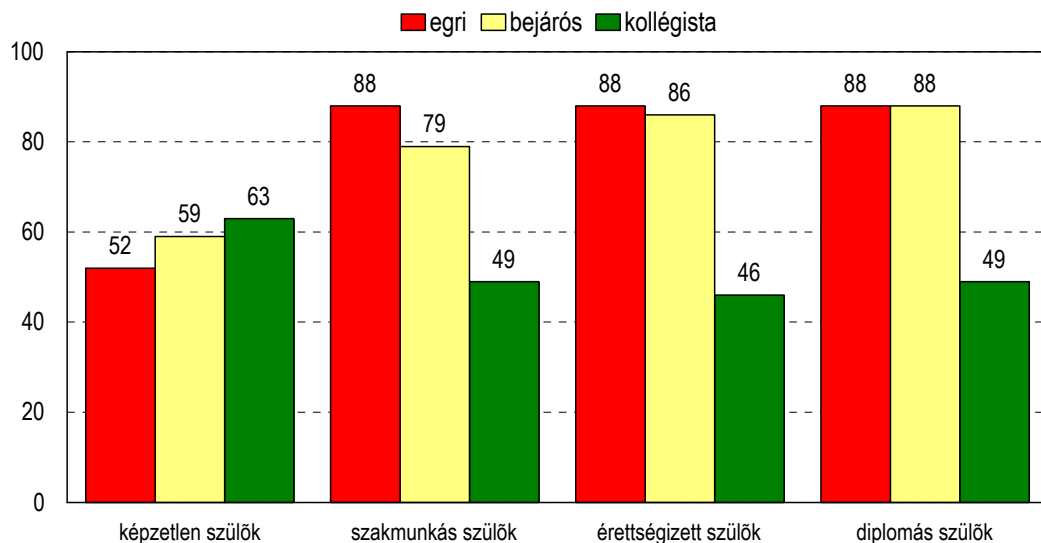

2005-ben az internethasználat intenzitása még összefüggött az anyagi helyzettel, azaz minél inkább kedvezőbb anyagi helyzetben érezte magát valaki, annál nagyobb volt az esélye, hogy internethasználó legyen, illetve hogy gyakrabban internetezzen. A legaktívabban – az iskolai internethozzáféréssel együtt – a 15-19 éves korosztály internetezett. Az akkori adatfelvétel megállapította, hogy a kor növekedésével csökken az esélye az internetezésnek, ez legdrasztikusabban a nem internetezők arányában érhető tetten: a 25-29 évesek 39 százaléka, a 15-19 évesek pedig 9

százaléka nem internetezett. A főiskolások között már akkor sem volt olyan, aki ne használna internetet, 49 százalékuk pedig napi használó, már ezt az aktivitást a középiskolások is meghaladták már. Az internetezés most sem független a főbb demográfiai helyzetektől, jellemző, hogy míg a fiúk 82 százalékára napi internethasználó, addig a lányok körében egy kicsit alacsonyabb, 69 százalék ez az arány. Az is kimutatható, hogy míg a diplomás szülők gyermekei 81 százalékban napi netezők, addig a képzettség nélküli családokban élők esetében ugyanez az arány csak 59 százalék. A lakóhely is szegregálja a véleményeket, míg az egri lakosú fiatalok esetében 87 százalék, a bejárós diákoknál pedig 81 százalék, addig a kollégiumban lakó fiatalok körében 50 százalék alatti a napi internethasználók aránya, s ez jól mutatja a hozzáférési korlátokat a kapcsolódó intézményekben.

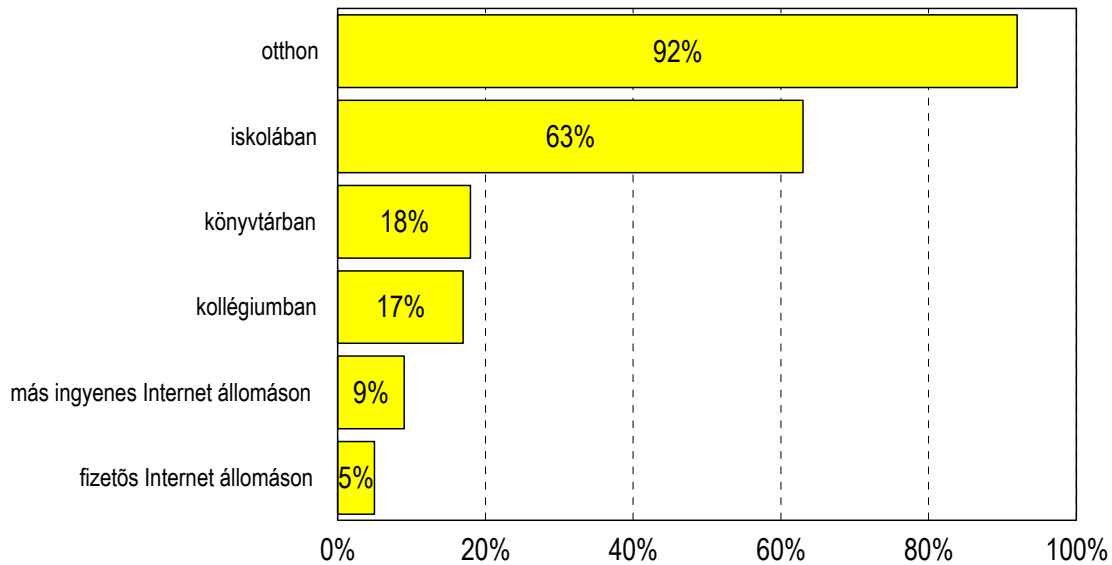
Ugyanakkor az internethasználat már megszűnt anyagi kérdés lenni, mert még azok körében is 70 százalék feletti a napi használat aránya, akik úgy vélik, gyakran vannak anyagi gondjaik otthon.

A naponta internetező fiatalok aránya a családi háttér mentén lakóhely szerint

Abban is fordulat ált be az elmúlt években, hogy a fiataloknak hol nyílik lehetőségük az internet használatára. Míg korábban a legtöbben az iskolát említették, mostanra az otthoni internethasználat a legelterjedtebb körökben, a fiatalok 92 százalékára otthonról is tud internetezni. Ezt követi sorrendben második helyen 63 százalékkal az iskola. A könyvtár és a kollégium 17-18 százalékuk számára érhető el ebben a funkcióban, s 5-10 százalékuknak más ingyenes vagy fizetős internet állomást használatára is lehetőségük nyílik. A fontosabb demográfiai mutatók mentén kiderült, hogy a diplomás szülők gyermekei, a gimnazisták és az idősebbek az átlagosnál több helyen tudnak internet lehetőségekhez jutni.

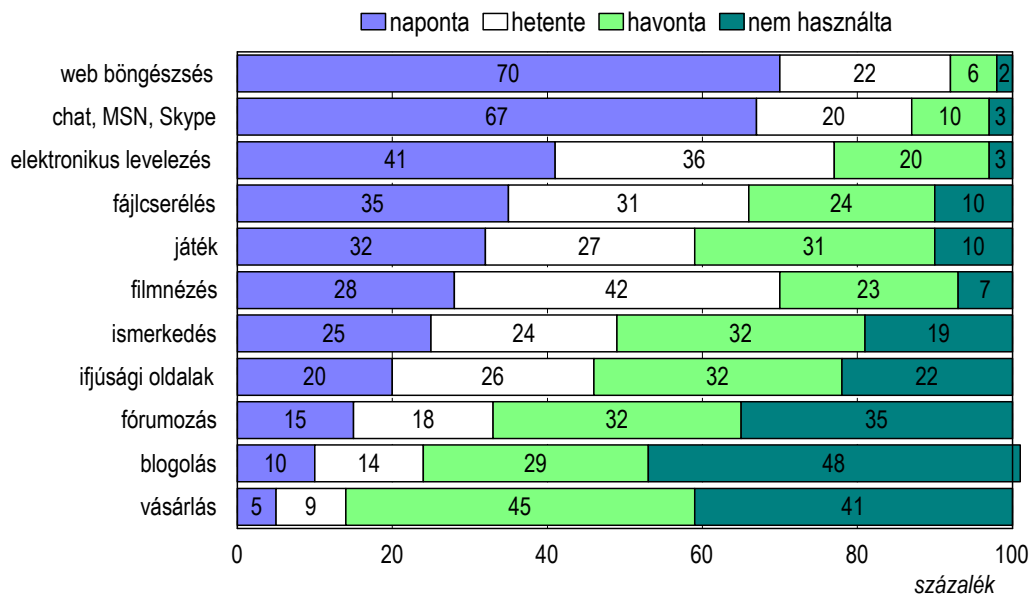
Hol nyílik lehetőség az internet használatára?

Mivel az internet egyre inkább a tanulók napi használati eszközévé válik, érdemes megnézni azt is, mire használják az internet adta lehetőségeket az egeri fiatalok. A fiatalok 70 százaléka böngészik napi rendszerességgel az interneten, és további 22 százalékuk heti rendszerességgel. E-mailt 41 százalékuk naponta, 36 százalékuk hetente, 20 százalékuk pedig ennél ritkábban ír, vagy fogad, ezzel szemben a chat szolgáltatásokat, MSN-t, Skype kommunikációs modulokat a diákok kétharmada használ naponta, és 20 százalék heti rendszerességgel. A milleniumi generáció egyik sajátossága éppen ebben érhető tetten, míg az idősebb korosztályokban illetve az egyvel korábbi ifjúsági generációban az on-line kommunikációnak a legfontosabb eszköze az e-mail volt, addig ők már a közvetlen rövid üzenetváltás a MSN, Skype, chat és a közösségi portálok (elsősorban a Facebook, másodsorban a MyVip és IWIW) üzenetváltásra alkalmas felületeit használják gyakrabban.

Az internet egyéb funkcióit a diákok kisebb része veszi igénybe, a fájlcsereletést 35 százalékuk használja naponta és 32 százalék használja naponta on-line játékokra. Ehhez hasonló az on-line filmnézés aránya. Figyelemfelkeltő adat, hogy az egeri fiatalok negyede az internetet ismerkedésre is felhasználja napi rendszerességgel, további 24 százalékuk hetente teszi ezt. Ez azért is különösen fontos mert, mert a korosztályi párkapcsolatok dinamikája is átalakult, nem ritka jelenség, hogy a fiatalok pár órás internetes találkozás után teremtenek szexuális kontaktust akár teljesen ismeretlenekkel is (instant szex), illetve könnyen kiszolgáltatottá válhatnak érzelmileg, sőt ismert az on-line zaklatás fogalma is.

Internet használat gyakorisága

Az internet nyilván kiváló eszköz arra, hogy a fiatalok megmutassák magukat, megosszák másokkal a gondolataikat, élményeiket, de ha közben megfélelmeznek a biztonságodról, nagy bajba kerülhetnek. Akivel a világhálón találkozhatnak, bárki lehet, bármit mondhatnak nekik, nem lehet ellenőrizni, hogy igaz-e, amit a másik. A fiatalokat meg kell tanítani arra, hogy soha ne adjanak meg az interneten a teljes nevet, címet, telefonszámot, semmi személyes adatot, vagy ha úgy döntenek, hogy találkoznak valakivel, ne menjenek egyedül és csak nyilvános helyen való találkozásba egyezzenek bele stb. A fiatalok egyelőre kevésbé használják a netet vásárlásra, blogolásra illetve fórumozásra, ezek azok, amelyeket a legtöbben nem is próbáltak még ki.

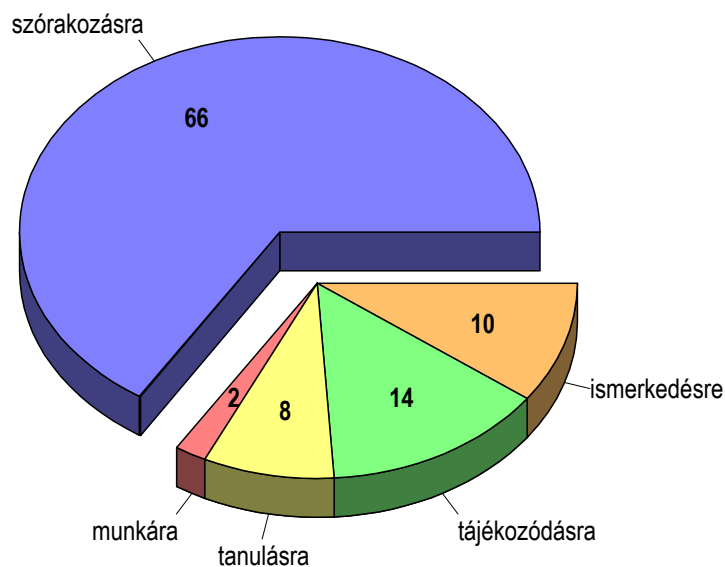
Az internethasználatban természetesen kimutathatók eltérések, a fiúk gyakrabban használják fájlcsere, blogolás, vásárlás, ismerkedés, fórumozás, filmnézés és játékokra, mint a lányok, különösen ez utóbbi esetében mérhető nagy különbség, míg a lányok körében egy kicsit magasabb az ifjúsággal kapcsolatos oldalak megtekintési aránya. Az is jellemző, hogy a szülő iskolai végzettségének emelkedésével csökken az internetet ismerkedésre ellenben nő a chatre, MSN-re stb. használó fiatalok aránya.

	Fiúk	lányok	eltérés
web böngészés	90	84	-6
elektronikus levelezés	72	72	0
chat, MSN, Skype	84	83	-1
fájlcserélés	69	58	-11
blogolás	32	24	-8
vásárlás	30	21	-9
ismerkedés	56	46	-10
fórumozás	46	29	-17
ifjúsági oldalak	46	51	5
filmnézés	69	57	-12
játék	71	49	-23

pontszám százfokú skálán

A kutatás során arról is megkérdeztük a fiatalokat, hogy mire használják elsősorban az internetet. A válaszok alapján kiderült, hogy az egri fiatalok túlnyomó többsége, 66 százaléka elsősorban szórakozásra, másodsorban (14 százalék) tájékozódásra használja a hálózatot. Azok aránya, akik elsősorban tanulási célokból veszik igénybe az internetet 8 százalék, míg kifejezetten ismerkedésre használja 10 százalék. Nemek szerint kimutatható árnyalatnyi eltérés, a lányok az átlagnál magasabb arányban említették a szórakozást, míg a fiúk a tájékozódást. A szülő háttér hatása ez esetben is érvényesül, csakúgy mint az előző kérdés esetében.

Mire használod az internetet elsősorban?

százalékos megoszlás

Mire használod az internetet elsősorban?

	gimnázium	szakközép-iskola	szakiskola	érettségi utáni képzés
elsősorban tanulásra	8	8	9	7
elsősorban munkára	1	2	2	5
elsősorban szórakozásra	70	66	59	56
elsősorban tájékozódásra	13	12	10	25
elsősorban ismerkedésre	7	12	19	6
	Képzetlen szülők	Szaktanácsadók szülők	Érettségizett Szülők	Diplomás szülők
elsősorban tanulásra	13	7	8	7
elsősorban munkára	1	2	1	1
elsősorban szórakozásra	55	62	68	69
elsősorban tájékozódásra	5	13	14	17
elsősorban ismerkedésre	25	15	7	5

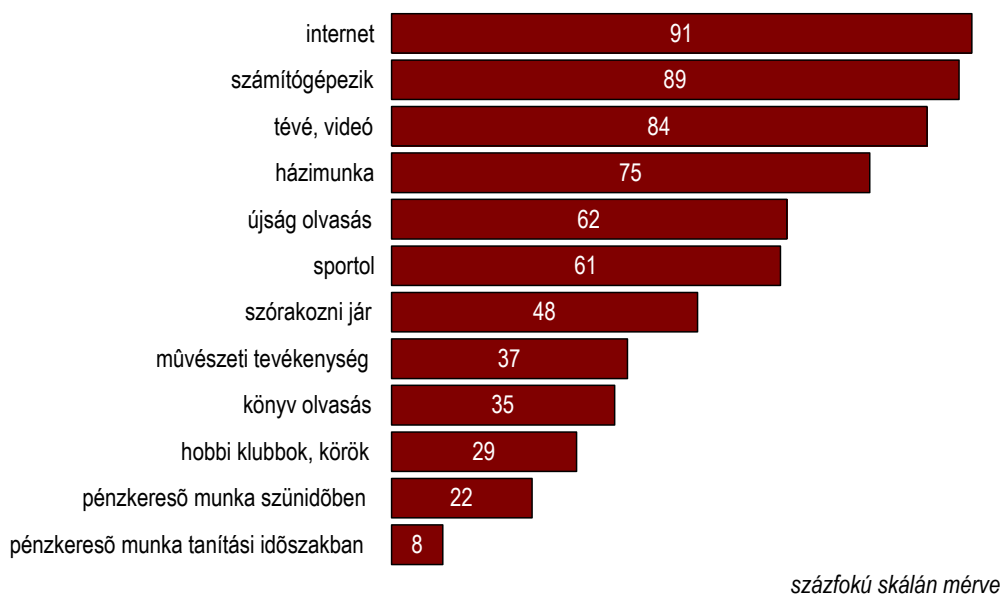
százalékos megoszlás

Visszatérve a többi szabadidős aktivitásra a könyvek és újságok olvasása igen eltérő arányt mutat. Újságot napi rendszerességgel a tanulók közel egyharmada olvas, további 37 százalékuk hetente vesz kezébe újságot. A könyv olvasása már csak 14 százalékukat jellemzi napi rendszerességgel, további 18 százalékuk még hetente olvas. A házimunka magas – napi és heti - említése azt mutatja, hogy a családok többségében van belső munkamegosztás, legalábbis a fiatalok így látják. Ez természetesen nem klasszikus szabadidős tevékenység. Némileg meglepő viszont a szórakozni járás viszonylag alacsony említési aránya (31 százalék havonta, és további 16 százalék ritkábban vagy soha sem jár).

A fiatalok által említett pénzkereső munkát nézve el lehet gondolkodni azon, hogy ez bizonyos értelemben negatív (ha más tevékenység helyett, kényszerből kell dolgozni), bizonyos értelemben viszont pozitív lehet (ha a szocializáció folyamatába megfelelően épül be). Szünidőkben a fiatalok egynegyede dolgozik napi vagy heti rendszerességgel, illetve tanítási időszakban minden tizedik fiatal végzi ezt. Jellemző, hogy a fiúk, bejárós tanulók és a szakmai képzést adó iskolákba járók körében illetve az idősebb tanulóknál gyakrabban említett tevékenység.

Az ifjúsági közösségi élményt adó klubok, szabadidős körök említései aránya alacsony, mindössze 11 százalékuknak jelent napi, és további 22 százalékuknak heti elfoglaltságot, a fiatalok több mint fele elutasítja. Jellemző, hogy az internetes közösséggel aktívabb kapcsolatuk van a tanulóknak, mint a városban működő ifjúsági klubokkal és hobbi körökkel.

A szabadidőben milyen gyakran végzed a következőket?

A szabadidős aktivitás tekintetében eltérés, hogy a lányok gyakrabban olvasnak, vesznek részt amatőr művészeti tevékenységben (zene, tánc, dráma) és rendszeresebben végeznek házimunkát is, míg a fiúknál a sport, a szórakozás, hobbi körök és pénzkereső munkaemlítés gyakorisága volt átlag feletti. Az életkor tekintetében jelentős átrendeződés e kérdéskörben nem mérhető, az újság olvasása és a szórakozni járás gyakoribbá válik az életkor emelkedésével, csakúgy, mint a munkatapasztalat, ugyanakkor ezzel párhuzamosan kimutathatóan csökken a sportra, a tévére, videóra és a művészeti tevékenységre fordított idő.

	Fiúk	Lányok	Eltérés
internet	92	89	-4
számítógépezik	91	87	-4
tévé, videó	83	84	1
házimunka	70	80	10
újság olvasás	63	60	-4
sportol	68	53	-15
szórakozni jár	52	44	-8
művészeti tevékenység	31	42	11
könyv olvasás	27	43	16
hobby klubok, körök	32	25	-7
pénzkereső munka szünetekben	30	13	-18
pénzkereső munka tanítási időszakban	13	4	-9

pontszám százfokú skálán

	14-15 évesek	16-17 évesek	18-29 évesek
internet	90	90	92
számítógépezik	89	88	91
tévé, videó	86	84	80
házimunka	74	74	76
újság olvasás	56	62	67
sportol	64	60	57
szórakozni jár	45	49	51
művészeti tevékenység	40	36	33
könyv olvasás	37	33	34
hobby klubok, körök	33	27	27
pénzkereső munka szünetében	13	22	32
pénzkereső munka tanítási időszakban	4	7	15

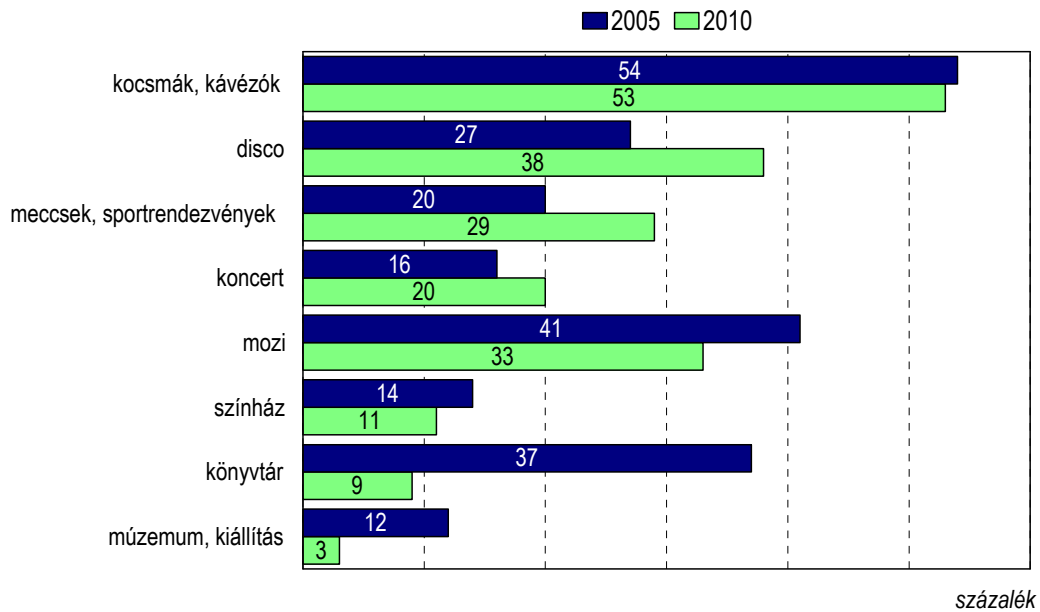
pontszám százalékos skálán

A szabadidő eltöltésének milyensége mellett rákérdeztünk arra is, hogy ez mely intézményeket, programokat érint. Itt a leggyakrabban említett helyszínek, intézmények helye nem meglepő. A fiatalok leggyakrabban látogatott „intézményei” a város sörözői, pizzériái, de a kávézók, teázók és a diszkók is kedvelt találkozó és szabadidő eltöltési helyszínei az egri fiataloknak. Gyorséttermekben (melyek nemcsak étkezési, hanem találkozási célokat is szolgálnak) minden tizedik egri fiatal kifejezetten gyakran, heti rendszerességgel megfordul. Ezeken a helyeken kívül gyakran látogatják a sportrendezvényeket és meccseket is. Nemek szerint több esetben találtunk jelentős eltérést. A lányok gyakrabban járnak könyvtárba, színházba és a teázókban, kávézókban is sokkal többször fordulnak meg. Ugyanakkor a fiúk rendszeresebben látogatják a játéktereket, a sörözőket, pizzériákat és a meccseket.

A klasszikus kulturális és művelődési intézményeket a fiatalok nem vagy csak alig látogatják Egerben, a színház kivételével 66-78 százalékuk gyakorlatilag soha sem. 68 százalékuk soha nem látogatja az Egri Kulturális és Művészeti Központot (Forrás gyermek szabadidő Központ, Ifjúsági Ház), 76 százalékuk a Művészetek Házát (Vitkovics Ház, Kepes György Vizuális Központ), 67 százalékuk a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtárat, 49 százalékuk a Gárdonyi Géza Színházat, 89 százalékuk a Harlekin Bábszínházat.

A klubok tekintetében mind az Egál, mind pedig az Egrix a fiatalok 15 százalékát mozgatja meg havi rendszerességgel, az Ifjúsági Iroda és a Keresztény Ifjúsági Klub 6-7 százalékuk számára nem ismeretlen.

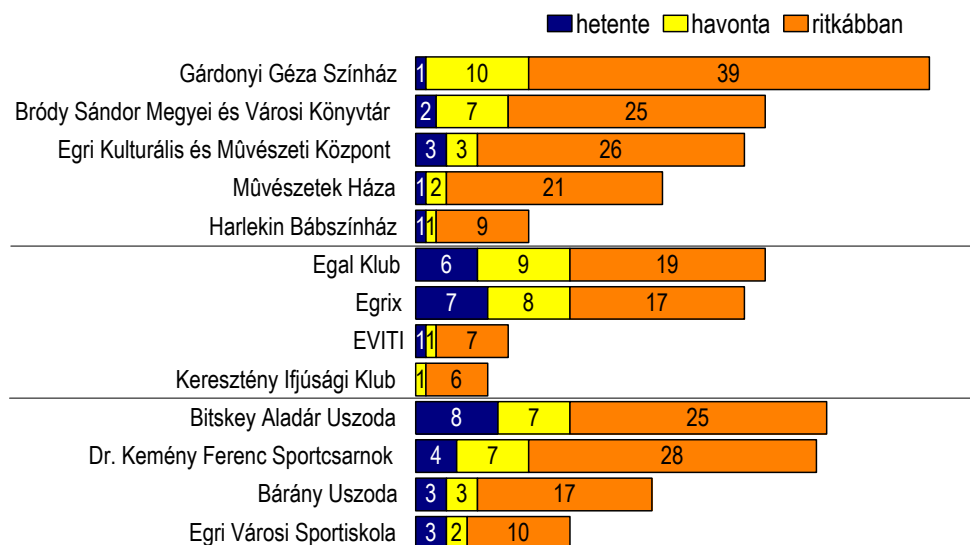
Egyes helyszíneket havonta vagy gyakrabban látogatók aránya

A 2005-ös kutatás adatai szerint az egeri fiatalok elsősorban az ún. „beszédcsere” helyszíneit (kocsmák, kávéházak) preferálták a kulturális intézmények közül, hiszen a megkérdezettek 54 százaléka havonta legalább egyszer megfordult ilyen helyen. Ez nem változott öt év alatt, 2010-ben is ez vezeti a preferencia listát. Ami viszont változott, az a disco, a koncertek és a sportesemények pozitív valamint a könyvtár, a színház, a mozi és a múzeumok, vagyis a klasszikus műveltséget közvetíteni igyekvő intézmények látogatásának negatív tendenciája.

A korábbi beszámolókból az is kiderült, hogy az egeri fiatalok kulturális fogyasztását nagyban meghatározza a város iskolavárosi funkciója. Ennek köszönhetően jelen van a városban az elit kultúrát fogyasztók korosztályi csoportja, ugyanakkor elgondolkodtató, hogy milyen magas azok aránya is, akik soha nem keresnek fel kulturális intézményeket. Ők elsősorban az alsó társadalmi csoportokból kerülnek ki, s ez nem változott az elmúlt öt évben sem. 2005-ben az egeri fiatalokon belül mintegy 10 százalékra volt tehető azok aránya, akik soha semmilyen általunk megkérdezett tágon értelmezett kulturális intézményt nem látogattak még meg, ez 2010-re kb. 14 százalékra nőtt.

Egyes kulturális és szabadidő intézmények, klubok korosztályi látogatottsága

Iskolatípus szerint is jelentősen eltér a szabadidő eltöltésének helyszíne. Az alábbi táblázatból kiolvasható, hogy a szakközépiskolások magasabb arányban járnak sörözőkbe, pizzériákba. A gyorsétterem és a kávézók, teázók heti említési aránya a gimnazisták körében a legmagasabb. A disco említési aránya a szakközépiskolásoknál és a szakiskolásoknál átlag feletti.

Az egyes intézmények látogatási intenzitása az iskolatípus és életkor szerint

	gimnázium	szakközép-iskola	szakiskola	érettségi utáni képzés
sörözők, pizzériák	50	54	49	59
disco	33	41	46	35
teázók, kávézók	43	35	33	37
meccsek, sportrendezvények	35	36	35	24
gyorséttermek	47	40	36	35
uszoda	23	23	13	23
játéktermek	13	19	26	14
mozi	45	38	34	31
művelődési központ	19	10	10	11
könyvtár	21	11	8	11
művészetek háza	13	6	7	11
színház	30	16	12	16

	14-15 évesek	16-17 évesek	18-29 évesek
sörözők, pizzériák	46	53	58
disco	33	42	41
teázók, kávézók	35	39	42
meccsek, sportrendezvények	36	35	31
gyorséttermek	45	42	37
uszoda	21	21	23
játéktermek	18	16	15
mozi	41	40	36
művelődési központ	15	13	12
könyvtár	16	14	15
művészetek háza	9	9	10
színház	22	21	18

Százfokú skálára számított értéke

Az egyes kulturális és szabadidő intézmények, klubok látogatási intenzitása az iskolatípus és életkor szerint

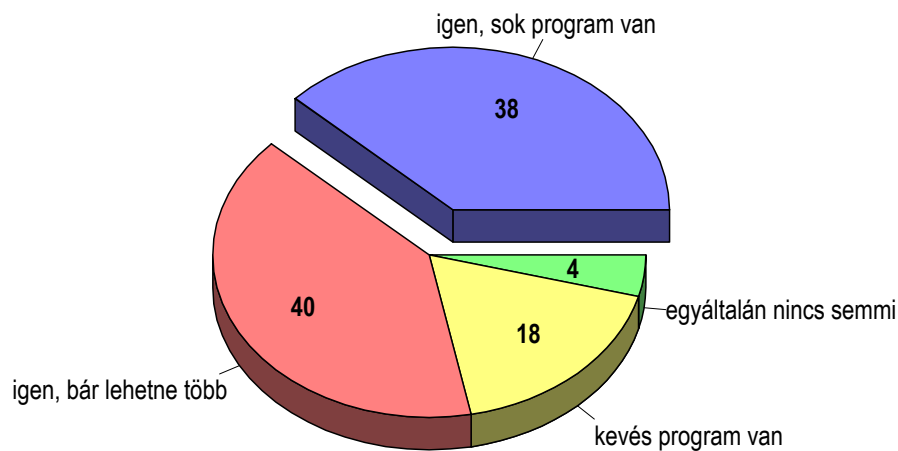
	gimnázium	szakközép-iskola	szakiskola	érettségi utáni képzés
Gárdonyi Géza Színház	30	16	12	16
Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár	21	11	8	11
Egri Kulturális és Művészeti Központ	19	10	10	11
Művészetek Háza	13	6	7	11
Harlekin Bábszínház	5	4	5	4
Egal Klub	18	19	17	20
Egrix	17	20	17	20
EVITI	3	4	6	3
Keresztény Ifjúsági Klub	3	3	5	4
Bitskey Aladár Uszoda	23	23	13	23
Dr. Kemény Ferenc Sportcsarnok	20	19	15	16
Bárány Uszoda	12	11	10	6
Egri Városi Sportiskola	7	8	9	5

	14-15 évesek	16-17 évesek	18-29 évesek
Gárdonyi Géza Színház	22	21	18
Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár	16	14	15
Egri Kulturális és Művészeti Központ	15	13	12
Művészetek Háza	9	9	10
Harlekin Bábszínház	4	4	4
Egal Klub	16	19	20
Egrix	17	18	19
EVITI	4	4	4
Keresztény Ifjúsági Klub	3	3	3
Bitskey Aladár Uszoda	21	21	23
Dr. Kemény Ferenc Sportcsarnok	18	19	18
Bárány Uszoda	12	10	10
Egri Városi Sportiskola	7	7	7

Százfokú skálára számított értékek

2005-ben kiderült, hogy a fiatalok 53 százaléka szerint kevés a dohánymentes szórakozóhely Egerben, 44 százalékuk pedig elégedett a dohánymentes szórakozóhelyek számával. 2010-ben ez a 44 százalék 41 százalékra mérséklődött, de mérséklődött a helyeket keveslők aránya is 48 százalékra, s ezzel párhuzamosan megjelent egy markáns vélemény kb. 7-8 százalék aránnyal, akik szerint már túl sok is az ilyen hely.

Szerinted elegendő szabadidős program van Egerben a fiataloknak?

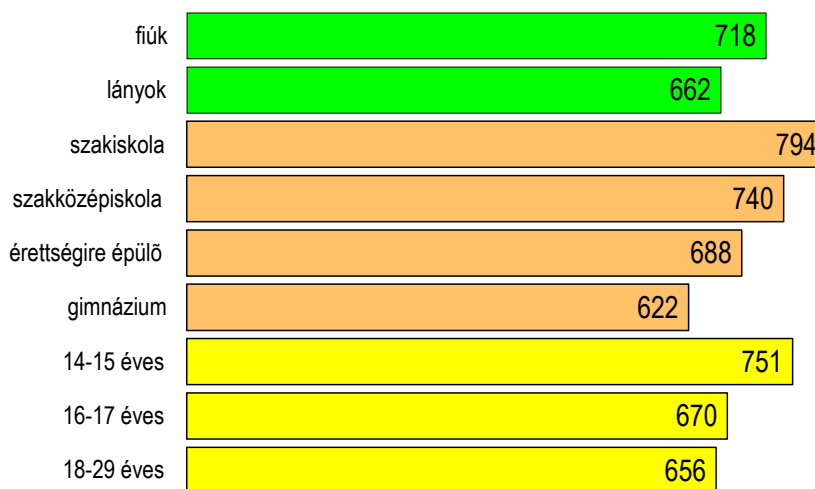

százalékos megoszlás

A fiatalokkal kapcsolatban folyamatosan felmerül kérdésként, hogy egy településen elegendő szabadidős program van-e a fiataloknak. E tekintetben az egri fiatalok alapvetően pozitív képet rajzoltak a városról, 38 százalékuk teljesen elégedett, s további 40 százalékuk is igennel válaszolt, bár hozzátéve, hogy lehetne még több program is, 22 százalékuk kevesli határozottan a korosztályi programokat, jellemzően a koncerteket, az extrém és technikai sportokat valamint fesztiválokat említették nagyobb számban a fiatalok, mint hiányzó programokat.

Korábban utaltunk rá, hogy a fiatalok szabadidős tevékenysége az utóbbi évtizedben a passzív időtöltések felé tolódott el. A tévé, a videó, a számítógép és az internet az egyik legkönnyebben elérhető, legkényelmesebb szabadidős tevékenység, s a diákok az egyik legnagyobb elektronikus médiafogyasztók. Az egri fiatalok egy átlagos hétköznap 85 percet töltenek a tévé előtt, ez hétfőtől péntekig átlagosan 7,1 órát jelent. Egy átlagos hétvégi napon 143 percet, több mint két órát töltenek a képernyő előtt. Ha mindent összeadunk egy átlagos tanuló egy héten 12 órát, azaz a hét 168 órájának 7 százalékát tölti tévé nézéssel. Mindössze a diákok öt százaléka nyilatkozta, hogy nem tévéznek.

Tévénézésre fordított átlagos idő hetente

perc/hét

A tévé nézési szokásokat befolyásolják az egyes társadalmi/demográfiai jellemzők. A fiúk, a fiatalabbak, a vidéki bejárós tanulók és a képzetlen szülők gyermekei az átlagnál többet tévéznek, míg a diplomás szülők gyermekei, a lányok és a fiatal felnőttek valamivel kevesebbet. Iskolatípus szerint még nagyobb eltérés mérhető, míg a gimnazisták csak heti 622 percet tévéznek, addig a

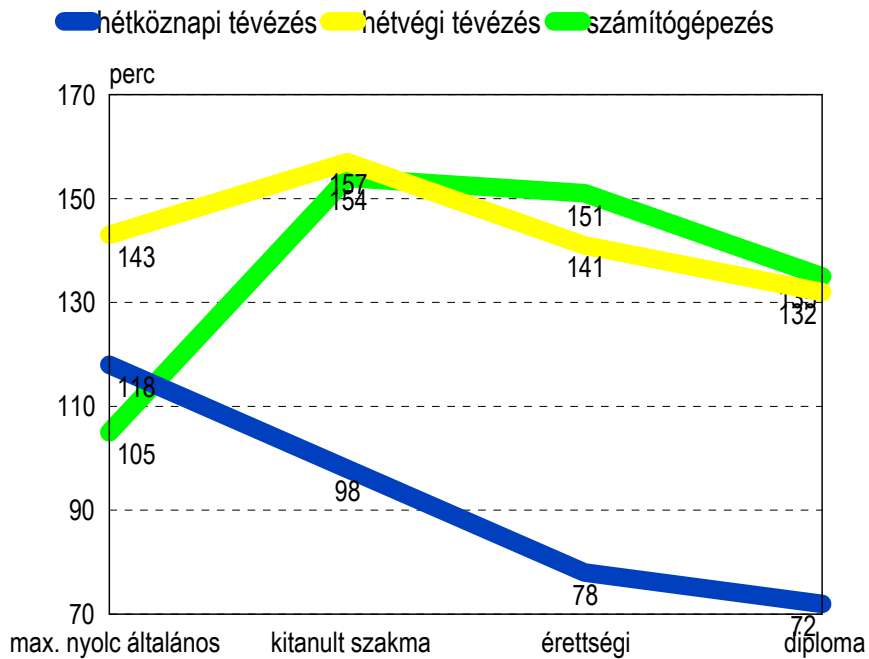
szakközépiskolások már 740-et, a szakiskolások pedig közel 800 órát.

A tévéképernyők mellett a számítógép is egyre inkább meghatározó elemmé válik a fiatalok szabadidő-eltöltési szokásaiban. A kérdőívben megkérdeztük, hogy az iskolán kívüli szabadidejükben a fiatalok naponta hány órát ülnek a számítógép előtt (nem számítva tehát az iskolai kötelező használatot). Itt 2 százalék volt azok aránya, akik semennyi időt nem töltenek a számítógép képernyője előtt iskolán kívül, a többiek viszont átlagosan napi 144 percet ülnek a gép előtt, ami meghaladja a tévé előtti idő átlagát.

A számítógép továbbra is fiúsabb elfoglaltság, a lányoknál közel 30 százalékkal több időt töltenek előtte. Intenzívebb fogyasztás jellemzi az érettségi épülő képzésben résztvevőket és szakközépiskolásokat, akik igen sok időt, napi 150-180 percet töltenek előtte. Többet számítógépeznek az Egerben helyben lakó fiatalok is.

A szülő iskolai végzettsége meglehetősen nagy eltéréseket okoz a képernyő bármelyik típusának „fogyasztásában”, így ezt egy külön ábrán is bemutatjuk. Jól látható, hogy míg a hétköznapi tévézés a szülő iskolai végzettségének növekedésével folyamatosan csökken, addig a számítógéphasználat, ahol az elsődleges különbségek a hozzáférési (anyagi) lehetőségekben rejlenek, képzetlen és szakmunkás szülők esetében változik nagymértékben, majd az érettségizett és a diplomás apák gyermekeinél már meghaladja a tévézésre fordított időt minden nap.

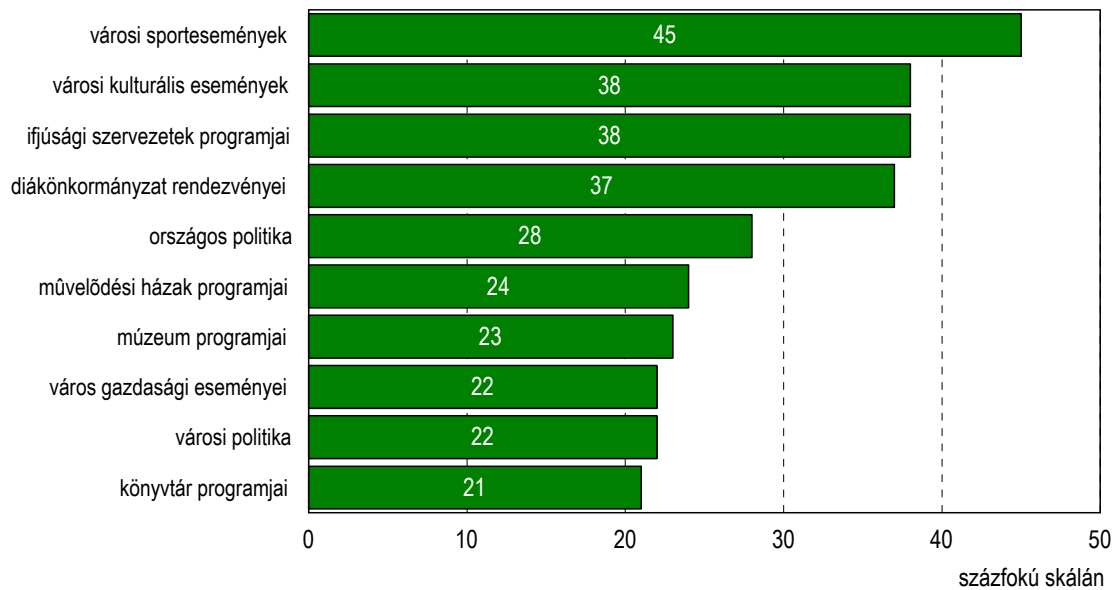
A képernyők előtt töltött idő a szülő végzettsége mentén

6. Ifjúsági közélet

A közéleti tevékenységeket nagymértékben meghatározza a fiatalok általános érdeklődési köre, az, hogy ebben mennyi helye van magának a közéletiségnek. Mi tíz dologgal kapcsolatban kérdeztük meg, hogy mennyire érdeklik ezek a fiatalokat.

Mennyire érdekelnek az alábbiak?

A fenti ábrából egy meglehetősen közönyös fiatalság képe szűrődik le. Ötven pont fölé egyik item sem került, és 40 pontot is egyedül a városi sporteseményekkel kapcsolatos érdeklődés érte el, de még ez is a bizonytalansági zónán (40-60 pont) belül van. A többi témával kapcsolatosan meglehetősen nagy érdektelenséget mértünk, és ez különösen igaz az intézményes kulturális-művelődési szféra által nyújtott lehetőségekre, de a közéletiséget meghatározó események is inkább kevesebb, mint több érdeklődésre tartottak számot.

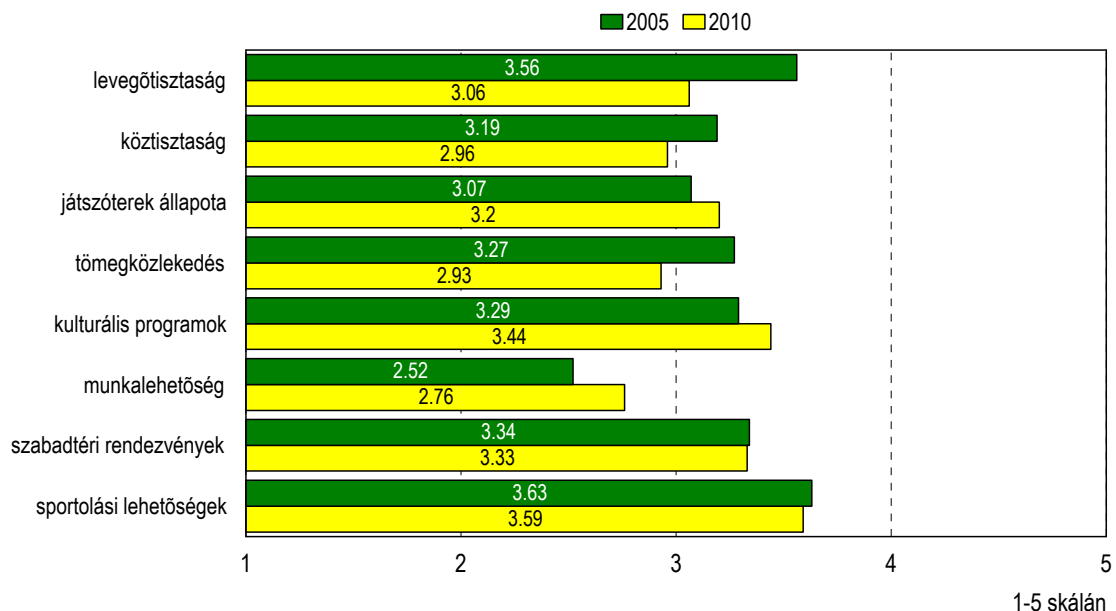
Általában elmondható, hogy az érdeklődést a fenti lehetőségekkel kapcsolatban három jellemző befolyásolja. A lányok a különböző kulturális programokat illetően érdeklődőbbek az átlagnál, míg a gimnazistákat a városi politikán, a gazdaságon és a diákönkormányzati rendezvényeken kívül minden jobban érdekli az átlagnál. Végezetül a szülő képzettsége is hasonlóképpen hat az érdeklődési szintre, minél magasabb, annál nyitottabbak a fiatalok (kivéve a sporteseményeket). Egy tényezőről kell még szólni, az életkor hatásáról. Az évek előrehaladtával a fiatalokat egyre jobban érdeklik az országos politikával kapcsolatos események, míg egyre kevésbé a városi sportesemények, a diákönkormányzati és más ifjúsági szervezetek által szervezett rendezvények. Ez utóbbi figyelmeztető jel lehet az érintettek számára.

	14-15 évesek	16-17 évesek	18-29 évesek
városi sportesemények	48	45	40
városi kulturális események	38	38	39
ifjúsági szervezetek programjai	41	38	33
diákönkormányzat rendezvényei	42	37	30
országos politika	26	27	32
művelődési házak programjai	24	24	24
múzeum programjai	25	23	24
város gazdasági eseményei	19	22	24
városi politika	20	21	23
könyvtár programjai	24	22	21

pontszám százfokú skálán

A városi életminőséget meghatározó egy-egy jellemzővel kapcsolatban is arra kértük a fiatalokat, hogy foglaljanak állást, mennyire elégedettek. Mivel ugyanezeket kérdéseket 2005-ben is kérdezte a kutatás össze is lehet mérni az elégedettség elmozdulását. Ezek alapján amíg 2005-ben a fiatalok jellemzően 3-4 közötti átlagokat adtak egy ötfokú skálán – a munkalehetőségeket leszámítva – az összes területre, idén inkább 2-3 közöttieket.

Mennyire elégedett Egerben az alábbiakkal?

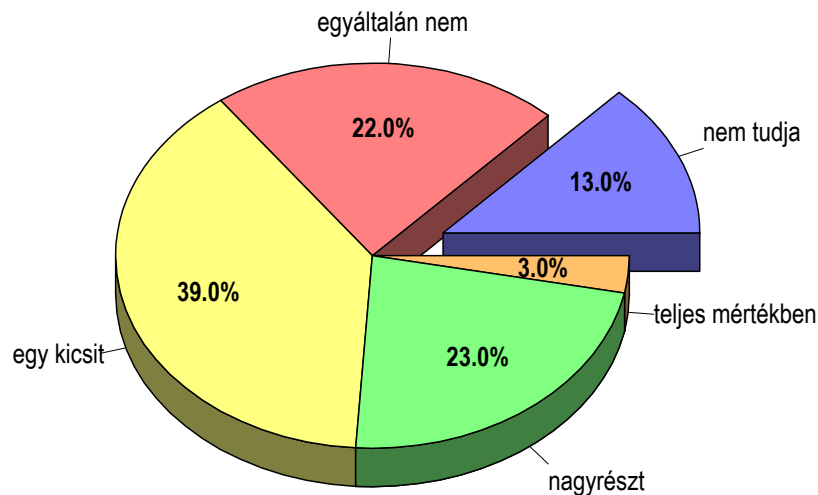

A fiatalok szerint az elmúlt öt évben javult a városban a játszóterek állapota és a kulturális programkínálat, nem változott érdemben a szabadtéri rendezvények megítélése és a sportolási

lehetőségek, ugyanakkor romlott tömegközlekedés, a köztisztaság és a levegőminőség. Érdekes módon a munkalehetőségek tekintetében is magasabb elégedettség mérhető a mostani fiatalok körében, mint ami a 2005-ben megkérdezettek körében volt regisztrálható.

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy a megkérdezett fiataloknak mi a véleménye arról, hogy a városi önkormányzatnál mennyire ismerik, hogy mit szeretnének az itt élő fiatalok, diákok. A vizsgált tanulók és más fiatalok véleménye alapján egyáltalán nem vagy csak egy kicsit ismeri az önkormányzat azt, hogy mit szeretnének az itt élő fiatalok, s csupán a teljes korosztály negyede vélte úgy, hogy nagyrészt ismerik, illetve mindössze 3 százalék véli azt, hogy az önkormányzatnál teljes mértékben vannak az igényekkel. További fontos információ, hogy a diákok 13 százaléka tanácstalan ebben a kérdésben. E kérdésben a tanulók véleménye nem egységes, a fiúk, a helyben lakó fiatalok és az idősebbek kritikusabbak.

Mennyire ismerik az önkormányzatnál, hogy mit szeretnének az itt élő fiatalok?

százalékos megoszlás

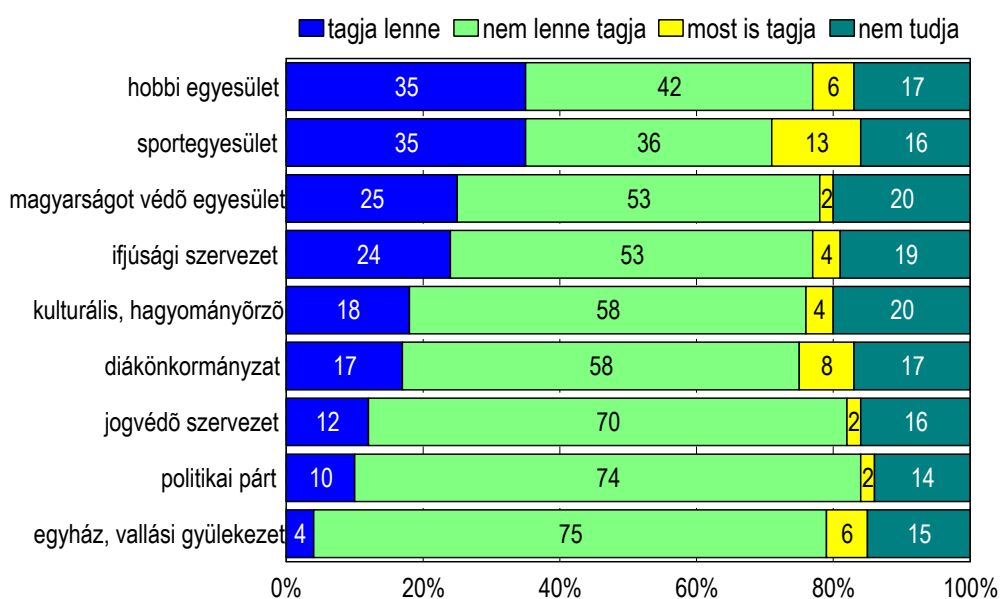
Mennyire ismerik az önkormányzatnál a fiatalok igényeit?

	gimnázium	szakközép-iskola	szakiskola	Érettségi utáni képzés
teljesen	2	2	4	3
inkább igen	25	23	25	12
inkább nem	43	37	31	47
egyáltalán nem	18	24	27	26
Nem tudja	12	14	14	12

százalékos megoszlás

Több kutatásból is ismert, hogy a magyar ifjúsági társadalom szervezeti aktivitása nagyon alacsony, országosan kevesebb, mint minden hatodik fiatalnak van valamiféle szervezeti kötődése bármilyen civil, nonprofit szerveződéshez. 2005-ben Egerben ez az arány még alacsonyabb volt, az akkori a vizsgálat szerint az egri fiatalok mindössze 11 százaléka vállal fel valamilyen civil aktivitást. Ez a kép nem lett pozitívabb az elmúlt 5 évben sem. A fiatalok közéleti szerepvállalását 2010-ben is tanulmányoztuk, arról faggattuk őket, hogy tagjai-e valamilyen civil szervezetnek, egyháznak vagy politikai pártnak. A megkérdezett fiatalok 13 százaléka tagja valamilyen sport és 6 százaléka valamilyen hobbi egyesületnek, ami összevetve az országos adatokkal átlagosnak tekinthető. Egyháznak, vallási csoportnak jelenleg a fiatalok 6 százaléka tagja, ifjúsági szervezethez 4 százalékuk tartozik.

Társadalmi szervezetekhez való viszony

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy a fiatalok vajon lennének-e tagjai bizonyos szervezeteknek. Legkevesebben valamely egyházat választották. Politikai pártnak illetve jogvédő szervezetnek mindössze a fiatalok 10-12 százaléka lenne tagja a jövőben (további 14-16 százalék bizonytalan). Más kutatásokhoz hasonlóan többen a leglazább szerveződési típusokat, az ifjúsági szervezeteket vagy hobbi egyesületeket választották, ezeknek a fiatalok 17-24 százaléka lenne tagja. Új kérdésként tettük fel a magyarságot védő szervezetek iránti érdeklődést, amelyeknek az egri fiatalok egynegyede lenne tagja a jövőben és 53 százalékuk pedig egyértelműen elutasította. Összességében az is megállapítható, hogy nagy távolság van a hajlandóság és a tényleges részvétel között.

Az egri fiataloknak markáns politikai véleményük van, melynek szívesen hangot is adnak. Az ideai kutatás során rákérdeztünk arra, hogy, mit gondolnak a magyar politikai rendszerről, a társadalmi berendezkedésről. 8 különböző kijelentésről kellett megmondaniuk a fiataloknak, hogy mennyire értenek egyet vele. Jellemző, hogy mindössze 22-30 százalékuk nem tudott válaszolni a kérdésekre.

Mennyire értesz egyet a következő kijelentésekkel?

	Átlag	14-15 évesek	16-17 évesek	18-29 évesek
Magyarországnak arra lenne szüksége, hogy lecserélődjön a politikusi gárda.	35	29	36	42
A politikában való részvétel meg tudja változtatni az emberek életét Magyarországon	23	23	22	24
Ennek az országnak nem annyira törvényekre van szüksége, mint inkább egy olyan vezetőre, akiben a nép megbízik	34	35	32	35
Magyarországnak szüksége van egy olyan pártra, amelyik nem csak beszél, hanem, ha kell, oda is üt.	53	52	51	56
A politikai pártok csak arra jók, hogy a politikusok megcsinálják a maguk karrierjét.	41	35	41	48
Minden törvény mellett van egy kiskapu.	40	34	38	48
A politikának nincsen semmi haszna	-3	-5	-5	0
A törvények betartása mindennél fontosabb.	38	36	38	39

Átlagpontszámok -100 és 100 közötti mérlegindexen

Négy olyan állítás volt, amellyel a fiatalok legalább harmada teljesen egyetértett. Ezen állítások szerint Magyarországnak arra lenne szüksége, hogy lecserélődjön a politikusi gárda (a megkérdezettek 34 százaléka teljesen és megközelítőleg további egyötöd részük, 21 százalékuk inkább egyetért); az országnak nem annyira a törvényekre van szüksége, mint inkább egy vezetőre, akiben a nép megbízik

(32 százalék teljesen egyetért, további 27 százalék inkább ezen az állásponton van); valamint Magyarországnak szüksége van egy olyan pártra, amelyik nem csak beszél, hanem ha kell, oda is üt (a megkérdezettek 49 százaléka teljesen, 20 százaléka inkább egyetért), illetve hogy a politikai pártok csak arra jók, hogy a politikusok megcsinálják a maguk karrierjét (32 százalék). Az egyes kijelentésekkel való egyetértést mérleg-indexre számítva, a fiatalok magasán egyetértenek abban, hogy Magyarországnak szüksége van egy olyan pártra, amelyik nem csak beszél, hanem, ha kell, oda is üt (+53 pont), illetve hogy a politikai pártok csak arra jók, hogy a politikusok megcsinálják a maguk karrierjét (+41 pont). A sajátos jogértelmezés korai szocializációra hívja fel a figyelmet az, hogy a fiatalok azzal is inkább egyetértenek, hogy minden törvény mellett van egy kiskapu. Ráadásul ezek a negatív vélemények az életkor előrehaladtával egyre erősödnek, s az is kimutatható, hogy a szülő iskolai végzettségétől jórészt függetlenek.

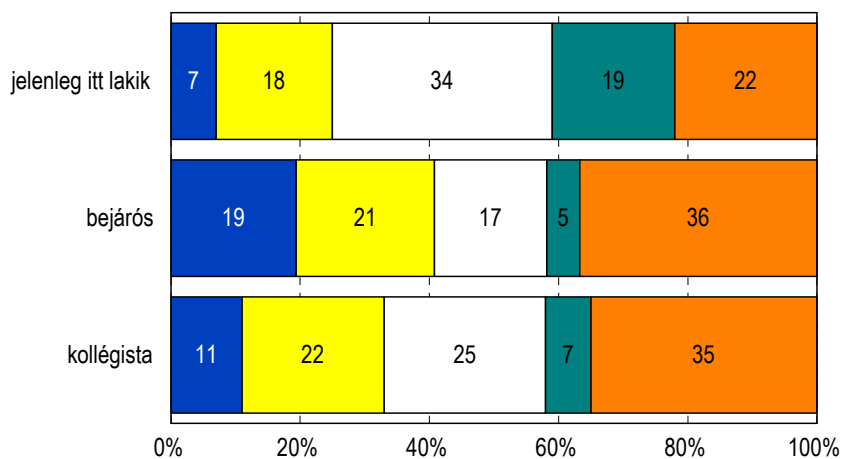
7. A fiatalok Egerhez való viszonya

Az elmúlt évek sikeres beruházásai, a rekonstrukciós programok és fejlődési eredmények ellenére a tanulók megosztottak abban a kérdésben, hogy a jövőben szeretnék-e Egerben lakni, élni. A jövőben egyáltalán nem akar Egerben lakni az itt tanuló fiatalok 14 százaléka, inkább nem akar 21 százalékuk, inkább szeretne itt lakni 23 százalékuk, s mindössze 9 százaléknál fiatal ragaszkodik a városhoz (egyharmaduk bizonytalan). Ezek az arányok jelentősen módosulnak, ha a lakóhely szerint vizsgáljuk a kérdést. A jelenleg is Egerben lakó fiatalok 53 százaléka nyilatkozott úgy, hogy nem nagyon kíván települést változtatni, itt élne a jövőben is. A bejárós és a kollégista tanulókat ugyanakkor nem sikerül a városnak megfogni, megtartani, csupán 22-31 százalékuk tervezi, hogy a jövőben beköltözne Egerbe, s egyharmaduk bizonytalan e tekintetben.

Életkor szerint az derült ki, hogy míg a 14-15 évesek 33 százaléka maradna a jövőben a városban, a 16-17 éveseknek 30, a 18 évnél idősebb diákoknak pedig 32 százaléka szeretne a jövőben (is) Egerbe lakni. Az átlagnál alacsonyabb arányban lagnának a jövőben a városban a szakiskolások (29 százalék) míg a gimnazistáknál 35, a szakközépiskolásoknál 33 százalék vélekedik így.

Szeretnél a jövőben Egerben lakni?

■ egyáltalán nem ■ inkább nem □ inkább igen ■ teljes mértékben ■ bizonytalan

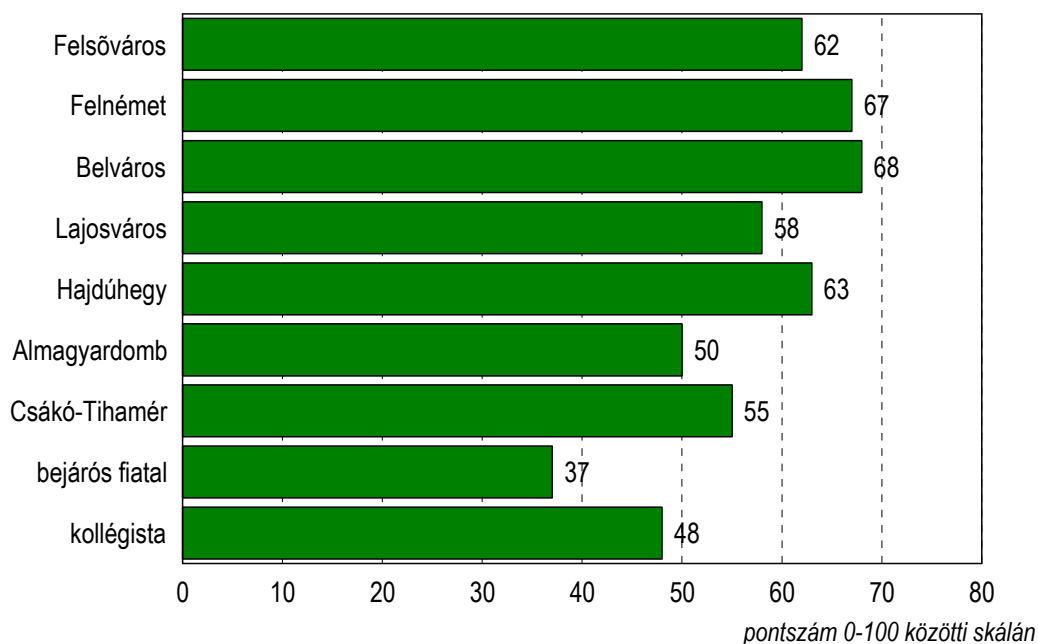
Azok a fiatalok, akik nem szeretnék a városban élni, legtöbbször a városi lét ellen emelnek kifogást (jellemzően inkább kistelepüléshez ragaszkodnának 38 százalékban), de ez is jellemző, hogy átlagon felül vélik úgy, hogy számukra Egerben nincs elég munkahely és szórakozási lehetőség, illetve

sokan inkább a vidéki élet felé vonzódnak. Jellemző, hogy míg akik úgy vélik Egerben nagyon jók a munkavállalási lehetőségek 50 százalékban a jövőben (is) maradnának Egerben, egyharmaduk bizonytalan, míg aki szerint Egerben kedvezőtlenek a munkavállalási lehetőségek azok csak 24 százalékban maradnának a városban.

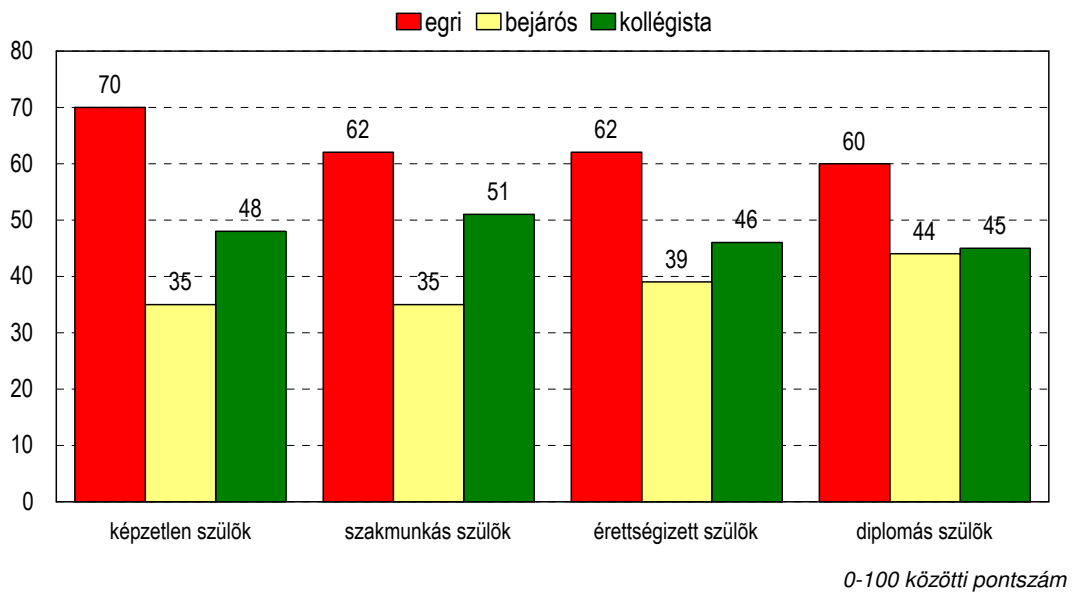
Az is kimutatható, hogy magasabban képzett családok gyermekei pozitívabban nyilatkoztak ebben a kérdésben. Ha a kapott válaszokat százfokú skálára számoljuk, ahol a 100 pont a váráshoz nagyon ragaszkodó, a 0 az egyáltalán nem ragaszkodók véleményét jelzi, a 47 pontos városi átlag a képzettség nélküli családokban nevelkedő fiatalok esetében csak 40 pont, az érettségizett családokban 47, míg a diplomásoknál már 53. Az életkor ezt a kérdést kevésbé befolyásolja, ellenben a városon belüli lakóhelynek van némi hatása a válaszokra. A Felnémet és Belváros városrészekben lakó fiatalok ragaszkodása 67-68 pont a képzeletbeli 100 fokú skálán, Felsőváros és Hajdúhegy fiatal lakói 62-63 pontot adtak erre míg Lajosváros és Almagyardomb esetében csak 50-58 pont.

Érdeemes áttekinteni a két leginkább meghatározó független változó egyesített hatását, a településtípus és a szülő iskola végzettségét. Ebből az derül ki, hogy legkevésbé a szakmunkás háttérű bejárós fiatalok ragaszkodnak Egerhez, leginkább pedig az alacsonyán képzett egri családokban élők. E mögött alapvetően az alacsony társadalmi-gazdasági csoportok átlagnál alacsonyabb mobilitása hajlandósága áll.

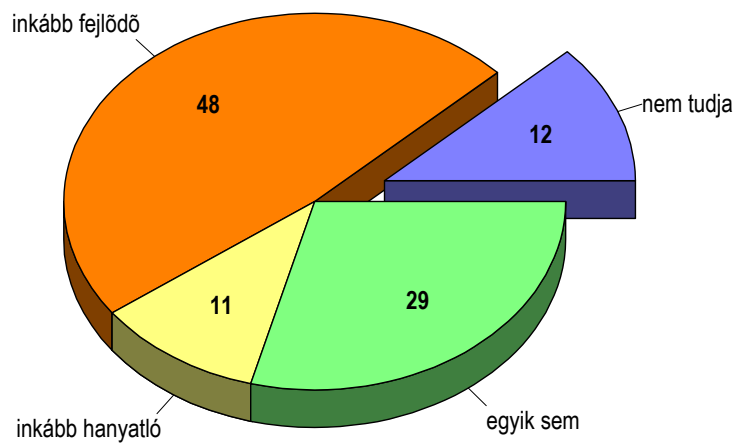
Egerhez való ragaszkodás indexe a lakóhely szerint

Egerhez ragaszkodás indexe az egyes alcsoportokban

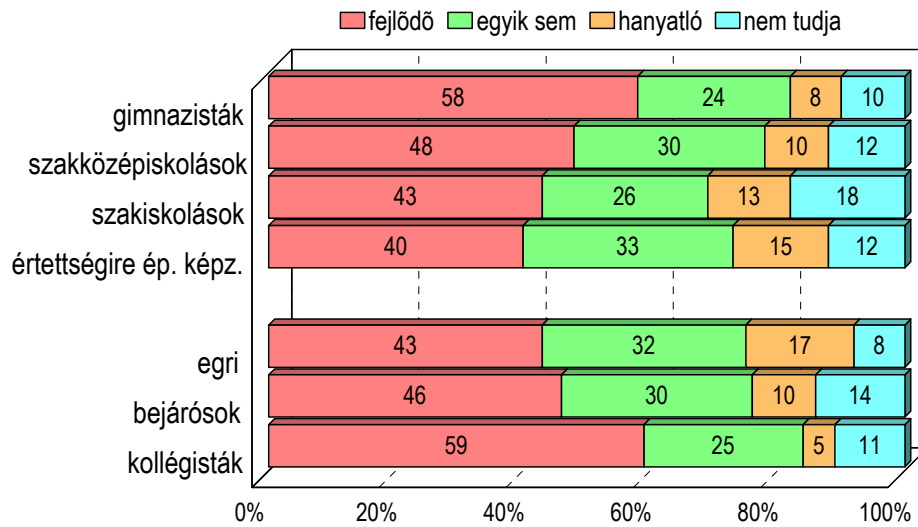
Eger inkább fejlődő vagy hanyatló település?

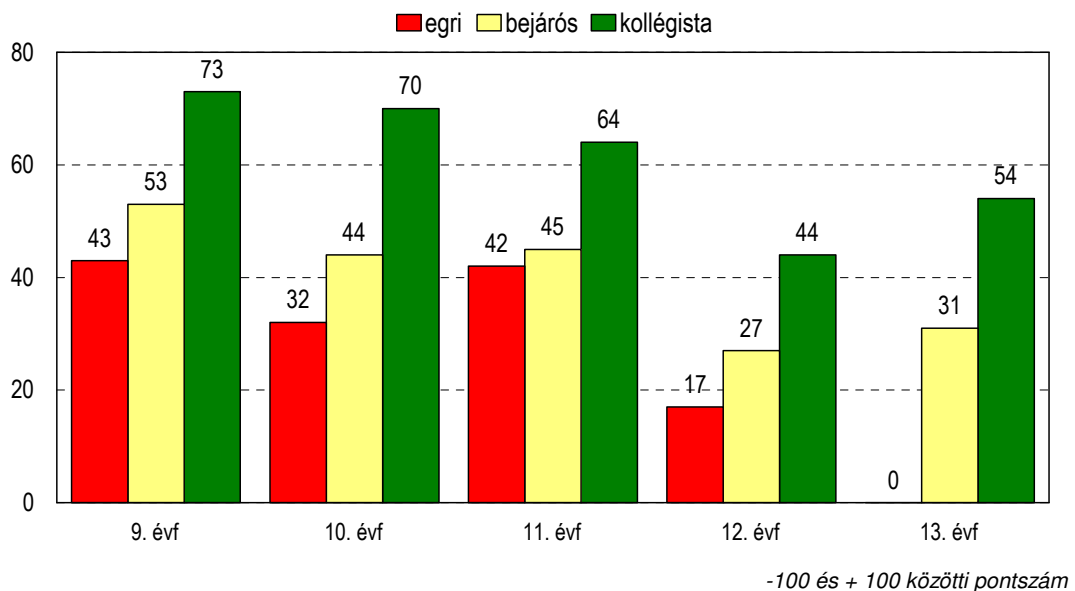
százalékos megoszlás

A megkérdezett fiatalok megosztottak abban, hogy a város fejlődik-e. 48 százalék inkább fejlődőnek látja Eger, mint hanyatlónak, ez utóbbit csak 11 százalékuk állította. Közel egyharmaduk sem fejlődőnek, sem hanyatlónak nem véli a várost, míg 12 százalék nem tudta ezt eldönteni. Ha ezt a kérdést az iskolatípus illetve a jelenlegi település dimenziójában vizsgáljuk, akkor árnyaltabb képet láthatunk.

Eger fejlődő vagy hanyatló település?

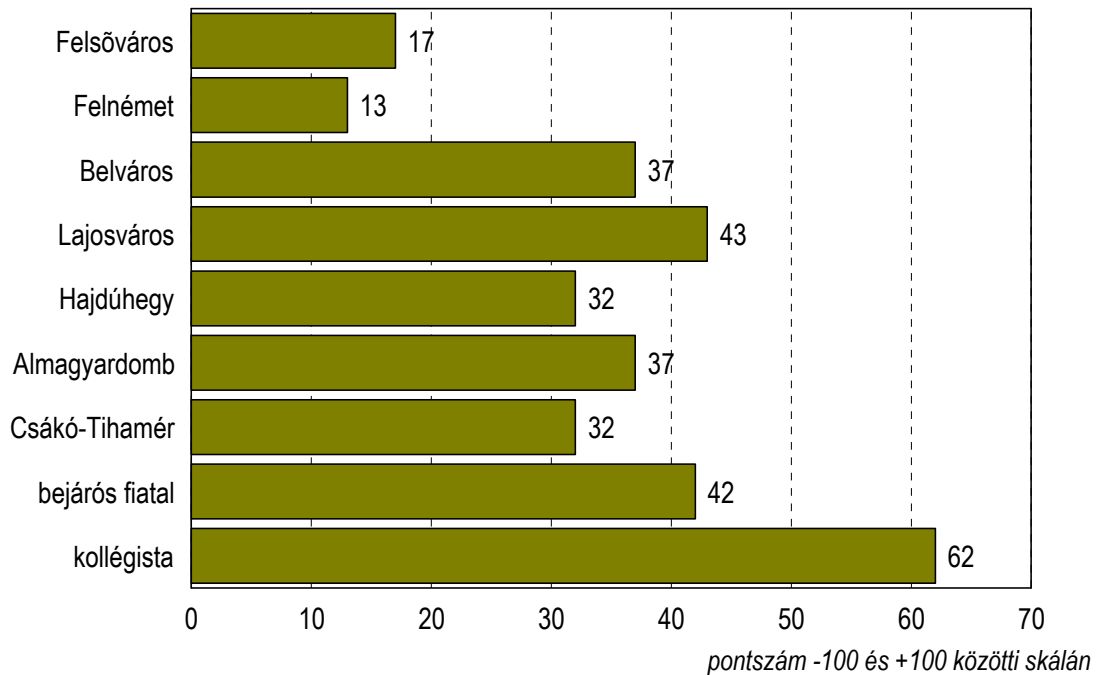
Egerhez fejlődésnek megítélése mérleg-indexen az egyes alcsoportokban

Az is jellemző, hogy az évfolyam előrehaladtával csökken a vélt fejlődési-index, s kimutatható, hogy a helyben lakók a leginkább kritikusak, míg a kollégisták látnak legnagyobb arányban javulást. Lakóhely szerint nemcsak a város-vidék vonatkozásában van eltérés, hanem a városon belüli egyes

városrészekben élők véleménye sem egységes Eger fejlődésének megítélése tekintetében. Legpozitívabb véleménnyel (+43 pont) Lajosváros fiataljai vannak, ezt követi a Belvárosban és a Almagyardombon mért vélemények (+37 pont), míg Felsőváros és Felnémet városrészek fiatalja a legkevésbé elégedettek (bár esetükben is domináltak a pozitív vélemények).

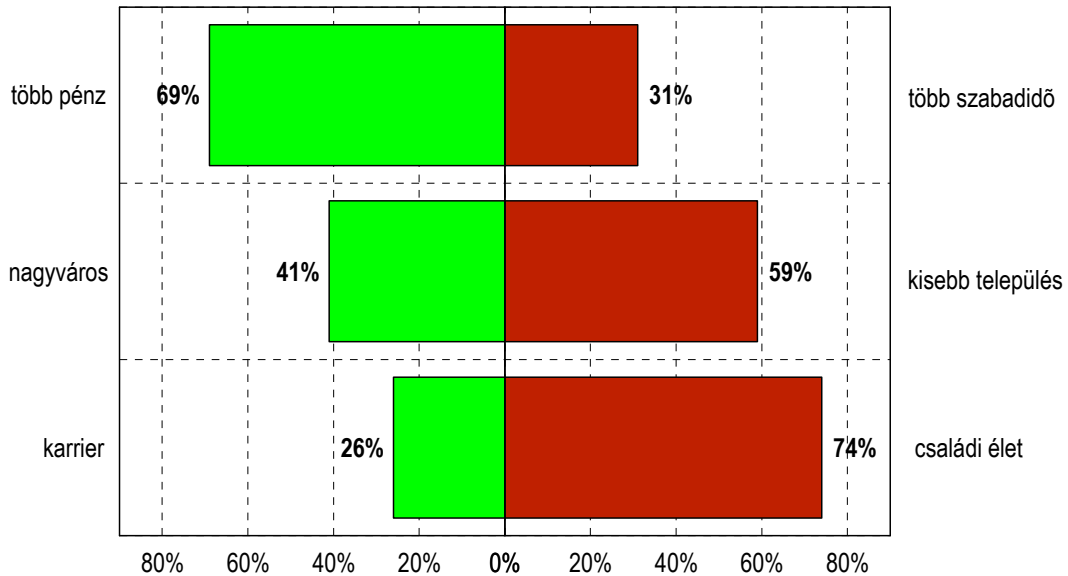
Eger fejlődésének megítélése mérleg-indexen a lakóhely szerint

Részben a fiatalok jövőképről, részben a tanulók értékrendjéről informál az a kérdéssor, melyben három - az életben felmerülő - dichotóm kérdés közül kellett választaniuk. A kérdések a sok pénz vagy sok szabadidő, a karrier vagy család és a nagyváros lét vagy kis település relációkat jelentették.

Az egri fiatalok többsége fontosabbnak tartja a megfelelő anyagi hátteret és a gazdagságot, mint a szabadidőt, a diákok kétharmada ha választhatna, inkább a több pénzt és nem a több szabadidőt választaná. A karrier vagy család közötti választás szintén sok embernek - különösen nőnek - okoz problémát. A megkérdezett egri fiatalok 74 százaléka ebben a relációban inkább a boldog családi életet választaná. Nemek szerint sincs különbség ennek a kérdésnek a megítélésében, mind a fiúk, mind pedig a lányok hasonló arányban választanak inkább a boldog családi életet, a fiúknál 71, a lányoknál 77 százalék. A szülő iskolai végzettsége és az iskola típusa sem befolyásolja érdemben ezt a kérdést, de érdekes módon a kortól is független.

Dichotóm választások

Végezetül egy harmadik elképzelt választási helyzet elé is állítottuk a válaszolókat, arra kértük őket nyilatkozzanak, ha választaniuk kellene, hogy egy modern nagyvárosban vagy a természetes környezetben lévő kis településen éljenek, hogyan döntenének. A diagramból kiolvasható, hogy a fiatalok megosztottak, 59 százalék inkább a nyugodtabb, tisztább kisebb települést választaná, míg a tanulók 45 százaléka a modern nagyváros mellett döntene annak minden előnyével és hátrányával együtt. A nagyváros-pártiak az 50 százalékot meghaladják a helyben lakó, egri fiatalok körében, 58 százalék a nagyvárost preferálók aránya, míg a környező községekről bejáró tanulóknak csak 35 százalékát vonzza a városi lét. A diplomás szülők gyermekei körében is átlag feletti a nagyvárost választók aránya, csakúgy, mint a gimnazisták körében. Nemek szerinti eltérés a lakhely és a szabadidő tekintetében mutatható ki, a lányok inkább nagyvárosban szeretnének élni, és több szabadidőt szeretnének a pénz helyett.

Összegzés

A 2010 október-november időszakban lezajlott egri ifjúságkutatás egyik legfontosabb tapasztalata az volt, hogy a városban élő, tanuló mostani ifjúsági korosztály a korábbi évek ifjúsági korosztályához képest a demokráciához való viszonyában, kapcsolatrendszerében valamint info-kommunikációs kompetenciájában alapjaiban tér el. A fiatalok számára a mobiltelefon mellett nem az e-mail a legfontosabb kommunikációs eszköz, hanem a közösségi portálok és közvetlen üzenetváltásra alkalmas felületek (pl. MSN, skype, chat stb.). Ezzel párhuzamosan az is jellemző, hogy a számítógép illetve az internet előtt töltött idő már meghaladja a televízió képernyője előtt töltött időt, s ezzel a leggyakoribb szabadidős tevékenységgé lépett elő életükben. Az internet nyilván kiváló eszköz arra, hogy a fiatalok megmutassák magukat, megosszák másokkal a gondolataikat, élményeiket, de ha közben megfélemedeznek a biztonságodról, nagy bajba kerülhetnek.

A fiatalok által leggyakrabban látogatott intézményei, közösségi terei a város sörözői, pizzériái, de a kávézók, teázók és a diszkók is kedvelt találkozó és szabadidő eltöltési helyszínei az egri fiataloknak. Gyorséttermekben (melyek nemcsak étkezési, hanem találkozási célokat is szolgálnak) minden tizedik egri fiatal kifejezetten gyakran, heti rendszerességgel megfordul. Ezeken a helyeken kívül gyakran látogatják a sportrendezvényeket és meccseket is, miközben hagyományos kulturális fogyasztás csökkenő tendenciája egyértelmű és egyre inkább rétegspecifikussá válik az ifjúsági korosztályon belül. A város szabadidős programkínálatával alapvetően elégedett fiatalokról van szó.

A fiatalok számára a munkanélküliség – különösen az utóbbi két évben – nemcsak közvetetten, a családon keresztül, hanem közvetlenül is megélt jelenség, kb. minden negyedik fiatal vagy családját érinti. Mindezt összevetve a 2005-ös adatokkal egyértelműen kedvezőtlen folyamatokról, az életkörülmények romlásáról, az ifjúsági szegénység növekedéséről ad hírt. Ezzel párhuzamosan a városban növekedett a környező településekről naponta bejáró és a városban helyben lakó fiatalok gazdasági-társadalmi helyzete közötti távolság is, sőt a városon belül is kimutathatók a kapcsolódó területi egyenlőtlenségek.

A közéleti témákkal kapcsolatosan meglehetősen nagy érdeklenséget mértünk a fiatalok körében és ez különösen igaz az intézményes kulturális-művelődési szféra által nyújtott lehetőségekre, de a gazdasági-politikai közéletiséget meghatározó események is inkább kevesebb, mint több érdeklődésre tartottak számot.

A fiatalok szerint az elmúlt öt évben javult a városban a játszóterek állapota és a kulturális programkínálat, nem változott érdemben a szabadtéri rendezvények megítélése és a sportolási

lehetőségek, ugyanakkor romlott tömegközlekedés, a köztisztaság és a levegőminőség.

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy a megkérdezett fiataloknak mi a véleménye arról, hogy a városi önkormányzatnál mennyire ismerik, hogy mit szeretnének az itt élő fiatalok, diákok. A vizsgált tanulók és más fiatalok véleménye alapján egyáltalán nem vagy csak egy kicsit ismeri az önkormányzat azt, hogy mit szeretnének az itt élő fiatalok

Több kutatásból is ismert, hogy a magyar ifjúsági társadalom szervezeti aktivitása nagyon alacsony, országosan kevesebb, mint minden hatodik fiatalnak van valamiféle szervezeti kötődése bármilyen civil, nonprofit szerveződéshez. 2005-ben Egerben ez az arány még alacsonyabb volt, az akkori a vizsgálat szerint az egri fiatalok mindössze 11 százaléka vállal fel valamilyen civil aktivitást. Ez a kép nem lett pozitívabb az elmúlt 5 évben sem.

A demokráciáról alkotott ifjúsági kép is jelentősen átalakult, a pártoktól elforduló, az autoriter hatalomtechnikák irányába a korábbi éveknél nyitottabb, részben radikalizálódó vélemények igen sajátos képet mutatnak, melyben az erőszak is helyet kaphat, mint a konfliktusok megoldási módja.

Az elmúlt évek sikeres beruházásai, a rekonstrukciós programok és fejlődési eredmények ellenére a tanulók megosztottak abban a kérdésben, hogy a jövőben szeretnének-e Egerben lakni, élni. A megkérdezett fiatalok megosztottak abban, hogy a város fejlődik-e. 48 százalék inkább fejlődőnek látja Eger, mint hanyatlónak, ez utóbbit csak 11 százalékuk állította. Azok a fiatalok, akik nem szeretnének a városban élni a jövőben, legtöbbször a városi lét ellen emelnek kifogást (jellemzően inkább kistelepüléshez ragaszkodnának 38 százalékban), de ez is jellemző, hogy átlagon felül vélik úgy, hogy számukra Egerben nincs elég munkahely és szórakozási lehetőség.

Az egri fiatalok többsége fontosabbnak tartja a megfelelő anyagi háttérrel és a gazdagságot, mint a szabadidőt, a diákok kétharmada ha választhatna, inkább a több pénzt és nem a több szabadidőt választaná.

Egészségmegőrzés szempontjából veszélyeztetett helyzetben vannak a szakiskolások és a képzetlen családi háttérrel rendelkező fiatalok, körükben a dohányzás, az alkoholfogyasztás és egyéb drogok fogyasztása tekintetében emelkedés érezhető az elmúlt évek adatai alapján.

Az egri fiatalok egyötöde tervezi, hogy az Európai Unió valamelyik országába megy egy időre tanulni, közel 40 százalékuk pedig bizonytalan ebben a kérdésben. Továbbá a fiatalok több mint fele tervezi azt, hogy az EU valamelyik országába megy dolgozni egy időre, egyharmaduk pedig gondolkodik még rajta. Az elmúlt öt évben megnőtt azoknak a száma is, akik az országon belül szeretnének más településre menni tanulni vagy dolgozni.

Az ifjúsági szolgáltatásfejlesztés alapelvei

A jövőben a városi ifjúsági koncepció elsősorban az ifjúsági szolgáltatások fejlesztését célszerű, hogy célozza, melynek központi gondolata hangsúlyosan funkcionalista megközelítésű, vagyis abból indulhat ki, hogy mi az ifjúsági szolgáltatások elsődleges funkciója. E tekintetben az ifjúsági szolgáltatásfejlesztési koncepció válasza lehet az, hogy az egri ifjúsági szolgáltatásoknak a városban élő fiatalok felnőtté válását kell elősegíteni, vagyis a gyermeki státusból a felnőttkorba való átmenetet, a szülői hátországról való leválást kell segíteni.

Az ifjúsági „szolgáltatások” konkrét tárgya idővel sokat változott a fiatalok társadalmi, gazdasági helyzetének, a politikai viszonyrendszerben elfoglalt helyüknek megfelelően. A kormányzati szakmai programok fiatalok legégetőbb regionális problémájának az esélyegyenlőség kérdését, az ifjúsági munkanélküliség problémáját, az önálló egzisztencia teremtéséhez elengedhetetlen első lakás megszerzését, valamint az egészségkárosító és deviáns magatartásformák háttérbe szorítását határozták meg.

Az önálló életvitel kialakítását segítő szolgáltatások funkciójuk szerint öt kategóriába sorolhatók: 1) jogi értelemben vett leválás, 2.) anyagi függetlenedés, 3.) konstruktív életvezetés kialakulása, 4.) közös fedél alól történő leválás és mobilitás, 5) önálló identitástudat kialakítása (szubjektum leválása).

A helyi ifjúsági szolgáltatások szervezése tekintetében a plurális szolgáltatás-szervezés mellett érvelünk, vagyis szociális gazdaság, a magánszektor és a közszféra egyaránt szerepet kell, hogy vállaljon az ifjúsági szolgáltatásainak működtetésében.

A készülő ifjúsági szolgáltatásfejlesztési tervének, stratégiájának elengedhetetlen része a meglévő tapasztalatok, kutatási eredmények rendszerezését és a feladatok meghatározását segítő alapelvek meghatározása:

- a koncepcióban meghatározott kitörési pontok esetében fontos szempontnak kell lennie a gazdasági, kulturális, családi stb. és egyenlőtlenségekből fakadó **társadalmi hátrányok csökkentésének**
- új alapokra helyezve, a **milleniumi generáció** info-kommunikációs és internethasználati szokásaihoz igazodva kell virtuális és a hátrányos helyzetű fiatalok elérését segítő felkereső szolgáltatást tervezni
- a koncepcióban alapvető fontosságú az **együttműködés és partnerség** a fiatalok ügyében érintett és a fiatalokkal foglalkozó intézmények, szervezetek, nonprofit szolgáltatók és más civil közösségek között

- a stratégia hatékonyságának alapfeltétele a folyamatos **monitoring** lehetőségének megteremtése (rendszeres véleménykérés, folyamatkövetés, kutatás, adatgyűjtés stb.)
- a **fiatalokra, mint erőforrásra** kell tekinteni és nem mint problémahordozókra, nem a problémáikat kell megoldani, hanem helyzetbe kell hozni őket
- a stratégiának elsősorban **proaktív szemlélettel** kell rendelkezni, vagyis a probléma kezelése helyett a megelőzésre és szemléletformálásra kell a hangsúlyt helyezni.
- a fiatalokkal való foglalkozást a városban formális és informális **hálózati kapcsolatokon** keresztül kell megvalósítani nem pedig vertikális hierarchiába rendezett intézményrendszeren keresztül
- szabadidős és nem formális közösségi programok szervezésén, drogalternatíva programokon keresztül kell elősegíteni a konstruktív életvezetés és más **kompetenciák** kialakítását

Az ifjúsági problémák kezelése során nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy az általunk feltárt jellegzetességeknek, ifjúságot érintő kérdéseknek szinte mindig van egy tágabb kontextusa, gyakran a korosztálytól független problémaként hatékonyabban lehet kezelni azokat. Azt is érdemes szem előtt tartani, hogy a szakpolitikák középpontjában általában egy társadalmi probléma áll és nem egy heterogén társadalmi csoport.

Az ifjúságkutatás során feltárt jelenségekre, tendenciákra valamilyen módon reagálni fog az önkormányzat. Ez azonban nem azt jelenti, hogy ezeket a problémákat kizárólag az önkormányzatnak kell megoldania (hiszen sok olyan kérdés felmerült, amelynek megválaszolására nincs is kompetenciája), hanem inkább azt, hogy az önkormányzatnak intézményeivel, a helyi társadalommal és azok civil szervezeteivel együttműködve kell válaszokat keresnie. Egy ilyen válasz lehet az ifjúsági koncepció és stratégia elkészítése.